

महाराष्ट्र शासन

महाराष्ट्र शासन

Government of Maharashtra

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

PERFORMANCE BUDGET

२०२५-२०२६

2025-2026

४

4

मत्स्यव्यवसाय

FISHERIES

शासकीय मुद्रणालय, कोल्हापूर

२०२५

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०२५-२०२६

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास
व मत्स्यव्यवसाय विभाग

४

मत्स्यव्यवसाय

कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचा क्रमांक	कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचे नाव
१	कृषी व पदुम विभाग (कृषी)
२	कृषी व पदुम विभाग (पशुसंवर्धन)
३	कृषी व पदुम विभाग (दुग्धव्यवसाय विकास)
४	कृषी व पदुम विभाग (मत्स्यव्यवसाय)
५	कृषी व पदुम विभाग (फलोत्पादन)
६	कृषी व पदुम विभाग (मृदसंधारण)

अनुक्रमणिका

पृष्ठ क्र.

1. प्रास्ताविक	1
2. समग्र कार्यक्रम	1
3. वैधानिक विकास मंडळ निहाय खर्चाची माहिती	7
4. कार्यक्रम--				
(एक) संचालन व प्रशासन	8
(दोन) भूजल मत्स्यव्यवसाय	12
(तीन) विशेष घटक योजना	16
(चार) सागरी मत्स्यव्यवसाय	26
(पाच) निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय	62
(सहा) शिक्षण व प्रशिक्षण	68
(सात) मासळीची सुरक्षण, वाहतूक व पणन	71
(आठ) इतर कार्यक्रम	74
5. मत्स्यव्यवसाय विभागातील सर्व कर्मचारी वर्गाची कार्यक्रमवार माहिती	79
6. मत्स्यव्यवसाय विभागाची रचनात्मक आखणी (तक्ता)	82-अ
7. प्रपत्र एक	83
8. प्रपत्र दोन	87
9. प्रपत्र तीन	88
10. प्रपत्र चार	89
11. महाराष्ट्र शासनाचे अर्थसहाय्य	90
12. जनजाती क्षेत्र उपयोजना	96
13. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना	107

(१) प्रास्ताविक

१.१ प्राणिजन्य प्रथीनयुक्त सकस आहार पुरविण्यात मासळीचा महत्वाचा वाटा आहे. समुद्रकिनाऱ्यावर व अंतर्भागात राहणाऱ्या कोळी, भोई, ढीवर इत्यादी मागासलेल्या जातींचा मासळी पकडणे हा पारंपरिक व्यवसाय आहे. संवर्धन करणे व मासळीच्या उत्पादनात वाढ तसेच मच्छिमारांची सामाजिक व आर्थिक उन्नती करण्याच्यादृष्टीने मत्स्यव्यवसाय विभागाची प्रमुख उद्दिष्टे पुढीलप्रमाणे आहेत.

(१) उपलब्ध जलसंपत्तीतून अधिकाधिक मत्स्योत्पादन काढण्यात प्रोत्साहन व आर्थिक सहाय्य देणे.

(२) मच्छिमार वर्ग सामाजिक व आर्थिकदृष्ट्या मागासलेला असल्यामुळे या वर्गाची आर्थिक व सामाजिक सुधारणा घडवून आणण्यात मदत करणे.

(३) मच्छिमारांना व्यावसायिक शिक्षण देऊन त्यांची कार्यक्षमता विकसीत करणे.

१.२. मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या कार्याचे खालील सात कार्यक्रमात वर्गीकरण करण्यात आले आहे.

- (१) संचालन व प्रशासन
- (२) भूजल मत्स्यव्यवसाय
- (३) सागरी मत्स्यव्यवसाय
- (४) निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय
- (५) शिक्षण व प्रशिक्षण
- (६) मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व पणन
- (७) इतर कार्यक्रम

जनजातीविरहीत क्षेत्रातील वरील कार्यक्रमांची माहिती या कार्यक्रम अंदाजपत्रकात दिली आहे. अशाच स्वरूपाचे कार्यक्रम जनजाती क्षेत्रात व जनजाती क्षेत्राबाहेरील लाभार्थ्यांसाठी तसेच अवर्षण प्रवण क्षेत्र कार्यक्रमाखाली घेण्यात येतात. त्यांची माहिती आदिवासी विकास विभाग यांच्या कार्यक्रम अंदाजपत्रकात देण्यात येते.

मत्स्यव्यवसाय विभागाची २०२४-२०२५ या वर्षाची वार्षिक योजना रुपये ७२४१७.५० लाख आहे. मत्स्यव्यवसाय विकास कार्यक्रमासाठी २०२५-२०२६ च्या अर्थसंक्रमात योजनेतर (अनिवार्य) बाबीसाठी रुपये २८३१४.१० लाख, कार्यक्रम (योजनांतर्गत) बाबीसाठी रुपये ४०३९३.०० लाख असे एकूण रुपये ६८७०७.१० लाख तरतूद आहे.

(२) समग्र कार्यक्रम--

सागरी, निमखारे पाण्यातील व गोड्या पाण्यातील अशा तीन प्रकारच्या जलसंपत्तीत मत्स्यव्यवसायाच्या विकासासाठी वर नमूद केलेले कार्यक्रम राबविण्यात येतात. या प्रत्येक कार्यक्रमाची थोडक्यात माहिती खाली दिली असून प्रत्येक कार्यक्रमाच्या अंतर्गत येणाऱ्या कार्याची (अॅक्टिव्हिटीज) माहिती त्या त्या कार्यक्रमाच्या प्रकरणात दिली आहे.

(१) संचालन व प्रशासन :-मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या संपूर्ण कार्यक्रमाचे संचालन मुख्य कार्यालयात मत्स्यव्यवसाय आयुक्तांच्या मार्गदर्शनाखाली होते. त्यांच्या मदतीला सह आयुक्त/उपआयुक्त/प्रादेशिक उपआयुक्त/सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय इत्यादी अधिकारी वर्ग आहे. सागरी मत्स्योत्पादनाची माहिती गोळा करण्यासाठी सागरी जिल्ह्यात सांख्यिकीविषयक कर्मचारी वर्ग

नेमलेला आहे. त्यांना नमुना पाहणीतून गोळा केलेल्या माहितीतून सागरी मत्स्योत्पादनाचे प्राक्कलन व इतर माहितीचे संकलन केले जाते.

अ) अंतर्गत लेखा निरीक्षण व कार्यालयीन तपासणी :- आयुक्त मत्स्यव्यवसाय कार्यालयाचे अधिपत्याखालील जिल्हा व प्रादेशिक कार्यालयांच्या प्रशासकीय व तांत्रिक कामामध्ये सुसूत्रता आणून मत्स्यव्यवसाय विभागाची सनियंत्रण यंत्रणा सक्षम करण्याच्यादृष्टीने मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या पदांच्या आढळत्याअंतर्गत या कार्यालयात अंतर्गत लेखा निरीक्षण कक्ष स्थापन करण्यात आला आहे. आयुक्त कार्यालयाच्या अधिनस्त प्रादेशिक व जिल्हा कार्यालयांची कार्यालयीन तपासणी व अंतर्गत लेखा निरीक्षण या कक्षामार्फत करण्यात येते.

सन २००९-१० ते सन २०१५-१६ पर्यंत एकूण ९६ जिल्हा व प्रादेशिक कार्यालयांची अंतर्गत तपासणीची दुसरी फेरी पूर्ण झाली असून तपासणीत आढळलेल्या त्रुटीचा अहवाल त्या-त्या जिल्हा व प्रादेशिक कार्यालयास पाठविण्यात आला होता. बहुतांश कार्यालयांनी त्रुटीची पुर्तता करून संबंधी अनुपालन अहवाल सादर केलेला आहे. ज्या कार्यालयांनी अनुपालन सादर केलेला नाही. त्या कार्यालयाकडे अहवाल सादर करण्याकरिता पाठपुरावा करण्यात येत आहे. सन २०१६-१७ पासून तपासणीची ३री फेरी सुरू करण्यात आली असून सन २०२३-२४ मध्ये एकूण २२ कार्यालयाचे तपासणीचे उद्दिष्ट ठेवण्यात आले आहे.

(२) भूजल मत्स्यव्यवसाय :-गोड्या पाण्यातील लहान तळी, तलाव, जलाशय या प्रकारचे सुमारे ३१६९९८ हे. जलक्षेत्र महाराष्ट्रात आहे. या जलसंपत्तीचा योग्य वापर करून त्यातून मत्स्योत्पादन घेण्याच्या योजना या कार्यक्रमांतर्गत कार्यान्वित आहेत. तलावात व जलाशयांत जलद वाढणारे मत्स्यबीज सोडून विक्री योग्य आकारापर्यंत वाढविण्यात येते. तलावात मत्स्यशेती करण्यास सहकारी संस्थांना प्राधान्य व प्रोत्साहन देण्यात येते. वाजवी प्रमाणात बीज सोडण्यासाठी राज्याची बीजांची गरज सुमारे ६० कोटीची आहे. मत्स्यबीजाची राज्यातील ही गरज भागविण्याकरिता राज्यातील ४६ मत्स्यबीज केंद्रे असून यापैकी ३० हॅचरी कार्यरत आहेत.

ठाणे जिल्ह्यात दापचरी येथे फ्रेंच शासनाचे आर्थिक व तांत्रिक सहकार्याने गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उत्पादन प्रकल्प कार्यान्वित करण्यात आला आहे.

(३) सागरी मत्स्यव्यवसाय :-राज्यात ७२० कि. मी. चा सागरी किनारा लाभला असून ८७,००० चौ. कि. मी., खंडान्त उतारावर (Continental Shelf) उपलब्ध आहे. या किनाऱ्यावर १८४ मासळी उतरविण्याची केंद्रे असून १६,३६४ यांत्रिक नौका तर ६,९७६ बिगर यांत्रिकी नौका व १५५४ ओबीएम कार्यान्वित आहेत. सागरी मत्स्योत्पादन सरासरी ४.०० लाख मेट्रीक टन आहे.

(४) निमखाऱ्यावरील पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय :-निमखारे पाण्यातील कोळंबी संवर्धन हा व्यवसाय निश्चित उत्पन्न देणारा एक चांगला व्यवसाय म्हणून उदयास आलेला आहे. महाराष्ट्र राज्यात एकूण ७० लहान मोठ्या खाड्यांलगत सुमारे १०,००० हेक्टर खाजण क्षेत्र निमखाऱ्या पाण्यातील कोळंबी संवर्धनाकरिता उपयुक्त असल्याचे आढळले आहे. राज्यातील खाजण जमीन कोळंबी संवर्धनाखाली उपयोगात आणताना पर्यावरणाचे दृष्टीने केंद्र शासनाने तटीय जलकृषी प्राधिकरण - २००५ हा कायदा अंमलात आणला आहे.

(५) शिक्षण व प्रशिक्षण :- मत्स्योत्पादनात वाढ करणे व या क्षेत्राशी निगडित असलेल्या मच्छिमर समाज सामाजिक दृष्ट्या व आर्थिकदृष्ट्या मागासलेला असल्याने त्यांचा सर्वांगीण विकास करणे हे मत्स्यव्यवसाय विभागाचे ध्येय धोरण आहे. त्यासाठी मच्छिमर समाजातील मुलांना शालेय शिक्षण देणे व मच्छिमर तरुणांना मत्स्यव्यवसायिक प्रशिक्षण देणे हे दोन उपक्रम विभागाने हाती घेतले आहे.

(१) मत्स्यव्यवसाय शाळा (सन २००२ मध्ये जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित) :- शासनाने मच्छिमर समाजातील मुलांना शालेय शिक्षण देण्यासाठी पाच सागरी जिल्ह्यात ठाणे येथे एक माध्यमिक व दोन प्राथमिक तसेच रायगड जिल्ह्यात दोन प्राथमिक रत्नागिरी जिल्ह्यात दोन व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात दोन प्राथमिक अशा एकूण ९ शाळा सन २००२ पर्यंत विभागाकडून चालविण्यात येत होत्या.

सदर ९ शाळा शासनाच्या दिनांक २० फेब्रुवारी २००२ च्या आदेशान्वये जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित करण्यात आल्या आहेत. या शाळेमधील कर्मचारी वर्ग जिल्हा परिषदेकडे प्रति नियुक्तीवर हस्तांतरित करण्यात आलेला आहे.

(२) मत्स्यव्यवसाय प्रशिक्षण केंद्र :- मत्स्यव्यवसाय विभागामार्फत मच्छिमर तरुणांना मत्स्यव्यवसायिक सागरी प्रशिक्षण देण्यासाठी ५ सागरी जिल्ह्यात ६ प्रशिक्षण केंद्र चालविण्यात येत आहेत. ठाणे जिल्ह्यात सातपाटी येथे १९५६ साली पहिले प्रशिक्षण केंद्र सुरु करण्यात आले. त्यानंतर मुंबई जिल्ह्यात वसोवा व ठाणे जिल्ह्यात वसई, रायगड जिल्ह्यात अलिबाग येथे, तर रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात मालवण येथे एक अशी एकूण ६ केंद्रे कार्यरत आहेत या केंद्रात मच्छिमर युवकांना नौकानयन शास्त्र, नौकेच्या इंजिनांची निगा राखणे अत्याधुनिक मासेमारी साधनाचा सागरी मासेमारीसाठी उपयोग इत्यादी बाबतचे प्रशिक्षण देण्यात येते. सदर केंद्रात देण्यात येणारे प्रशिक्षण ६ महिन्यांच्या कालावधीचे असून वर्षातून दोन सत्रात प्रशिक्षण देण्यात येते. प्रत्येक केंद्रात एक क्षेत्रात २२ विद्यार्थी घेतले जातात. या योजने खाली सन २०१९-२०२० या वर्षात ८९ प्रशिक्षणार्थीनी प्रशिक्षण घेतले आहे. सन २०२०-२०२१ या वर्षात १७० प्रशिक्षणार्थी अपेक्षित आहेत तर सन २०२१-२०२२ या वर्षात अंदाजे २४४ प्रशिक्षणार्थी हे प्रशिक्षण घेतील प्रशिक्षण कालावधीत यापुर्वी २००१ पर्यंत प्रत्येक उमेदवारास रु. ३००/- विद्यावेतन देण्यात येत होते. ३ फेब्रुवारी २००१ पासून शासकीय धोरणानुसार प्रशिक्षणार्थीना विद्यावेतन देणे बंद करण्यात आले असून दारिद्र्यरेषेखालील विद्यार्थ्यांना १०० तर दारिद्र्यरेषेवरील विद्यार्थ्यांना रु. ४५०/- प्रशिक्षण फी

आकारण्यात येते. सदर सागरी प्रशिक्षण केंद्रापैकी रत्नागिरी व सातपाटी ही प्रशिक्षण केंद्रे शासकीय जागेत कार्यरत आहेत. उर्वरित प्रशिक्षण केंद्रे खाजगी जागेत कार्यरत आहेत विस्तार कार्यक्रमांतर्गत कृषि दिंडीद्वारे मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या सहाय्याने आत्मा या (ATMA) या संस्थेच्या सहाय्याने ग्रामीण भागात प्रत्यक्ष जोडून कृषि दिंडीद्वारे मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या विविध योजनांची माहिती व त्याचा लाभ घेण्यासाठीची आवश्यक माहिती विभागाच्या अधिकाऱ्यांमार्फत देण्यात येते निलक्रांती अंतर्गत मच्छिमारांना प्रशिक्षण या योजने अंतर्गत राष्ट्रीय मत्स्यविकास मंडळ, हैद्राबाद (NFDB) मार्फत प्रशिक्षण कार्यक्रम सुरु केलेला आहे. सन २०१७-२०१८ मध्ये (NFDB) यांनी रु. १५.६० लाख इतकी रक्कम १३ जिल्ह्यात वितरीत केली होती त्या नंतर ८०० प्रशिक्षणार्थीना प्रशिक्षण देण्यात आले.

(३) प्रशिक्षण नौका मत्स्योप्रबोधिनी :- राष्ट्रीय कृषि विकास योजने अंतर्गत मत्स्योप्रबोधिनी ही प्रशिक्षण नौका मच्छिमारांना प्रशिक्षण देण्यासाठी बांधण्यात आली आहे. मच्छिमारांना आधुनिक पद्धतीने मासेमारी, नौकानयनचे प्रशिक्षण देण्यासाठी सदर नौका बांधण्यात आली.

(४) मासळीचे सुरक्षण वाहतूक व पणन :- मासळी हा नाशवंत माल असल्यामुळे तिच्या सुरक्षण, वाहतूक व विक्रीची योग्य सोय करण्यासाठी राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाच्या मदतीने बर्फ कारखाने व शीतगृहे बांधणे, मालमोटारी खरेदी करणे, गोदामे बांधणे यासाठी सहकार संस्थांना कर्ज, भागभांडवल, अनुदान या स्वरूपात अर्थसहाय्य दिले जाते. तसेच मासळी सुस्थितीत राहण्यासाठी मासळी बर्फात/शितगृहात ठेवणे आवश्यक असल्याने सहकारी संस्थांना विज दरात सवलत दिली जाते.

(५) इतर कार्यक्रम :- वरील कार्यक्रमांत समाविष्ट नसणारे इतरही बरेच कार्यक्रम तारापोरवाला मत्स्यालय, मासेमारी साधने, विशेष घटक योजना, नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना अर्थसहाय्य, घरकूल, अपघात गट विमा योजना तसेच स्वेच्छा अनुदान योजना या विभागांतर्गत राबविण्यात येतात.

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
AGRICULTURE, ANIMAL HUSBANDRY, DAIRY DEVELOPMENT AND FISHERIES DEPARTMENT

(मत्स्यव्यवसाय) (FISHERIES)
(तीन) विवरणपत्र 'अ' STATEMENT 'A'

२०२३-२४ च्या प्रत्यक्ष रकमा, २०२४-२५ चा अर्थसंकल्प व सुधारलेले अंदाज आणि २०२५-२६ चा अर्थसंकल्प
 Actuals for 2023-24, Budget Estimates and Revised Estimates for 2024-25 and Budget Estimates for 2025-26

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२४			अर्थसंकल्प २०२४-२५			सुधारलेले अंदाज २०२४-२५			अर्थसंकल्प २०२५-२६			Programme	
	Actuals Expenditure 2023-24			Budget Provision 2024-25			Revised Estimate 2024-25			Budget Estimates 2025-26				
	अनिवार्य	कार्यक्रमांगत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांगत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांगत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांगत	एकूण		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
२४०५-मत्स्यव्यवसाय													2405—Fisheries	
००१-संचालन व प्रशासन ...	572149	...	572149	735164	...	735164	687711	..	687711	787326	..	787326	Direction & Administration	
१०१-भूजल मत्स्यव्यवसाय ...	3720	1347570	1351290	5515	1915784	1921299	17701	1915784	1533485	5564	1201138	1206702	Inland Fisheries	
१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय ...	2808253	781483	3589736	1602869	1042166	2645035	1445884	1048166	2494050	1600650	522669	2123319	Marine Fisheries	
अ) मच्छिमारी बंदराची सुधारणा	a) Improvement of Fishing Harbours	
ब) मच्छिमारी होड्यांचे यांत्रिकीकरण	b) Mechanisation of Fishing Crafts	
निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय	9779	9779	8311	8311	..	8311	8311	..	33340	33340	Brackish water Fisheries
१०९-प्रशिक्षण पणन	32518	..	32518	67239	..	67239	40732	..	40732	74583	..	74583	Education	
इतर बाबी	9174	..	9174	5973	..	5973	4889	..	4889	4016	..	4016	Marketing	
१२०-मत्स्यव्यवसाय सह. संस्था	1	1	..	1	1	..	1	1	Other Programme	
१२१-मच्छिमारांसाठी कल्याणकारी योजना...	4904	..	4904	..	15000	15000	..	15000	15000	..	15000	15000	Fisheries Co-operativ	
७८९-अनुसूचित जाती,	..	672854	672854	..	471250	471250	..	471250	471250	..	375000	375000	121-Welcome Scheme for Fisherman	
७९६-अ.जमातीसाठी योजना	..	169103	169103	..	125000	125000	..	125000	125000	..	2	2	789, Spl. Component Plan for SC	
स्वेच्छा अनुदान	..	2270	2270	..	12692	12692	..	8884	8884	..	50000	50000	796, Tribal Area Sub plan	
सचिवालय आर्थिक सेवा...	6417	..	6417	Discretionary Grants	
*भारीत	150	..	150	105	..	105	150	..	150	E-Governance	
(२४०५) दत्तमत	3432231	2987963	6420194	2416910	3590204	6007114	2197022	3592396	5789418	2472289	2197150	4669439	Charged	
वजा वसुली	Voted	
निव्वळ बेरीज * भारीत	150	..	150	Deduct Recoveries	
(२४०५) दत्तमत	3432231	2987963	6420194	2417060	3590204	6007264	2197022	3592396	5789418	2472289	2197150	46699439	Charged Total—Net	
स्थूल बेरीज	3432231	2987963	6420194	2417060	3590204	6007264	2197022	3592396	5789418	2472289	2197150	46699439	Total—Gross	

विवरणपत्र 'अ'--चालू
STATEMENT 'A'—Contd.

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील													4405—Capital Outlay on
भांडवली खर्च													Fisheries
१०१-भूजल मत्स्यव्यवसाय	101-Inland Fisheries
अ) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना	1	1	...	1	1	...	1	1	a) PMMSY Central sector
केंद्रीय क्षेत्र योजना													Scheme (Central Share
(केंद्र हिस्सा १००%) (कार्यक्रम)													100%) (Scheme)
५३, मोटी बांधकामे (४४०५३४३४)													(44053434) 53, Major Works
ब) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना	1	1	...	43501	43501	...	375001	375001	b) PMMSY Non Beneficiary
लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना													Oriented Scheme (Central
(केंद्र हिस्सा ६०%) (कार्यक्रम)													Share 60%) (Scheme)
५३, मोटी बांधकामे (४४०५३४४३)													(44053443) 53, Major Works
क) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना	1	1	...	29001	29001	...	250001	250001	c) PMMSY Central sector
लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना													Oriented Scheme (Central
(राज्य हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम)													Share 60%) (Scheme)
५३, मोटी बांधकामे (४४०५३४५२)													(44053452) 53, Major Works
१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय													103-Marin Fisheries
अ) मच्छिमारी बंदराची सुधारणा...	...	9400	9400	...	50000	50000	..	35000	35000	...	126634	126634	a) Improvement of Fishing
(44050651) ५०. इतर खर्च													Harbours (44050651)
ब) नाबार्ड (44053292)	...	330759	330759	...	350000	350000	..	350000	350000	..	42000	42000	b) Nabard (44053292)
५३. मोटी बांधकामे(44053309)													53. Major Works
क) मच्छिमारी होड्यांचे	1	1	..	1	1	..	1	1	c) Mechanisation and Impro-
यांत्रिकीकरण व सुधारणा (44050551)													vement of Fishing Crafts
31-सहा. अनुदाने (योजनेतर),													fisheries Harbour
(44053407/3416)													31. Grant in-aid (Non salary)
ड) ५३, मोटी बांधकामे	240000	240000	..	240000	240000	..	113302	113302	d) Construction of 53. major work
													(44053407/3416)
इ) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना	...												e) PMMSY Non Beneficiary
लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना													Oriented Schemes
(44053472/3481)													(44053472/3481)
३१. सहा. अनुदाने (वेतनेतर)	..	299847	299847	31. Grant-in-aid (non-salary)
३३. अर्थसहाय्य	299999	299999	..	299999	299999	33. Subsidies
५३. मोटी बांधकामे	200001	200001	..	200001	200001	..	270002	270002	53. Major works

विवरणपत्र 'अ'--चालू
STATEMENT 'A'—Contd.

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
फ) मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा विकास निधी योजनेची कामे (कार्यक्रम) (४४०५३४९९) ५३ मोठी बांधकामे	...	200000	200000	...	446028	446028	...	1446028	1446028	..	1000000	1000000	f) Works under Fisheries & Aquaculture Infrastructure Development Fund Scheme (Scheme) (44053499) 53, Major Works
ग) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (केंद्र हिस्सा १००%) (कार्यक्रम) ५३, मोठी बांधकामे (४४०५३४६१)	1	1	...	1	1	...	1	1	g) PMMSY Central sector Schemes (Central Share 100%) (Scheme) (44053461) 53, Major Works
१०२-निमखाच्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय	102-Estuarine Brackish water Fish culture
१९५-सहकारी संस्थांना सहाय्य (44050168/0177/0562/0571)	195-Assistance to Cooperatives (44050168/0177/0562/0571)
३३. अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	..	1	1	33. Subsidies
३५. भांडवली मत्तेच्या निर्मितीकरिता अनुदान	..	111590	111590	..	3	3	..	3	3	..	3	3	35. Grant in-aid for creation of Capital Assets
८००-इतर कार्यक्रम	800-Other Programme
१९०-(ब) सार्वजनिक क्षेत्रात व इतर..... उपक्रमात गुंतवणूक (44053363/3372)	b) Investment in public sector and other undertakings (44053363/3372)
३१. सहा. अनुदाने (वेतनेतर)	174738	174738	..	174738	174738	31. Grant-in-aid (non-salary)
३५. भांडवली मत्तेच्या निर्मितीकरिता अनुदान	2	2	..	2	2	35-Grant-in-aid for Creation of capital Assets.
५३. मोठी बांधकामे	100000	100000	53- Major Work
(४४०५) स्थूल बेरीज	...	1001596	1001596	...	1760781	1760781	..	2818277	2818277	..	2276947	2276947	Total—Gross
वजा वसुली	Deduct—Recoveries
(४४०५) निव्वळ बेरीज	...	1001596	1001596	...	1760781	1760781	..	2818277	2818277	..	2276947	2276947	Total—Net

विवरणपत्र 'अ'--समाप्त
STATEMENT 'A'—End.

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२०२४			अर्थसंकल्प २०२४-२०२५			सुधारलेले अंदाज २०२४-२०२५			अर्थसंकल्प २०२५-२०२६			Programme
	Actuals Expenditure 2023-2024			Budget Provision 2024-2025			Revised Estimate 2024-2025			Budget Estimates 2025-2026			
	अनिवार्य	कार्यक्रम	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रम	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रम	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रम	एकूण	
	Committed Programme	Total	Committed Programme Total	Committed Programme Total	Committed Programme Total	Committed Programme Total	Committed Programme Total	Committed Programme Total	Committed Programme Total	Committed Programme Total	Committed Programme Total		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी कर्जे													<i>6405—Loan for Fisheries</i>
००१-संचालन व प्रशासन	001-Direction and Administration
१०१-भूजल मत्स्यव्यवसाय	101-Inland Fisheries
१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय	103-Marine Fisheries
१९५-मच्छीमार सहकारी संस्थांना कर्ज (64050081)	...	19500	19500	...	1	1	...	1	1	..	1	1	195-Loan to Fishermen's Cooperatives (64050081)
(64050072)	1	1	...	1	1	..	1	1	(64050072)
८००-इतर कार्यक्रम	800-Other Programme
(६४०५) स्थूल बेरीज	...	19500	19500	...	2	2	...	2	2	..	2	2	.. Total—Gross
वजा वसुली	Deduct—Recoveries
(६४०५) निव्वळ बेरीज	...	19500	19500	...	2	2	...	2	2	..	2	2	Total—Net
भारीत	Charge
दत्तमत	Voted
एकूण स्थूल	..	19500	19500	2	2	Total Gross
एकूण-वजा-वसुली	Deduct Recoveries
(६४०५) एकूण निव्वळ	..	19500	19500	..	2	2	...	2	2	...	2	2	Total—Net

(३) वैधानिक विकास मंडळनिहाय प्रत्यक्ष खर्चाचे माहिती दर्शविणारे विवरणपत्र (योजनेत्तर)

मागाणी क्र. डी-६. २४०५- मत्स्यव्यवसाय (योजनेत्तर) (अनिवार्य)

(रु. हजारत)(Rs. in Thousands)

अ. नं.	योजनेत्तर योजना	सांकेतांक	मंजूर निधी सन २०२२-२३	एकूण खर्च	विदर्भ	मराठ- वाडा	उर्वरीत महाराष्ट्र	अविभाज्य	मंजूर निधी सन २०२३-२४	एकूण खर्च	विदर्भ	मराठ- वाडा	उर्वरीत महाराष्ट्र	अविभाज्य	Non Plan
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
१	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालये	24050021	254976	247001	0	0	0	247001	233474	219870	0	0	0	219870	Head Office & Regional Office
२	जिल्हा कार्यालये	24050039	367954	361135	0	0	0	361135	417756	352279	0	0	0	352279	District Offices
३	मत्स्यबीज केंद्रे	24050075	3904	3743	0	0	3743	..	3918	3586	0	0	3586	..	Fisheries Farms
४	अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	24050084	260	201	0	0	201	..	261	133	0	0	133	..	Fish Farming in Impounded Water
५	निमखाऱ्या पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	24050191	..	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Brackish Water Fish Culture
६	सागरी मासेमारी नियमन	24050226	225602	212518	0	0	212518	..	116951	116039	0	0	116039	0	Marine Fishing regulation
७	मासळी उतरविण्याची केंद्रे	24050262	44	14	0	0	14	0	50	14	0	0	14	0	Fish Landing Centres
८	हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्री प्रतिपूर्ती.	24051278	1610000	1609999	0	0	1609999	0	2693000	2687099	0	0	2687099	0	Reimbursement of Sales Tax on High Speed Diesel
९	नैसर्गिक आपत्ती मच्छिमारांच्या वारसांना अनुदान	24051287	109310	108776	0	0	108776	..	5100	5100	0	0	5100	0	Grant-in-aid to the heirs of the deceased Fisher man under Natural Calamities
१०	नैसर्गिक आपत्ती मच्छि. सानुग्रह अनुदान वाटप	24054867	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Grant-in-aid to affected Fishermen in Natural Calamities
११	मच्छिमारांना प्रशिक्षण	24050291	20	..	15	0	15	0	20	6	0	0	0	6	Fishermen's Training
१२	शाळा	24051204	43552	39924	0	0	39924	..	32815	32513	0	0	32513	0	School
१३	तारापोरवाला मत्स्यालय कार्यालये (भारीत)	24050398	32117	31213	0	0	0	31213	11348	9174	0	0	0	9174	Head Office & Regional Office (Charged)
१४	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालये (भारीत)	24050012	53	6	0	0	..	6	105	0	0	0	0	0	Head Office & Regional Office (Charged)
एकूण योजनेत्तर			2647792	2614545	0	0	1975175	639370	3514798	3425813	0	0	2844484	581329	Total

(४) कार्यक्रम

(एक) संचालन व प्रशासन

One. Direction and Administration

प्रास्ताविक :

प्रशासन

कृषी व पदुम विभागाच्या प्रशासनिक नियंत्रणाखाली मत्स्यव्यवसाय आयुक्त हे विभाग प्रमुख म्हणून काम करतात. त्यांच्याकडे आदिवासी विकास विभागाच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या जनजाती क्षेत्र उपयोजने अंतर्गत मत्स्यव्यवसाय योजनांचेही काम आहे. राज्यस्तरावर आयुक्तांना सहआयुक्त मत्स्य (सागरी), सहआयुक्त मत्स्य (भूजल), सहआयुक्त मत्स्य (निमखारे पाणी) व उप आयुक्त मत्स्य (प्रशासन) कामात सहाय्य करतात. प्रादेशिक पातळीवर प्रादेशिक उपआयुक्त मत्स्यव्यवसाय आहेत. जिल्हा पातळीवर कार्याचा प्रारंभ व कार्यान्वयन सहा. आयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांचेकडून होते. तसेच प्रत्येक जिल्ह्यांसाठी सहाय्यक मत्स्यव्यवसाय आयुक्त (ता.) हे कार्यालय प्रमुख असून त्यांचे अधिनस्थ मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी कार्यरत आहेत. या

अधिकाऱ्यांच्या मदतीसाठी विभिन्न श्रेणीचे तांत्रिक व तांत्रिकेतर अराजपत्रित कर्मचारी आहेत. सहकारी संस्थाविषयक कामासाठी उपनिबंधक सहकारी संस्था, (मत्स्यव्यवसाय) सांख्यिकीय कामासाठी उपआयुक्त (सांख्यिकी) व सांख्यिकी अधिकारी, लेखाविषयक कामासाठी सहाय्यक संचालक (वित्त) कार्यकारी अभियंता (मत्स्य) हे मुख्यत्वे बंदराची कामे हाताळणीकरिता हे अधिकारीही त्यांच्या विभागाकडून प्रतिनियुक्तीवर घेतले आहेत.

(अ) सांख्यिकी--मत्स्यव्यवसाय उद्योगाच्या विविध बाजूसंबंधीची आकडेवारी गोळा करणे व उद्योगाच्या माहितीसाठी सागरी मासळीच्या उत्पादनाचे विश्वसनीय अंदाज काढणे हा या कार्यक्रमाचा उद्देश आहे. या विभागात मासळीचे भाव, मासळी व मासळीच्या पदार्थांची निर्यात व पंचवार्षिक मत्स्यव्यवसाय गणने अंतर्गत मच्छीमार लोकसंख्या, नौका आणि जाळी यांची आकडेवारी गोळा करण्यात येते.

तक्ता एक

TABLE I

(वित्तीय आवश्यकता) :

(1) Financial requirement :

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२४			अर्थसंकल्प २०२४-२५			सुधारलेले अंदाज २०२४-२५			अर्थसंकल्प २०२५-२६			Programme
	Actuals Expenditure 2023-24			Budget Provision 2024-25			Revised Estimate 2024-25			Budget Estimates 2025-26			
	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
(अ) कार्यनिहाय वर्गीकरण													(A)—Activitywise Classification
(१) संचालन व प्रशासन ...	572149	...	572149	705611	...	705611	687711	..	687711	787326	..	787326	1 Direction & Administration
(२) मत्स्यव्यवसाय सांख्यिकी	Collection of Fisheries statistics
(३) हानीच्या रकमा निर्लेखन करणे	Write off/losses
भारीत	150	...	150	105	..	105	150	..	150	.. Charge
एकूण-अ-स्थूल ...	572149	...	572149	705761	...	705761 Total—(A)—Gross
वजा वसुली	687816	..	687816	787476	..	787476	Deduct—Recoveries
एकूण-अ-निव्वळ ...	572149	...	572149	705761	...	705761	687816	..	687816	787476	..	787476	Total—A—Net

तक्ता एक--समाप्त TABLE I—End.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
(ब) वित्तव्यवस्थेची साधने--													<i>(B) Sources of Finance</i>
मागणी प्रधान शीर्ष क्रमांक													Major Head Demand No.
डी-६ २४०५ मत्स्य व्यवसाय ...	572149	...	572149	705761	...	705761	687816	..	687816	787476	..	787476	2405-Fisheries D-6
डी-९ ४४०५ मत्स्य व्यवसाया-	1001596	1001596	...	1760777	1760777	...	2818277	2818277	..	2277147	2277147	4405-Capital outlay on Fishries
वरील भांडवली खर्च													D-9
डी-९ ६४०५ मत्स्य व्यवसाया-	257070	257070	...	2	2	..	2	2	..	2	2	6405-Loans for Fishries
साठी कर्जे													D-9
भारित													Charged
एकूण (ब) स्थूल+भारित	572149	1258666	1830815	705761	1760779	2466540	687816	2818279	3506095	787476	2277149	3064625	
Total (B) Gross													
वजा वसुली ...भारित	<i>Deduct—Recoveries</i>
एकूण (ब) निव्वळ ...	572149	1258666	1830815	705761	1760779	2466540	687816	2818279	3506095	787476	2277149	3064625	Total (B) Net

तक्ता दोन (अ) TABLE II (A)

कार्यक्रमाच्या कार्यभाराचा गोषवारा व वित्तीय आवश्यकतांचे स्पष्टीकरण :

खाली दिलेल्या तक्त्यामध्ये मत्स्योत्पादन व मासळीची सरासरी किंमत दर्शविण्यात आली आहे :--

Programme work-load summary and explanation of financial requirements :

The following table indicates the production and average prices of fish :—

२०२३-२४ 2023-24					
बाब	मत्स्योत्पादन (मे. टन) Fish Production M. T.	मूल्यांकन (रु. लाखात) Value in lakh Rs.	सरासरी दर (रु. दर टनामागे) Average Price in Rs. per M. T.	Item	
1	2	3	4		
(१) मच्छिमारी				1. Fishing—	
(अ) सागरी	...	434574	700245.48	161134	(a) Marine
(ब) भूजलाशयीन	...	264568	334491.87	126429	(b) Inland
(२) सागरी मत्स्योत्पादनाचा विनियोग				2. Utilisation of Marine fish Production—	
(अ) (१) ताजी मासळी	...	380688	659532.42	173247	(a) 1) In fresh form—
(ब) खारविलेली मासळी					(b) In salt cured form—
(१) खारविण्यासाठी उपयोगात आणलेली मासळी	...	4889	7877.84	161134	(i) Salted fish let out
(२) खारवून तयार केली मासळी	...	3633	9533.50	262414	(ii) Raw fish let in for Celing
(३) खारविण्यासाठी वापरात आलेले मीठ	...	1744	209.28	12000	(iii) Salt used
(क) सुकविलेली मासळी					(c) In sundried form—
(१) सुकविण्यासाठी उपयोगात आणलेली मासळी	...	48997	78950.83	161134	(i) Raw fish let in for sundrying
(२) सुकी मासळी	...	8689	13040.80	150084	(ii) Sundried fish let out

सागरी मत्स्यव्यवसाय विषयक सांख्यिकी माहिती गोळा करण्याविषयी माहिती :--

वर्ष	क्षेत्राची संख्या	केंद्राची संख्या	सर्वेक्षणाचे एकूण दिवस	Year	
२०२३-२०२४ (प्रत्यक्ष)	...	25	173	1800	2023-2024 (Actual)
२०२४-२०२५ (अपेक्षित)	...	25	173	2736	2024-2025 (Anticipated)
२०२५-२०२६ (अंदाजित)	...	25	173	2736	2025-2026 (Estimated)

महाराष्ट्र राज्यातील मत्स्योत्पादनाची माहिती :--

वर्ष	मत्स्योत्पादन (मे. टनात)			Year
	(सागरी)	(भूजलाशयीन)	एकूण	
२०२३-२०२४ (प्रत्यक्ष)	434574	264268	698842	2023-2024 (Actual)
२०२४-२०२५ (अपेक्षित)	2024-2025 (Anticipated)
२०२५-२०२६ (अंदाजित)	2025-2026 (Estimated)

मच्छिमारांची आर्थिक पाहणी : या कार्यक्रमांतर्गत माहिती गोळा करणे व गोळा केलेल्या माहितीच्या संस्करणाची कार्यवाही मोठ्या प्रमाणावरील रिक्त व व्यपगत झालेल्या पदांमुळे प्रलंबित आहे.

पंचवार्षिक सागरी मत्स्यगणनेसंबंधी सांख्यिकी माहिती :

अ.क्र.	वर्ष	एकूण कुटुंबाची संख्या	मच्छिमारांची लोकसंख्या				
			पुरुष	स्त्रिया	मुले	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	
१	२००५	६५३१३	१११६६५	१०९३३१	९८४०१	३१९३९७	
२	२०१०	८१४९२	१३४४०३	१३२०१३	११९८४३	३८६२५९	
३	२०१६	८७७१७	१३०८३०	१३०५४७	१०३५२२	३६४८९९	

** २००५, २०१० आणि २०१६ मत्स्यव्यवसाय गणना (CMFRI COCHIN) च्या संदर्भानुसार

मत्स्यव्यवसायात गुंतलेल्या मच्छिमारांची संख्या

अ.क्र.	वर्ष	पूर्ण वेळ	अर्धवेळ	मत्स्य विक्री	जाळी दुरुस्ती	प्रक्रिया करणे	इतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	२००५	५४९०१	१२४८४	४३८२२	९०८६	१०६४८	३३६३८	१६४५७९
२	२०१०	६३३३३	१३०१२	४५९७१	१४४७७	१६०४७	४०४३८	१९३२७८
३	२०१६	६०९२४	१६००४	५६५५३	५०३१	९७६५	३५५४५	१८३८२२

** २००५, २०१० आणि २०१६ मत्स्यव्यवसाय गणना (CMFRI COCHIN) च्या संदर्भानुसार

बोटींची संख्या

अ. क्र.	वर्ष	वि. यांत्रिक	यांत्रिक	एकूण
१	२	३	४	५
१	२०१०	१४५७९	२७८३	१७३६२
२	२०१६	१२६५५	२८६५	१५५२०

** २०१० आणि २०१६ मत्स्यव्यवसाय गणना (CMFRI COCHIN) च्या संदर्भानुसार

(दोन) भूजल मत्स्यव्यवसाय (सन २०२५-२६)

राज्यातील भूजलाशयातील मत्स्यव्यवसायाचा विकास करण्याच्यादृष्टीने खालील योजना राबविल्या जात आहेत :-

१. भूजलाशयीन मत्स्यबीज संचयन.--

राज्यातील भूजलाशयीन क्षेत्रांतर्गत नद्या व जलाशये यांचा समावेश होतो. राज्यातील मत्स्यसंवर्धनास योग्य असलेल्या २,८३,०६०.८६ हेक्टर जलक्षेत्रात योग्य प्रमाणात मत्स्यबीज साठवणूक करण्यास प्रतिवर्षी अंदाजे ४६९७.८० लक्ष मत्स्यबोटुकली आवश्यकता आहे. संवर्धन योग्य अशा जलद वाढीच्या कार्प माशांची पिल्ले पश्चिम बंगालमधून आयात केली जात होती. परंतु १९९१-९२ पासून आयात मत्स्यबीजाचा पुरवठा बंद करून स्थानिकरित्या प्रमुख कार्प माशांचे उत्पादन करण्यात येते. मत्स्यबीजाची राज्यातील ही पूर्ण गरज भागविण्याकरिता राज्यातील ६७ मत्स्यबीज/कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्रे असून त्यापैकी ३२ मत्स्यबीज केंद्र व ०२ कोळंबी बीज उत्पादन केंद्रावर वर्तुळाकार हॅचरी आहेत. २०२३-२४ यावर्षी २६१०४.२३ लक्ष मत्स्यबीज व २७२६.३७ लक्ष मत्स्यबोटुकली स्थानिकरित्या निर्मिती करून मच्छिमारांना क्रिफायतशीर दराने पुरवठा करण्यात आला.

२. मत्स्यबीज उत्पादन.--

मत्स्यबीज केंद्राच्या उभारणीस सर्व आवश्यक बाबींनी परिपूर्ण असलेल्या जागा निवडून अशा ठिकाणी मत्स्यबीज केंद्रे बांधण्यात येत आहेत. आतापर्यंत ६७ मत्स्यबीज/कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्रे असून त्यापैकी ५५ बिगर जनजाती क्षेत्रात असून उर्वरित १२ जनजाती क्षेत्रात आहेत. सदर केंद्रावर प्रमुख कार्प व सायप्रिनस मत्स्यबीजांचे उत्पादन करण्यात येते. मुळानगर, बोर व चारगाव हे तीन मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचेकडे हस्तांतरित केले आहे. तसेच (१) करडखेड जि. नांदेड, (२) उजनी जि. सोलापूर, (३) धोम जि. सातारा, (४) वेणा, जि. नागपूर, (५) अरुणावती जि. यवतमाळ, (६) मांजरा जि. बीड (७) मासोळी जि. परभणी, (८) पेंच जि. नागपूर, (९) मांडवा जि. अमरावती, (१०) घरणी, जि. लातूर, (११) करंजवण जि. नाशिक, (१२) मुक्ती जि. धुळे, (१३) गंगापूर, जि. नाशिक, (१४) गल्हाटी जि. जालना, (१५) जायकवाडी जि. औरंगाबाद, (१६) खिंडगी जि. नागपूर, (१७) रंकाळा जि. कोल्हापूर (१८) वीर जि. पुणे, (१९) नागठाणा जि. भंडारा, (२०) मनार जि. नांदेड (२१) चांदणी जि. उस्मानाबाद, (२२) मुरखला, जि. गडचिरोली, (२३) अमलनाला जि. गडचिरोली,

(२४) बाडापोखरण जि. पालघर, (२५) सायखेडा जि. यवतमाळ, (२६) खेळणा जि. औरंगाबाद, (२७) इसापूर जि. यवतमाळ, (२८) इटियाडोह जि. गोंदिया, (२९) केळझर, सिद्धेश्वर, बेंबळा, आसनगाव संवर्धन केंद्र मत्स्यबीज उत्पादक केंद्रे खाजगीकरणद्वारे ठेक्याने देण्यात आले आहे.

३. गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उत्पादन प्रकल्प--

गोड्या पाण्यातील कोळंबी उत्पादन हे भूजलाशयीन क्षेत्रात नव्याने विकसित होणारे क्षेत्र आहे. त्यासाठी हॅचरी उत्पादित कोळंबी बीजाची मोठ्या प्रमाणात आवश्यकता आहे. सध्या कोळंबी बीजाची मागणी काही भागातील नैसर्गिकरित्या उपलब्ध होणाऱ्या बीजाद्वारे भागवली जाते.

४. तलाव ठेका--

पाटबंधारे विभागाने बांधलेले पाटबंधारे तलाव मत्स्यव्यवसाय विकासासाठी मत्स्यव्यवसाय विभागाकडे देण्याचे धोरण १९६६ पासून अंमलात होते दरम्यानच्या कालावधीत विविध विभागीय पाटबंधारे महामंडळाची निर्मिती टप्पे झाल्यामुळे पाटबंधारे महामंडळाच्या नियमानुसार हे सर्व तलाव त्या महामंडळाकडे वर्ग झाले होते.

आता शासनाने या सर्व तलावांचे मासेमारी हक्क मत्स्यव्यवसाय विभागास पूर्ववत देण्याबाबत क्र.मत्स्यवि १२९६/१४१८३/सीआर-१३२/पदुम-१३, दिनांक ६-४-२००० तसेच शासन निर्णय पाटबंधारे विभाग संकीर्ण २००३/१३(४००/०३) अ.सं.नि. दि. २०-१-२००४ अन्वये निर्णय घेतलेला आहे. तसेच शासनाच्या १५ ऑक्टोबर २००१ च्या सुधारित धोरणानुसार तलाव ठेका रक्कम निर्धारित केली असून त्यात पुन्हा ४-१-२००२ च्या निर्णयाद्वारे ठेका रक्कम दर आकारणीत सुधारणा केलेली होती तदनंतर शासन निर्णयात वेळोवेळी सुधारण करण्यात येवून दि. ३-७-२०१९ चे सुधारीत धोरण जाहीर करून त्यानुसार तलाव ठेक्याने देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

५. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना--

सन २०२०-२१ पासून केंद्र शासनमार्फत प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना राबविण्यात येत असून त्यामध्ये केंद्रीय क्षेत्र योजना १२ व केंद्र पुरस्कृत योजना मध्ये १) लाभार्थी हिस्सा असलेल्या ६० योजना २) लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या १५ योजना असे मिळून एकूण ८७ योजना राबविण्या येत आहेत.

भूजल मत्स्यव्यवसाय
Inland Fisheries
तक्ता-एक
TABLE-I

(२) वित्तीय आवश्यकता :

(II) Financial Requirement :

(रुपये हजारत)

(Rs. in Thousands)

तपशील	प्रत्यक्ष खर्च २०२३-२४			अर्थसंकल्प २०२४-२५			सुधारलेले अंदाज २०२४-२५			अर्थसंकल्प २०२५-२६			Details	
	Actuals, 2023-24			Budget Estimates 2024-25			Revised Estimate 2024-25			Budget Estimates 2025-26				
	अनिवार्य Committed	कार्यक्रमांतर्गत Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रमांतर्गत Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रमांतर्गत Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रमांतर्गत Schemewise	एकूण Total		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
अ-कार्यनिहाय वर्गीकरण													<i>A—Activitywise Classification—</i>	
भूजल मत्स्यव्यवसाय--													Inland Fisheries	
१. मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे (24050075)	...	3586	...	3586	5199	..	5199	3888	..	3888	5267	..	5267	1. Fish Seeds Farms
२. अवरुद्ध पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन... (24050084)	133	...	133	315	..	315	256	..	256	296	..	296	2. Fish farming in impounded waters	
३. (०४) प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०४) प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजना लाभार्थीभिमूख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (केंद्र हिस्सा २४%) (कार्यक्रम) (२४०५७५०७)	3. (04) Pradhanmantri Matsya Sampada Yojana (Centrally sorsored Scheme) Pradhanmantri Schemes Matsya Sampada Beneficiary oriented (General Male) Central Share 24%) (Scheme)	
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	...	108749	108749	...	142549	142549	..	142549	142549	..	20000	20000	31- Grant-in-aid (Non-Salary)	
३३-अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	33- Subsidies	
४. (०४) प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०५) प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा लाभार्थी- भिमूख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (राज्य हिस्सा १६%) (कार्यक्रम) (२४०५७५१६)	1	1	..	1	1	4. (04) Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (Centrally sorsored Scheme) (04)(05) PMMS Beneficiary Oriented Schemes (General Male) (State Share 16%) (Scheme) (24057516)	
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	...	72499	72499	...	95033	95033	...	95033	95033	..	13333	13333	31- Grant-in-aid (Non-Salary)	
३३-अर्थसहाय्य	1	1	...	1	1	33- Subsidies	

भूजल मत्स्यव्यवसाय तक्ता-एक--चालू
Inland Fisheries TABLE-1—Contd.

(रुपये लाखात) (Rs. in lakhs)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
५. (०४) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०६) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) (केंद्र हिस्सा ३६%) (कार्यक्रम) (२४०५७५२५)												5. (04) PMMSY (Centrilly Sponsored Scheme) (04)(05) PMMS Beneficiary Oriented Schemes (General Female) (Central Share 36%) (Scheme) (24057525)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)...	... 699793	699793	...	901016	901016	..	901016	901016	..	700680	700680	31- Grant-in-aid (Non- Salary)
३३-अर्थसहाय्य	1	1	...	1	1	33- Subsidies
६. (०४) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०७) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) (राज्य हिस्सा २४%) (कार्यक्रम) (२४०५७५३४)	6. (04) PMMSY (Centrilly Sponsored Scheme) (04)(07) PMMS Sampada Beneficiary Oriented Schemes (General Female) (State Share 24%) (Scheme) (24057534)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)...	... 466529	466529	..	600677	600677	..	600677	600677	...	467120	467120	31- Grant-in-aid (Non- Salary)
३३-अर्थसहाय्य	1	1	...	1	1	33- Subsidies
७. (०४) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०१) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (केंद्र हिस्सा १००%) (कार्यक्रम) (२४०५७४७२)	7. (04) PMMSY (Centrilly Sponsored Scheme) (04)(01) PMMS Central Sector Schemes (Central Share 100%) (Scheme) (24057472)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	...	1	1	..	1	31- Grant-in-aid (Non- Salary)
३३-अर्थसहाय्य	33- Subsidies)

भूजल मत्स्यव्यवसाय तक्ता-एक--चालू
Inland Fisheries TABLE-1—Contd.

(रुपये लाखात) (Rs. in lakhs)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
८. प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (केंद्र हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७४८१)													7. (04) PMMSY Central Sector Schemes (Central Share 100%) (Scheme) (24057481)	
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)...	1	1	..	1	1	..	1	1	31- Grant-in-aid (Non-Salary)	
९. प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसाधारण महिला) (केंद्र हिस्सा ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७४९२)													7. (04) PMMSY Central Sector Schemes (Central Share 100%) (Scheme) (24057492)	
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)...	1	1	..	1	1	..	1	1	31- Grant-in-aid (Non-Salary)	
१०. प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७५४३)													7. (04) PMMSY Central Sector Schemes (Central Share 100%) (Scheme) (24057543)	
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)...	1	1	..	60001	60001	..	1	1	31- Grant-in-aid (Non-Salary)	
१०. प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७५५२)													7. (04) PMMSY Central Sector Schemes (Central Share 100%) (Scheme) (24057552)	
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)...	1	1	...	116501	116501	..	1	1	31- Grant-in-aid (Non-Salary)	
(ब) वित्तव्यवस्थेची साधने--													(B) Sources of Finance	
मागणी प्रधान शीर्ष क्रमांक													Demand Major Head No.	
डी-६ २४०५-मत्स्य व्यवसाय	3719	1347570	1351289	5514	1739284	1744798	4144	1915784	1919928	5563	1201138	1206701	D-6 2405-Fisheries	
डी-९ ४४०५-मत्स्य व्यवसाया- वरील भांडवली खर्च	3	3	...	72503	72503	..	625003	625003	D-9 4405-Capital Outlay on Fishries	
डी-९ ६४०५-मत्स्य व्यवसायासाठी कर्जे	D-9 6405-Loans for Fishries	
एकूण ब-स्थूल	...	3719	1347570	1351289	5514	1739287	1744801	4144	1988287	1992431	5563	1826141	1831704	Total—B—Gross

(तीन) विशेष घटक योजना
Special Component Plan

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

तपशील 1	प्रत्यक्ष रकमा २०२३-२४		अर्थसंकल्प २०२४-२५		सुधारलेले अंदाज २०२४-२५		अर्थसंकल्प २०२५-२६		Description 6
	Actuals Expenditure		Budget Provision		Revised Estimate		Budget Estimanges		
	2023-24		2024-25		2024-25		2025-26		
७८९, अनुसूचित जातींसाठी विशेष घटक योजना	789, Special Component Plan for Scheduled Castes
(०१) अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रमांतर्गत योजना (०१)(४६) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत केंद्र पुरस्कृत लाभार्थीभिमुख योजना (केंद्र हिस्सा ३६%) (कार्यक्रम) (२४०५ ७७९५)	(०१) Schemes under-Schedule Caste Component scheme (०१) (४६) Central Sponsored beneficiary oriented Scheme under Pradhanmantri Matsyasampada Yojana (Central Share ३६%) (Scheme) (2405 7795)
३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	282749	..	1	..	225000	..	31, Grants-in-aid (Non-Salary)
३३, अर्थसहाय्य	403693	..	1	..	282749	33, Subsidies
एकूण- (०१) (४६)	403693	..	282750	..	282750	..	225000	..	Total (01) (46)
(०१) (४७) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजने अंतर्गत केंद्र पुरस्कृत लाभार्थीभिमुख योजना (राज्य हिस्सा) २४% (कार्यक्रम) (२४०५ ७८०१)	(01) (47) Central Sponsored beneficiary oriented Schemes under Pradhanmantri Matsyasampada Yojana (State Share 24%) (2405 7801)
३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	188499	..	188499	..	150000	..	31, Grants-in-aid (Non-Salary)
३३, अर्थसहाय्य	269161	..	1	..	1	33, Subsidies
एकूण- (०१) (४७)	269161	..	188500	..	188500	..	150000	..	Total (01) (47)
दत्तमत एकूण- (०१)	672854	..	471250	..	471250	..	375000Total (01)

तक्ता एक TABLE I
तलावाचे जलक्षेत्र व इष्टतम संचयन क्षमता
Water spread area of tanks and optimum stocking capacity

अ. क्र.	वर्गवारी	जलक्षेत्र (हेक्टर) Water spread area Ha.	अपेक्षित इष्टतम बोटूकली साठवणूक (लाख) Optimum stocking capacity (Ha.)	अपेक्षित मत्स्योत्पादन (कि. ग्रॅ.) (मे.टन)	Classification
१)	० ते २० हे.	6633.94	331.8895	9935.895	0 to 20 Ha.
२)	२०.१ ते ६० हे.	47664.3	1770.6948	53132.844	20.1 to 60 Ha.
३)	६०.१ ते २०० हे.	48371.6	1029.3405	30877.215	60.1 to 200 Ha.
४)	२००.०१ ते ५०० हे.	36056.62	448.5031	13348.173	200.01 to 500 Ha.
५)	५००.०१ ते १००० हे.	32614.01	264.1631	7352.6715	500.01 to 1000 Ha.
६)	१०००.०१ ते २००० हे.	27052	177.06	4707.09	1000.01 to 2000 Ha.
७)	२००० हेक्टर वरील	84467	470.535	9437.025	Above 2000 Ha.
एकूण	

तक्ता तीन TABLE III

हा तक्ता स्थानिकरीत्या उत्पादित केलेले तलावात आणि जलाशयात साठविलेले मत्स्यबोटुकली, एकूण
fish मत्स्योत्पादन व त्याची किंमत दर्शवितो.

The following table indicates carp fry stocked in tanks and reservoirs and
production and its value.

**मत्स्यबोटुकली संचयनाचा व मत्स्योत्पादनांचा तपशील (आदिवासी)
Details of stocking Fingerling and Fish Production (Tribal)**

वर्ष	मत्स्यबोटुकली संचयन लाखात (Fingerling stocking in lakhs)	मत्स्योत्पादन (टनात) Fish Production (tons)	माशाची किंमत (रुपये लाखात) Value of fish (Rs. in Lakh)	Year
1	2	3	4	
२०२३-२४ (प्रत्यक्ष)	1087.4	22340.4	32642.5	2023-24 (Actuals)
२०२४-२५ (अंदाजित)	1241.4	26360.5	40851.1	2024-25 (Estimated)
२०२५-२६ (अपेक्षित)	1329.6	27393	43206.6	2025-26 (Anticipated)

मत्स्यबोटुकली संचयनाचा व मत्स्योत्पादनांचा तपशील (बिगर आदिवासी)
Details of stocking Fingerling and Fish Production (Non Tribal)

वर्ष	मत्स्यबोटुकली संचयन लाखात (Fingerling stocking in lakhs)	मत्स्योत्पादन (टनात) Fish Production (tons)	माशाची किंमत (रुपये लाखात) Value of fish (Rs. in Lakh)	Year
1	2	3	4	
२०२३-२४ (प्रत्यक्ष)	3604.04	120092.97	65273.77	2023-24 (Actuals)
२०२४-२५ (अंदाजित)	4462.70	122291.66	69198.20	2024-25 (Estimated)
२०२५-२६ (अपेक्षित)	7414.85	128968.47	72748.48	2025-26 (Anticipated)

मत्स्यबोटुकली संचयनाचा व मत्स्योत्पादनांचा तपशील (अनुसूचित जाती)
Details of stocking Fingerling and Fish Production (SCP)

वर्ष	मत्स्यबोटुकली संचयन लाखात (Fingerling stocking in lakhs)	मत्स्योत्पादन (टनात) Fish Production (tons)	माशाची किंमत (रुपये लाखात) Value of fish (Rs. in Lakh)	Year
1	2	3	4	
२०२३-२४ (प्रत्यक्ष)	19.5	458	362.8	2023-24 (Actuals)
२०२४-२५ (अंदाजित)	20	495	394.5	2024-25 (Estimated)
२०२५-२६ (अपेक्षित)	20.5	519.5	394.50	2025-26 (Anticipated)

तक्ता तीन-TABLE III

तक्ता (ब) Table (b) (कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६) खालील तक्त्यात कार्यरत असलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन/संवर्धन केंद्राची माहिती दर्शविली आहे. (बिगर आदिवासी)

13. The following table indicates the particulars of the fish seed production/rearing farms in operation.(Non Tribal)

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र (Fish seed production farms)

अ. क्र Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राचे नाव	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area (Ha.)	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात)	मत्स्यबीज उत्पादन (लाखात) Fry Production (in lakhs)			Name of the fish farm	District	
						२०२३-२४ (प्रत्यक्ष) 2023-24 Direct	२०२४-२५ (अपेक्षित) 2024-25 Expected	२०२५-२६ (अंदाजित) 2025-26 Estimated			
1	2	3	4	5	6	7	8	9		10	
१.	मुंबई विभाग	मुंबई उपनगर पालघर रायगड रत्नागिरी सिंधुदुर्ग	शासकीय मबीउ. केंद्र	4.81	315.00	0.00	0.00	0.00	शामबीउ केंद्र	Mumbai	
				0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Palghar		
			खोपोली	1.50	300.00	18.90	12.50	20.00	Raigad		Raigad
				0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Ratnagiri		
				0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Sindhudurg		
		एकूण	6.31	615.00	18.90	12.50	20.00	Total			
२.	पुणे विभाग	पुणे		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Pune	
			एकूण	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Total		
३.	नाशिक विभाग	नाशिक धुळे नंदुरबार जळगांव अहिल्यानगर		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Nashik	
			मुक्ती	1.00	10.00	2.00	0.00	6.00	Mukti	Dhule	
				0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Nandurbar	
				0.00	0.00	3166.30	3250.00	3300.00	NA	Jalgaon	
			मूळानगर	1.705	100.00	0.00	0.00	0.00	Mulanagar	Ahilyanagar	
		एकूण	2.71	110.00	3168.30	3250.00	3306.00	Total			
४.	अमरावती विभाग	अमरावती बुलढाणा अकोला यवतमाळ	मोर्शी	12.60	700.00	0.00	0.00	0.00	Morshi	Amravati	
			कोराडी	3.60	500.00	0.00	0.00	0.00	Koradi	Buldhana	
			काटेपूर्णा	3.40	500.00	337.00	600.10	600.00	Katepurna	Akola	
			इसापूर	12.00	700.00	26.20	35.00	45.00	Isapur	Yavatmal	
			अरुणावती	4.70	500.00	6.50	0.00	0.00	Arunavati	Yavatmal	
			बेंबळा	4.60	500.00	0.00	0.00	0.00	Bembala	Yavatmal	
		एकूण	40.90	3400.00	369.70	635.10	645.00	Total			

तक्ता तीन (समाप्त) TABLE III-Concl'd.

तक्ता (ब) Table (b) (कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६) खालील तक्त्यात कार्यरत असलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन/संवर्धन केंद्राची माहिती दर्शविली आहे. (बिगर आदिवासी)

The following table indicates the particulars of the fish seed production/rearing farms in operation.(Non Tribal)

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र (Fish seed production farms)

अ. क्र Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राचे नाव	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area (Ha.)	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात)	मत्स्यबीज उत्पादन (लाखात) Fry Production (in lakhs)			District
						२०२३-२४ (प्रत्यक्ष) 2023-24 Direct	२०२४-२५ (अपेक्षित) 2024-25 Expected	२०२५-२६ (अंदाजित) 2025-26 Estimated	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
५.	छ. संभाजीनगर		छ. संभाजीनगर	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Ch. Sambhajinagar
६.	लातूर विभाग	लातूर	घरणी	5.94	500.00	242.00	80.00	100.00	Gharani Latur
		धाराशिव	चांदणी	1.07	35.00	5.00	15.00	35.00	Chandni Dharashiv
		नांदेड	करडखेड	2.20	500.00	554.00	508.00	500.00	Karadkhed Nanded
		हिंगोली	सिध्देश्वर	2.99	500.00	21.00	1.50	4.00	Siddheshwar Hingoli
		हिंगोली	भाटेगांव	1.18	150.00	96.00	0.48	5.00	Bhategaon Hingoli
			एकूण	13.38	1685.00	918.00	604.98	644.00	Total

तक्ता (अ)-Table (A) (कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६) खालील तक्त्यात कार्यरत असलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन/संवर्धन केंद्राची माहिती दर्शविली आहे. (आदिवासी)

The following table indicates the particulars of the fish seed production/rearing farms in operation. (Tribal)

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र (Fish Seed Production Farms)

अ. क्र Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राचे नाव	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area (Ha.)	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात)	मत्स्यबीज उत्पादन (लाखात) Fish Production (in lakhs)			District	
						२०२३-२४ (प्रत्यक्ष) 2022-23 Direct	२०२४-२५ (अपेक्षित) 2023-24 Expected	२०२५-२६ (अंदाजित) 2024-2025 Estimated		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१.	मुंबई विभाग	पालघर	दापचरी	2.28	00.00	0.00	0.00	0.00	Dapchari	Palghar
			एकूण	2.28	00.00	0.00	0.00	0.00	Total	
२.	पुणे विभाग			0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Pune
३.	नाशिक विभाग	नाशिक	करंजवण	2.36	500.00	3.00	50.00	50.00	Karanjvan	Nashik
			एकूण	2.36	500.00	3.00	50.00	50.00	Total	
४.	अमरावती विभाग			0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Amravati
५.	छत्रपती संभाजीनगर विभाग	छ. संभाजीनगर	खेळणा	1.17	0.00	0.00	0.00	0.00	Khelna	Chh. Sambhaji Nagar
			ढेकू	0.53	0.00	2.00	0.00	3.00	Dheku	
			जालना	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Jalna	
			परभणी	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Parbhani	
			बीड	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Beed	
			एकूण	1.70	0.00	2.00	0.00	3.00	Total	
६.	लातूर विभाग	नांदेड	लोणी	1.95	15.00	0.00	0.00	0.00	Loni	Nanded
			एकूण	1.95	15.00	0.00	0.00	0.00	Total	
७.	नागपूर विभाग	नागपूर	पेंच	11.60	0.00	8.68	1000.00	1000.00	Pench	Nagpur
		नागपूर	वेणा	1.32	0.00	0.66	5.00	5.00	Vena	Nagpur
		वर्धा	केळझर	2.88	0.00	0.00	0.00	0.00	Kelzar	Wardha
		वर्धा	बोर	1.44	0.00	0.00	0.00	0.00	Bor	Wardha
		भंडारा	शिवनीबांध	2.40	0.00	13.15	15.00	15.00	Shivnibandh	Bhandara
		गोंदिया	इटियाडोह	5.81	0.00	241.78	300.00	300.00	Itiyadoh	Gondia
		चंद्रपूर	अमलनाला	2.99	0.00	71.75	28.92	80.00	Amalnala	Chandrapur
		चंद्रपूर	असोलामेंढा	41.39	0.00	18.14	3.00	20.00	Asolamendha	
		गडचिरोली		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Gadchiroli
			एकूण	29.83		354.11	1351.92	1420.00	Total	

तक्ता (अ)-Table (A) (कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६) खालील तक्त्यात कार्यरत असलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन/संवर्धन केंद्राची माहिती दर्शविली आहे. (आदिवासी)

The following table indicates the particulars of the fish seed production/rearing farms in operation.(Tribal)

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र (Fish Seed Rearing Units)

अ. क्र Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राचे नाव	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area (Ha.)	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात)	मत्स्यबीज उत्पादन (लाखात) Fish Production (in lakhs)			District	
						२०२३-२४ (प्रत्यक्ष) 2023-24 Direct	२०२४-२५ (अपेक्षित) 2024-25 Expected	२०२५-२६ (अंदाजित) 2025-26 Estimated		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
१.	मुंबई विभाग	मुंबई		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
२.	पुणे विभाग	पुणे	माणिकडोह	0.30	7.00	3.40	0.00	7.00	Manikdoh	Satara
		सातारा	येरळवाडी	0.75	11.25	0.00	0.00	0.00	Yeralwadi	Satara
		सातारा	राजेवाडी	0.60	9.00	1.12	0.00	0.00	Rajewadi	Satara
		सांगली	सिद्धेवाडी	0.75	11.25	0.00	0.00	0.00	Siddhewadi	Sangli
		सांगली	बिरनाळ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Birnal	Sangli
		सांगली	सिद्धनाथ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Siddhanath	Sangli
		सांगली	आटपाडी	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Atpadi	Sangli
		सांगली	दुधेभावी	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Dudhebhavi	Sangli
		सांगली	चांदोली	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Chandoli	Sangli
		सोलापूर		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Solapur
		कोल्हापूर	रंकाळा	0.60	3.00	0.00	0.00	0.00	Rankala	Kolhapur
		कोल्हापूर	तिल्लारी	3.56	140.00	0.00	0.00	0.00	Tillari	Kolhapur
			एकूण	5.81	170.25	4.52	0.00	7.00	Total	
३.	नाशिक विभाग	नाशिक	गंगापूर	0.72	10.00	0.00	10.00	10.00	Gangapur	Nashik
		नाशिक	चणकापूर	0.80	10.00	3.015	0.00	0.00	Chankapur	Nashik
			एकूण	1.52	20.00	3.015	10.00	10.00	Total	
४.	छत्रपती संभाजी- नगर विभाग	छ. संभाजीनगर	जायकवाडी	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Jayakwadi	Chh. Sambhajinagar
		जालना	गल्हाटी	2.07	0.00	0.00	300.00	0.00	Galhati	Jalna
		परभणी	मासोळी	3.21	0.00	1.20	0.00	0.00	Masoli	Parbhani
		बीड	मांजरा	3.52	0.00	0.00	200.00	130.00	Manjra	Beed
			एकूण	8.80	0.00	1.20	500.00	130.00	Total	

तक्ता (अ)- (समाप्त) Table (A)-End (कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६) खालील तक्त्यात कार्यरत असलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन/संवर्धन केंद्राची माहिती दर्शविली आहे. (आदिवासी)

The following table indicates the particulars of the fish seed production/rearing farms in operation.(Tribal)

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र (Fish Seed Rearing Units)

अ. क्र Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राचे नाव	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area (Ha.)	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात)	मत्स्यबीज उत्पादन (लाखात) Fish Production (in lakhs)			District	
						२०२३-२४ (प्रत्यक्ष) 2023-24 Direct	२०२४-२५ (अपेक्षित) 2024-25 Expected	२०२५-२६ (अंदाजित) 2025-26 Estimated		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
५.	लातूर विभाग	नांदेड	मनार	4.11	10.00	27.00	50.00	50.00	Manar	Nanded
			एकूण	4.11	10.00	27.00	50.00	50.00	Total	
६.	अमरावती विभाग	अमरावती	मांडवा	6.00	15.00	9.85	0.00	0.00	Mandava	Amravati
			एकूण	6.00	15.00	9.85	0.00	0.00	Total	
७.	नागपूर विभाग	नागपूर	खिंडशी	1.12	0.00	1.1	2.00	2.00	Khindshi	Nagpur
		वर्धा		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		Vardha
		भंडारा	नागठाना	1.52	0.00	5.594	15.00	20.00		Bhandara
		भंडारा	रुपाळ	0.60	0.00	2.304	5.00	5.00	Rupal	Bhandara
		गोंदिया	आंभोरा	1.34	0.00	5.5651	6.00	7.87	Ambhora	Gondia
		चंद्रपूर	अमलनाला	2.99	0.00	71.7	28.92	80.00	Amalnala	Chandrapur
		चंद्रपूर	आसोलामेंढा	1.39	0.00	18.14	3.00	20.00	Asolamendha	Chandrapur
		गडचिरोली	शासकीय मत्स्यबीज संगोपन केंद्र मुखळा	0.72	0.00	4.42	10.00	10.00	Govt. fish seed rearing centre, Murkhala	Gadchiroli
			एकूण	9.68	0.00	108.8231	69.92	144.87	Total	

तक्ता चार

TABLE IV

मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा

अ.क्र.	विभाग	वर्ष	विकासासाठी निवडलेले जलक्षेत्र (हेक्टर)			जलाशयात पिंजरा
			तळी बांधकाम जलक्षेत्र (हेक्टर)	तळी नुतनीकरण जलक्षेत्र (हेक्टर)	निविष्ठी अनुदान जलक्षेत्र (हेक्टर)	पध्दतीने मत्स्यसंवर्धन पिंजरा उभारणी ६x४x४ मी. आकाराचे
१	२	३	४	५	६	७
१.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मुंबई	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	४०	...	०.३०	२४
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	७.५४	...	६.९९	१९२
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	४८
२.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, नाशिक	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	१४१५
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	६.००	६.००	४६२१
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	०.४८	...	०.४८	२३७६
३.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, पुणे	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	१.३७	...	०.९०	२५७
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	५.८३	...	८.३०	३४७
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	१३.५५	...	११.६५	१२००
४.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, अमरावती	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	२.९१	...	०.८०	२५२
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	३०.३८	५.०८	३३.४९	१०२
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	३.४०	...	३.९८	३६०
५.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, नागपूर	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	१.१७	...	०.५०	५०४
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	२५.९८	१.६५	४२.५६	२५६८
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	२३.०९	...	१४.७९	...
६.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, औरंगाबाद	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	०.८०	...	०.२५	२०
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	३.९४	०.२०	५.४९	१२३२
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	५.००
७.	प्रादेशिक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, लातूर	२०२०-२०२१ (प्रत्यक्ष)	०.६०	...	०.२५	७२
		२०२१-२०२२ (अंदाजित)	१.८७	२.०५	२.२२	४६४
		२०२२-२०२३ (अपेक्षित)	१०.००	...	१०.००	५७६
एकूण		२०२३-२०२४ (प्रत्यक्ष)
		२०२४-२०२५ (अंदाजित)
		२०२५-२०२६ (अपेक्षित)

* सदरच्या योजना सद्यस्थितीत बंद आहेत.

तक्ता पाच

TABLE V

हा तक्ता तलाव ठेका, मत्स्यजिरे, मत्स्यबीज विक्री, इत्यादी बाबींवरील भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसायातील जमा रकमांची माहिती दर्शवितो.

Following Table indicates actual receipts realised from lease of tanks, Sale of fish spond and fish seed under Inland programme.

(रुपये लाखात)

(Rs. In lakhs)

(प्रत्यक्ष)(अंदाजित)	२०२३-२०२४ (प्रत्यक्ष जमा) Actual Receipts 2023-2024 1	२०२४-२०२५ (अपेक्षित जमा) Estimated Receipts 2024-2025 2	२०२५-२०२६ (अंदाजित जमा) Anticipated Receipts 2025-2026 3	बाब
१) तलाव ठेका				Lease of Tanks.
१) मुंबई	23.96	26.27	30.09	Mumbai
२) पुणे	78.04	65.82	66.14	Pune
३) नाशिक	63.24	52.42	60.89	Nashik
४) औरंगाबाद	6.73	10.47	11.62	Aurangabad
५) लातूर	13.00	57.00	60.07	Latur
६) अमरावती	21.10	25.62	24.31	Amaravati
७) नागपूर	10.10	9.58	9.81	Nagpur
एकूण ...	216.17	247.18	262.33	Total

(सन २०२५-२६ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक)

अ.क्र. Sr. No.	विभाग Region	बाब	२०२३-२४ प्रत्यक्ष Actual Receipts	२०२४-२५ अंदाजित Anticipated Receipts	२०२५-२६ अपेक्षित Estimated Receipts	
१)	मुंबई	मत्स्यबीज विक्री	1.41	1.00	22.00	Mumbai
२)	पुणे	मत्स्यबीज विक्री	304.23	380.95	410.00	Pune
३)	नाशिक	मत्स्यबीज विक्री	Nashik
४)	औरंगाबाद	मत्स्यबीज विक्री	20.99	30.00	57.14	Aurangabad
५)	लातूर	मत्स्यबीज विक्री	3.02	17.05	27.00	Latur
६)	अमरावती	मत्स्यबीज विक्री	1.95	3.50	5.00	Amaravati
७)	नागपूर	मत्स्यबीज विक्री	Nagpur
	एकूण ...		331.60	432.95	521.44	

(सन २०२५-२६ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक)

अ.क्र. Sr. No.	विभाग Region	बाब	२०२३-२४ प्रत्यक्ष Actual Receipts	२०२४-२५ अंदाजित Anticipated Receipts	२०२५-२६ अपेक्षित Estimated Receipts	
१)	मुंबई	मत्स्यजिरे विक्री	0.35	0.40	0.50	Mumbai
२)	पुणे	मत्स्यजिरे विक्री	Pune
३)	नाशिक	मत्स्यजिरे विक्री	Nashik
४)	औरंगाबाद	मत्स्यजिरे विक्री	Aurangabad
५)	लातूर	मत्स्यजिरे विक्री	437.29	574.06	586.25	Latur
६)	अमरावती	मत्स्यजिरे विक्री	1180.00	1172.00	1255.00	Amaravati
७)	नागपूर	मत्स्यजिरे विक्री	1.14	Nagpur
	एकूण ...		1618.78	1746.46	1841.75	

(चार) सागरी मत्स्यव्यवसाय

प्रास्ताविक :

राज्यात ७२० कि. मी. चा सागरी किनारा लाभला असून ८७,००० चौ. कि. मी., खंडान्त उतारावर (Continental Shelf) उपलब्ध आहे. या किनाऱ्यावर १८४ मासळी उतरविण्याची केंद्रे असून १६.३६४ यांत्रिक नौका तर ७,९७६ बिगर यांत्रिकी नौका व १५५४ ओबीएम कार्याकचत आहेत. सागरी मत्स्योत्पादन सरासरी ४.०० लाख मेट्रीक टन आहे.

१. मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण :

मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थामधील ७-८ सभासदांचा गट तयार करून त्यांना राष्ट्रीय सहकार विकास निगमच्या अर्थसहाय्याने यांत्रिक नौका बांधण्याकरिता अर्थ सहाय्य पुरविण्यात येते. खोल समुद्रात मासेमारी करण्याकरिता (फायबर व लाकडी) मध्यम आकाराच्या नौकांनाही आता अर्थसहाय्य दिले जाते.

२. आंतरबाह्य इंजिनावर अर्थसहाय्य :

परंपरागत मासेमारी नौकांच्या यांत्रिकीकरणाच्या केंद्र पुरस्कृत योजनेखाली आऊट बोर्ड इंजिन व आंतर (इनबोर्ड) इंजिनावर ५० टक्के अनुदान मासेमारांना देण्यात येते. केंद्र व राज्य शासनाचा ५०:५० असा हिस्सा असतो.

३. मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य :

(अ) अनुदान :- मत्स्यव्यवसायासाठी लागणारी जाळी तयार करण्यासाठी बरेच मच्छिमार नायलॉन सूत, मोनोफिलामेंट व शेवसूत वापरतात. तसेच यांत्रिक मासेमार नौकांसाठी त्यांना डिझेल तेलाची फार आवश्यकता असते. तथापि या साधनांच्या किंमतीत बरीच वाढ होत असल्यामुळे मासेमारीसाठी ही आवश्यक असूनही त्यांचा वापर करणे मच्छिमारांना अशक्य होते. यास्तव सवलतीच्या दरात मच्छिमारांना ही साधने उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने या विभागाकडून वरील योजना राबविली जात आहे. नॉयलॉन सूत, मोनोफिलॉमेंट धागा व सुतांची जाळी शिखर संघ किंवा जिल्हा संघामार्फत पुरविले जाते. डिझेल तेल स्थानिक मच्छिमारी संस्थेमार्फत पुरविले जाते. १९८२-८३ पासून रापणकारांना नायलॉन सूत वगैरेवर तसेच अल्प उत्पन्न गटातील मच्छिमारांना बिगर यांत्रिकी नौकांसाठी नौकांच्या किमतीच्या ५० टक्के किंवा जास्तीत जास्त रु. १,००,००० अर्थसहाय्य देण्यात येते. अनुदानाचा तपशील प्रपत्र तीनमध्ये दर्शविण्यात आला आहे.

४. महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम १९८१ :-

निरनिराळ्या प्रकारच्या व आकारमानाच्या मासेमारी नौकांचे कार्यक्षेत्र निश्चित करण्याच्या उद्देशाने महाराष्ट्र शासनाने "महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम, १९८१" हा कायदा सप्टेंबर १९८१ मध्ये संमत केला. या कायद्याची अंमलबजावणी दिनांक ४-८-१९८२ पासून सुरू झाली. या अधिनियमात दि. १८-११-२०२१ नुसार सुधारणा करण्यात आली आहे. अधिनियमातील प्रमुख तरतुदी खालीलप्रमाणे आहेत :-

- (१) मासेमारी नौकांची नोंदणी करणे;
- (२) मासेमारीसाठी परवाना देणे;
- (३) कार्यक्षेत्रे उतरविण्याबाबत शिफारशी करण्यासाठी जिल्हावार समित्यांची स्थापना करणे;

- (४) जिल्हा समित्यांच्या शिफारशीवर विचार करून कार्यक्षेत्रांबाबत आदेश काढणे;
- (५) कायद्यांतर्गत तरतुदीचे उल्लंघन करणाऱ्यांना शिक्षा करण्यासाठी यंत्रणा;
- (६) अपील मंडळाची स्थापना व अपीलाचे पुनर्निरीक्षण;

५. मासेमारी बंदराची सुधारणा :

लहान मासेमारी बंदरे बांधणे व मासळी उतरविण्याच्या तसेच नौकानयनाच्या पायाभूत सुविधा पुरविण्याचा कार्यक्रमही केंद्र शासनाच्या ७५% अर्थसहाय्यातून हाती घेण्यात आला आहे.

सन २००८-०९ पर्यंत केंद्र शासनाकडून या योजनेस ५०% अर्थसहाय्य दिले जात होते. परंतु सन २००९-१० पासून या योजनेस केंद्र शासनाकडून ७५% अर्थसहाय्य देण्यात येत आहे.

सदरची योजना किनारी अभियंता सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांचेकडून राबविली जात आहे.

धडक कार्यक्रम : लहान मच्छिमारी बंदरावर मासळी सुकविण्यासाठी चौथरे, उघडे निवारे, मार्गदर्शक स्तंभ, जोडरस्ते बांधणे इत्यादी मूलभूत गरजा भागविण्यासाठी रुपये २५.०० लक्ष खर्चापर्यंतची आवश्यक कामे विभागाद्वारे या योजने अंतर्गत करण्यात येतात.

६. हायस्पीड डिझेल तेलावरील सवलत :

२० मीटरपेक्षा कमी लांबीच्या यांत्रिक मच्छिमार नौकांना लागणाऱ्या हायस्पीड डिझेल तेलावरील सवलत देण्याची योजना केंद्र शासनाने २००४-०५ पासून मंजूर केलेली आहे. या योजने अंतर्गत केंद्र शासनाकडून १०० टक्के अर्थसहाय्य देण्यात येत होते. या योजनेअंतर्गत रु. ३.०० प्रति लिटर सवलत देण्यात येते. परंतु दरिद्र रेषेखालील लाभार्थ्यांची अट असल्याने या योजनेत लाभार्थी उपलब्ध होत नाहीत.

७. मासेमारी नौकांवर संदेशवाहन, मासळीचा शोध घेणे इ. अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री खरेदी करण्यासाठी अर्थसहाय्य :-

मासेमारी नौकांवर संदेशवाहन, मासळीचा शोध घेणे इ. अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री खरेदी करण्यासाठी अर्थसहाय्य देण्याची योजना सन १९९९ पासून कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे. शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-२०११/प्र.क्र. २९/पदुम-१४ दिनांक ३०-०३-२०११ अन्वये योजनेमध्ये सुधारणा करून सदर योजने अंतर्गत खाली नमूद केल्याप्रमाणे अर्थसहाय्य देय राहिल.

यंत्र सामुग्री	अर्थसहाय्याचे प्रमाण व अर्थसहाय्याची कमाल मर्यादा
१) एकोसाऊंडर	यंत्रसामुग्रीच्या किमतीच्या २५% परंतु रु. १५,०००/- च्या मर्यादेत.
२) जीपीएस/नेव्हीगेटर	यंत्रसामुग्रीच्या किमतीच्या २५% परंतु रु. ७५,०००/- च्या मर्यादेत.
३) वॉकटॉकी	यंत्रसामुग्रीच्या किमतीच्या २५% परंतु रु. १२,५००/- च्या मर्यादेत.

ह्या प्रकारची यंत्रसामुग्री मच्छिमारांना त्यांच्या यांत्रिक नौकांवर उपलब्ध करून दिल्यास त्यांना सागरात मासेमारी करताना मासळीचा साठा कोठे आहे हे कळणे शक्य होते. परिणामी त्यांचे श्रम तसेच डिझेलही वाचेल व मत्स्योत्पादनात आपोआप भर पडेल.

८. मच्छिमारी सहकारी संस्थांच्या सभासदांच्या यांत्रिक नौकांनी वापरलेल्या डिझेल वरील विक्रीकराची मूल्यवर्धित कराची प्रतिपूर्ती :-

मच्छिमारांनी त्यांच्या यांत्रिक नौकांकरिता खरेदी केलेल्या हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची (व्हॅट) प्रतिपूर्ती देण्याची योजना राज्यात ३ सप्टेंबर, २००५ पासून कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे. या योजनेंतर्गत मच्छिमारांनी मासेमारीसाठी खरेदी केलेल्या हायस्पीड डिझेल तेलावरील १०० टक्के विक्रीकराची रक्कम प्रतिपूर्तीद्वारे मच्छिमारांना देण्यात येते.

(२) वित्तीय आवश्यकता :

तक्ता एक TABLE I

(ii) Financial Requirements :

४. सागरी मत्स्यव्यवसाय Marine Fisheries

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२४ Actuals 2023-24			अर्थसंकल्प २०२४-२५ Budget Estimates 2024-25			सुधारलेले अंदाज २०२४-२५ Revised Estimates 2024-25			अर्थसंकल्प २०२५-२६ Budge Estimates 2025-26			Programme												
	अनिवार्य	कार्यक्रम	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण													
	Committed	Schemewise	Total	Committed	Schemewise	Total	Committed	Schemewise	Total	Committed	Schemewise	Total													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13													
कार्यक्रमांतर्गत योजना (केंद्र योजना)													(03) Under blue Revolution Scheme (Central Scheme)												
(अ)--कार्यनिहाय वर्गीकरण													A—Activitywise Classification												
१) सागरी मासेमारी नियमन (२४०५०२२६)	116039	...	116039	100030	..	100030	183728	..	182738	120003	..	120003	1) Marine Fishing Regulation												
२) लहान मासेमारी बंदरे (४४०५०६५१)	...	9400	9400	...	50000	50000	..	35000	35000	..	126634	126634	2) Marine Fishing Harbours												
३) मासळी उतरविण्याची केंद्र व सुविधा (२४०५०२६२)	14	...	14	139	...	139	50	..	50	146	..	146	3) Landing centers and facilities												
४) नाबार्ड (४४०५३२९२)	...	330760	330760	...	350000	350000	..	350000	350000	..	42000	42000	4) Nabard												
५) मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण (राज्य हिस्सा)	5) Mechanisation of Fishing Crafts												
६) मासळीचे सुरक्षण व परिवहन, पणन (४४०५०१७७) (४४०२०५६२) (४४०५०५७१) (६४०५००७२)	...	368660	368660	..	4	4	..	4	4	..	4	4	6) Fishermen dev. Rebate on High Speed Diesel Oil												
७) मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण (रा.स.वि.नि. हिस्सा) (४४०५०१६८) (४४०५०५५१)(६४०५००८१)	3	3	..	3	3	..	3	3	7) Mechanisation of Fishing Crafts N.C.D.C. Share (44050168) (44050551) (64050081)												
८) हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्ती (२४०५१२७८) (रा. हि.)	2687099	..	2687099	1500000	..	1500000	1260000	..	1260000	1477801	..	1477801	8) Reimbursement Sales Tax on High Speed Diesel Oil												
९) नैसर्गिक आपत्तीने मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना सहाय्यक अनुदान	5100	..	5100	2700	..	2700	2106	..	2106	2700	..	2700	9) Grant-in-Aid to the Heirs of the Decesased Fisherman under Natural Clamitied												
१०) मच्छिमारांना डिझेल तेलावर सवलत (के.पु.) (२४०५०८१६)	10) Fishermen dev. Rebate on High Speed Diesel Oil												
११) यांत्रिक नौकेवर अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री बसविणे (२४०५११७१)	11) Installation of modernized equipment on mechanized Traelers												

तक्ता एक--चालू TABLE I—Contd.

Q 751-3

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
१२) (००)(०७) लहान मासेमारी बंदराचे बांधकाम (केंद्र हिस्सा ४४०५३४०७) (राज्य हिस्सा ४४०५३४१६)	...	50000	50000	...	240000	240000	..	240000	240000	..	113302	113302	12)	(00) (07) Construction of minor fishing harbors (Central Share 44053407) (State Share 44053407)	
१३) मासेमारी बंदराचे आधुनिकीकरण करणे कार्यक्रम (राज्य हिस्सा ५०%) (केंद्र हिस्सा ५०%) (४४०५३३६३) (४४०५३३७२)	174740	174740	..	174740	174740	..	100000	100000	13)	Mechanisation of fishing harbors (State share50%) (Central share50%)	
१४) (००)(०१) मत्स्यव्यवसाय विकास महामंडळ (राज्य योजना) कार्यक्रम (४४०५०१०३)	200	200	14)	(00)(01) Fisheries Development Corporation (State Scheme) (Scheme) (44050103)
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना)															(04) Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (Central Sponsored Scheme)
१५) (०४)(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष (के.हि.२४%)(कार्यक्रम) ३१-सहायक अनुदाने (वेतनेतर) ३३. अर्थसहाय्य (२४०५७६८८)	..56232	56232	..	58804	58804	..	58804	58804	..	50000	50000			15)	(04)(04)PMMS Beneficiary Oriented schemes (General Male) (Central Share 24%) (Scheme)(24057688)
३३. अर्थसहाय्य (२४०५७६८८)	1	1	..	1	1	1	..	1	1		31. Grants-in-aid (Non-Salary)
३३. अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	1	..	1	1		33. Subsidies
१६) (०४)(०५)प्र. मत्स्यसंपदा लाभार्थी-भुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (रा.हि.१६%) (कार्यक्रम) (२४०५७६९७) ३१. सहायक अनुदाने (वेतनेतर) ३३. अर्थसहाय्य	37488	37488	..	39202	39202	..	39202	..	33333	33333		16)	(04)(05)PMMS Beneficiary Oriented schemes (General Male) (State Share 16%) (Scheme)(24057697) (33-Subsidies)
३३. अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	1		31. Grants-in-aid (Non-Salary)
३३. अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	1		33. Subsidies
१७) (०४)(०६) प्र. मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) कें हि.३६% (कार्यक्रम) (२४०५७७०३)														17)	(04)(06)PMMS Beneficiary Oriented schemes (General Female) (Central Share 36%) (Scheme)(24057703)

तक्ता एक--चालू TABLE I—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	...	241659	241659	..	312414	312414	..	312414	312414	..	200000	200000	31- Grants-in-aid (Non Salary)	
३३- अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	33- Subsidies	
१८) (०४)(०७) प्र. मत्स्यसंपदा लाभार्थिभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) (रा.हि. २४%) (कार्यक्रम) (२४०५७७१२)													18) (04)(07)PMMS Beneficiary Oriented schemes (General Female) (StateShare 24%) (Scheme)(24057712)	
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)...	...	161105	161105	..	208276	208276	..	208276	208276	..	133333	133333	31-Grants-in-aid (Non-Salary)	
३३- अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	33- Subsidies	
१९) (०४)(०८) प्र. मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (कें.हि. ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७७२१)							19) (04)(08)PMMS Non Beneficiary Oriented schemes (Central Share 60%) (Scheme) (24057721)	
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)...	...	171000	171000	254077	254077	..	254077	254077	..	60000	60000	31- Grants-in-aid (Non-Salary)
३३- अर्थसहाय्य	1	1	1	1	33- Subsidies	
२०) (०४)(०९) प्र. मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७७३२)													20) (04)(09)PMMS Non Beneficiary Oriented schemes (State Share 40%) (Scheme) (24057732)	
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)...	...	113999	113999	..	169384	169384	..	169384	169384	..	40000	40000	31-Grants-in-aid (Non-Salary)	
३३- अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	33- Subsidies	
२१) (०४)(१०) मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छिमारांना उदरनिर्वाहाकरिता अर्थसहाय्य (केंद्र हिस्सा ५०%) (कार्यक्रम) (२४०५७८२१)													21) (04)(10) Subsidy to Fishermen for Livelihood during fishing ban period (Central Share 50%) (Scheme) (24057821)	
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	2999	2999	..	2999	2999	..	3000	3000	31-Grants-in-aid (Non-Salary)	
३३- अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	33- Subsidies	
२२) (०४)(११) मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छिमारांना उदरनिर्वाहाकरिता अर्थसहाय्य (राज्य हिस्सा ५०%) (कार्यक्रम) (२४०५७८२१)													22) (04)(11) Subsidy to Fishermen for Livelihood during fishing ban period (State Share 50%) (Scheme) (24057821)	
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	2999	2999	..	2999	2999	..	3000	3000	31-Grants-in-aid (Non-Salary)	
३३- अर्थसहाय्य	1	1	..	1	1	33- Subsidies	

तक्ता एक--चालू TABLE I—Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
२३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजने अंतर्गत													23)	
मच्छिमारांसाठी कल्याणकारी योजना (०१)(०१)														
मच्छिमारांसाठी अपघात गट विमा योजना														
(राज्य हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७८६६)														
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	...	490	31- Grants-in-aid (Non-Salary)	
३३- अर्थसहाय्य	15000	15000	...	15000	15000	...	15000	15000	33- Subsidies	
२४) (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना													24) (04) PMMSY (Central	
(केंद्र पुरस्कृत योजना)													Sponsored scheme)	
(०४)(०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय													(04)(01)PMMS Central Sector	
क्षेत्र योजना (कें.हि. १००%) (कार्यक्रम)													Schemes (Central Share Share	
(२४०५७६५२)													100%) (Scheme) (24057652)	
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	...	1	1	...	1	1	31- Grants-in-aid (Non-Salary)	
३३- अर्थसहाय्य	33- Subsidies	
२५)(०४)(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय													25) (04)(01)PMMS Central Sector	
क्षेत्र योजना (सर्वसा. पुरुष) (कें.हि.													Schemes (Gen. Male) (Central	
४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६६१)													Share 40%) (Scheme) (24057661)	
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	..	1	1	...	1	1	31- Grants-in-aid (Non-Salary)	
२६)(०४)(०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय													26) (04)(01)PMMS Central Sector	
क्षेत्र योजना (सर्वसा. महिला) (कें.हि.													Schemes (Gen. Female)(Central	
६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६७९)													Share 40%) (Scheme) (24057679)	
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	..	1	1	...	1	1	31- Grants-in-aid (Non-Salary)	
एकूण-अ-स्थूल	...	2808252	1545207	4353459	1602869	1877913	3480782	1445884	1862913	3308797	1600650	919812	2520462	Total—A—Gross
वजा वसुली	Deduct—Recoveries
एकूण-अ-निव्वळ	...	2808252	1545207	4353459	1602869	1877913	3480782	1445884	1862913	3308797	1600650	919812	2520462	Total—A—Net

तक्ता एक--समाप्त TABLE I—End.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
(ब)--वित्त व्यवस्थेची साधने--													<i>(B)—Sources of Finance</i>		
मागणी क्रमांक	प्रधान शीर्ष												Demand No.	Major Head	
डी-६	२४०५-मत्स्यव्यवसाय ...	2808252	786387	359439	1602869	1063166	2666035	1445884	1063166	2509050	1600650	537669	2138319	D-6	2405-Fisheries
डी-९	४४०५-मत्स्यव्यवसाया- वरील भांडवली खर्च	...	501750	501750	...	814745	814745	...	799745	799745	..	382141	382141	D-9	4405-Capital outlay on Fisheries
डी-९	६४०५-मत्स्यव्यवसायवरील कर्ज...	...	257070	257070	...	2	2	...	2	2	...	2	2	D-9	6405-Loans for Fisheries
	एकूण-ब-स्थूल	2808252	1545207	4353459	1602869	1877913	3480782	1445884	1862913	3308797	1600650	919812	2520462	Total—B—Gross	
	वजा-वसुली	<i>Deduct—Recoveries</i>	
	एकूण-ब-निव्वळ	2808252	1545207	4353459	1602869	1877913	3480782	1445884	1862913	3308797	1600650	919812	2520462	Total—B—Net	

तक्ता एक-TABLE I

खालील तक्ता मच्छिमार गटांना मच्छिमार नौकांच्या यांत्रिकीकरणासाठी दिलेले व देण्यात यावयाचे अर्थसहाय्य दर्शवितो.

The following table indicates financial assistance given or to be the groups of fishermen for mechanisation of the fishing boats.

(रुपये लाखात)
(Rs. in lakhs)

जिल्हा	प्रत्यक्ष २०२३-२४ Actuals 2023-24						अपेक्षित २०२४-२५ Budget Estimates 2024-25						अंदाजित २०२५-२६ Revised Estimate 2025-26						District	
	कर्ज Loan (55%)			भागभांडवल व खा.वि.भा. भा S.R.S.C			कर्ज Loan (55%)			भागभांडवल व खा.वि.भा. भा S.R.S.C			कर्ज Loan (55%)			भागभांडवल व खा.वि.भा. भा S.R.S.C				
	नौकांची संख्या No.of boats	लाभार्थी संख्या No.of benefi- ciaries	नौकांची संख्या No.of boats	भा. भा. व खा. वि. S.R.S.C.	लाभार्थी संख्या No.of benefi- ciaries	नौकांची संख्या No.of boats	लाभार्थी संख्या No.of benefi- ciaries	नौकांची संख्या No.of boats	भा. भा. व खा. वि. S.R.S.C.	लाभार्थी संख्या No.of benefi- ciaries	नौकांची संख्या No.of boats	लाभार्थी संख्या No.of benefi- ciaries	नौकांची संख्या No.of boats	कर्ज loan	लाभार्थी संख्या No.of benefi- ciaries	नौकांची संख्या No.of boats	भा. भा.व खा. वि. S.R.S.C.	लाभार्थी संख्या No.of benefi- ciaries		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
मुंबई शहर	16	400	112	7	109	49	24	669	168	19	214	147	...	Mumbai City
मुंबई व उपनगरे	14	355	98	6	97	42	31	995	217	21	337	133	...	Mumbai Suburban
ठाणे	05	102	35	4	57	28	22	629	154	8	119	56	...	Thane
पालघर	5	143	35	5	65	35	...	Palghar
रायगड	107	3161	749	64	917	448	123	3781	861	104	1270	728	...	Raigad
रत्नागिरी	08	195	56	24	544	168	1	12	7	25	650	175	11	118	77	...	Ratnagiri
सिंधुदुर्ग-मालवण	Sindhudurg
एकूण	...	08	195	56	166	4562	1162	82	1192	574	230	6867	1610	168	2123	1176	...	Total

तक्ता दोन
TABLE II

मच्छिमर साधनावरील अर्थसहाय्याची माहिती (आदिवासी)
Information about financial assistance on fishery Requisites (Tribal)

(रु. लाखात)
(Rs. in lakhs)

वर्ष	नायलॉन सूत Nylon twe		तयार जाळी Readymade Net's		बिगर यांत्रिक नौका Non-Mecharised boats		Year
	परिमाण (किलो) Quantity (Kgs.)	शासकीय अर्थसहाय्य Govt. fin. assistance	संख्या Quantity	शासकीय अर्थसहाय्य Govt. fin. assistance	संख्या No.	शासकीय अर्थसहाय्य Govt. fin. assistance	
1	2	3	4	5	6	7	
२०२३-२०२४ (प्रत्यक्ष)	14688	53.38	400.00	1.40	11	2.01	2023-2024 (Actuals)
२०२४-२०२५ (अंदाजित)	11003	40.10	1125.00	4.50	21	3.45	2024-2025 (Anticipated)
२०२५-२०२६ (अपेक्षित)	35710	153.93	1230.00	5.28	25	3.90	2025-2026 (Estimated)

तक्ता तीन
TABLE III

महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम १९८१ खाली नोंदलेल्या
नौका, दिलेले परवाने व वसूल झालेले परवाना शुल्क.

No. of boats registered licences issued and licence fees
collected under Maharashtra Marine Fishing Regulation
Act 1981.

वर्ष	नोंदलेल्या नौकांची संख्या No. of boats registered	दिलेल्या परवान्यांची संख्या No. of licences issued	वसूल परवाना शुल्क (रुपये लाखात) Licence Fees recovered (Rs. in lakhs)	Year
1	2	3	4	
२०२३-२०२४ (प्रत्यक्ष)	2348	5986	17.37	2023-2024 (Actuals)
२०२४-२०२५ (अंदाजित)	2254	5486	16.83	2024-2025 (Anticipated)
२०२५-२०२६ (अपेक्षित)	2560	5964	17.53	2025-2026 (Estimated)

तक्ता एक TABLE I
Budget Estimate for 2025-2026
NABARD Phase - 20 Fisheries Department
 नाबार्ड टप्पा - २० मत्स्यव्यवसाय विभाग

नाबार्ड टप्पा - २० अंतर्गत मासेमारी बंदरे व लहान धक्क्यांचा विकास मागणी क्र. डी- ०९		Development of Fishing Harbours and Jetty under NABARD Phase - 20 Grant No. D-09				
४४०५ - मुख्य लेखाशिर्ष		4405- Capital Outlay on Fisheries				
मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च		(00)103 - Marine Fisheries				
(००) १०३, सागरी मत्स्यव्यवसाय		(00) (05) - Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty				
(००)(०५) मासेमारी बंदरे व लहान धक्के बांधणे		(Nabard Share - 95%) (Scheme) (44053292)				
(९५% नाबार्ड हिस्सा) (कार्यक्रम)		53 - Major Works				
५३ - मोठी बांधकामे		(00) (05) - Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty				
(४४०५३२९२)		(State Share - 5%) (Scheme)				
(००)(०६) मासेमारी बंदरे व लहान धक्के बांधणे		53 - Major Works				
(५% राज्य हिस्सा) (कार्यक्रम)		(4405 3309)				
५३ - मोठी बांधकामे						
(४४०५ ३३०९)						
(रु. हजारात)		(Rs. In Thousands)				
Sr. No.	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2024	Budget Estimates 2024-25	Budget Estimated 2025-26	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाचे नाव
1	2	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४ अखेर पर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२४-२५	अर्थसंकल्प २०२५-२६	7
	चिंबई ता. अंधेरी जि. मुंबई उपनगर	85000	24334	1) Chimbai Ta. Andheri Dis. Mumbai Sub urban
	दिवाळेगाव ता. बेलापूर जि. ठाणे	102000	427	45317	56256	2) Divalegao Tal. Belapur Dist. Thane
	बोर्ली मांडला, जि. रायगड	125600	123096	2504	..	3) Borli Mandala Raigad
	बोर्ल्या, जि. रत्नागिरी	46000	54251	4) Borya, Raigad
	विजयदुर्ग, जि. सिंधुदुर्ग	95000	77865	17135	..	5) Vijaydurg, Sindhudurg
	मेढा जि. सिंधुदुर्ग	85000	6) Medha, Sindhudurg
	पाचुबंदर, ता. वसई जि. पालघर	93000	104510	7) Pachubandar, Palghar
	एकूण	631600	384483	64956	56256	Total

तक्ता दोन TABLE II

Budget Estimate for 2025-2026

मागणी क्रमांक डी-०९

४४०५ - मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च

(००) (१०३) सागरी मत्स्यव्यवसाय

(००) (०७) लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम

(५०%) केंद्र हिस्सा, ५३ मोठी बांधकामे

(४४०५ ३४०७)

(००) (०८) लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम,

(५०%) राज्य हिस्सा, ५३ मोठी बांधकामे

(४४०५ ३४१६)

Demand No. D-09

(00) (103)-Capital Outlay on Marine Fisheries

(00) (07) Minor Fishing Harbour (50%) (Central Share), 53 Major Construction (4405 3407)

(00) (08) Minor Fishing Harbour (50%) State Share, 53 Major Construction (4405 3416)

(C) Central Plan Schemes (50%)

राज्य हिस्सा - (५०%)

(रु. हजारात)

(Rs. In Thousands)

अ. क्रमांक	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाच नाव	Estimated cost अंदाजित खर्च	Expenditure to the end of March 2024 मार्च २०२४ अखेर पर्यंतचा खर्च	Budget Estimates अर्थसंकल्प २०२४-२५	Budget Estimated 2025-26 अर्थसंकल्प २०२५-२६	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	3	4	5	6	7
	वसोवा जिल्हा मुंबई येथे मासे उतरविण्यासाठी लहान धक्क्याचे बांधकाम	3656600	..	1	1	Construction of fish landing Jetty at Varsova, District Mumbai
	आनंदवाडी तालुका देवगड, जिल्हा सिंधुदुर्ग येथे मासेमारी बंदर बांधणे (जुलै २००५)	884400	779400	61174	43826	Construction of Fishing Harbour at Anandwadi, Tal. Deogad, Dist. Sindhudurg (July 2005)
	करंजा तालुका उरण, जिल्हा रायगड येथे मासेमारी बंदर बांधणे (जुलै २००५)	1498000	1363100	58826	76074	Construction of Fishing Harbour at Karanja, Tal. Uran, Dist. Raigad (July 2005)
	मिरकरवाडा टप्पा दोन जिल्हा रत्नागिरी, येथे जलसंरक्षक भिंतीचे बांधकाम करणे (जुलै २००५)	746900	637900	..	109000	Construction of Break Water Wall Mirkarwada Phase II Dist. Ratnagiri. (July 2005)
	एकूण	6785900	2780400	120000	228901	Total

तक्ता तीन TABLE III

Budget Estimate for 2025-2026

प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप शीर्ष
मागणी क्रमांक डी-०९

४४०५ - मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च

१०३, सागरी मत्स्यव्यवसाय

(०१) निलक्रांती कार्यक्रमांतर्गत योजना,
केंद्र योजना

(०२) (०१) ५३ मोठी बांधकामे

(४४०५ ३३८१)

(०२) (०१) ५३ मोठी बांधकामे

(४४०५ ३३९२)

Major Head, Minor Head, Sub Head,
Detailed Head & name of the work

Demand No. D-09

4405-Capital Outlay on Fisheries

(103)-Marine Fisheries

(01) Blue revolution Scheme

Central Scheme

(02) (01) 53 Major Works (44053381)

(01) (02) 53 Major Works (44053392)

Blue Revolution

(C) Central Plan Schemes (50%)

State Plan Schemes (50%)

(रु. हजारात)

(Rs. In Thousands)

अ. क्रमांक	बांधकामाच नाव	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2024	Budget Estimates 2024-25	Budget Estimated 2025-26	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४ अखेर पर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२४-२५	अर्थसंकल्प २०२५-२६	7
	मकच्छमारांना मुलभुत सुविधा देण्यासाठी बोडणी, ता. अलिबाग, जि. रायगड येथे जेड्टीचे बांधकाम करणे	80000	13600	50000	16400	Providing Infrastructural post harvesting Center Bodani, Tal. Alibag, Dist. Raigad.
	एकूण	80000	13600	50000	16400	Total

Modernization of Sossoon Dock Fishing Harbour Dist. Mumbai

(C) Central Plan Schemes (50%)

State Plan Schemes (50%)

मागणी क्रमांक डी-०९

४४०५ - मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च

१९० सार्वजनिक क्षेत्रातील व इतर उपक्रमांना कर्ज

०० - मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च

(००)(०२) मासेमारी बंदराचे आधुनिकीकरण करणे

(५०% राज्य हिस्सा) (कार्यक्रम)

३५-भांडवली भत्तेच्या निर्मितीकरीता अनुदान

(४४०५ ३३६३)

(००)(०३) मासेमारी बंदराचे आधुनिकीकरण करणे

(५०% केंद्र हिस्सा) (कार्यक्रम)

३५-भांडवली भत्तेच्या निर्मितीकरीता अनुदान

(४४०५ ३३७२)

Demand No. D-09

4405-Capital Outlay on Fisheries

(190)-Public Sector & other project loan

00-Capital Outlay on Fisheries

(00)(02) Fishing Harbour Development

(50%) (State Share) (Programme)

35-Capital production grant

(44053363)

(00)(03) Modernization of Fishing harbours

(50%) (Central Share) (Programme)

35-Capital production grant

(4405 3372)

(C) Central Plan Schemes (50%)

State Plan Schemes (50%)

(रु. हजारात)

(Rs. In Thousands)

अ. क्रमांक	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाच नाव	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2024	Budget Estimates 2024-25	Budget Estimated 2025-26	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४ अखेर पर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२४-२५	अर्थसंकल्प २०२५-२६	7
	ससुन गोदी बंदराचे अधुनिकरण करणे.	5217700	256024	174738	90938	Modernization of Sossoon Dock Fisihing Harbour Dist. Mumbai
	एकूण	5217700	256024	174738	90938	Total

तक्ता चार TABLE IV
Budget Estimate for 2025-2026

नाबार्ड टप्पा-२२ अंतर्गत मासेमारी बंदरे व लहान धक्क्यांचा विकास मागणी क्र. डी-०९ मुख्य लेखाशिर्ष ४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय ५३-मोठी बांधकामे (००) (०५) मासेमारी बंदरे व लहान जेटीचे बांधकाम करणे (९५% नाबार्ड हिस्सा) (कार्यक्रम) ५३-मोठी बांधकामे (४४०५ ३२९२) (००) (०६) मासेमारी बंदरे व लहान जेटीचे बांधकाम (५% रा.हि.) (कार्यक्रम) ५३-मोठी बांधकामे (४४०५ ३३०९)

Development of Fishing Harbours and Jetty under NABARD Phase-22 Grant No. D-09 4405-Capital outlay on Fisheries 103-Marine Fisheries 53-Major Work (00)(05)-Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty (Nabard Share 95%) (44053292) (00) (06) Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty (State Share 5%) (Scheme) (4405 3309)

NABARD Phase-22 Fisheries Department

नाबार्ड टप्पा-२२ मत्स्यव्यवसाय विभाग

(रु. हजारत)

(Rs. In Thousands)

अ. क्रमांक	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाच नाव	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2024	Budget Estimates 2024-25	Budget Estimated 2025-26	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४ अखेर पर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२४-२५	अर्थसंकल्प २०२५-२६	s 7
	धाकटी, ता. डहाणू, जि. पालघर, येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	120500	120500	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Dhakati Tal. Dhanu, Dist. Palghar.
	जूहू-मोरगाव, ता. अंधेरी, जि. मुंबई उपनगर येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	76400	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Juhu-Morgaon, Tal. Andheri, Dist. Mumbai-Suburban
	दिघी, ता. श्रीवर्धन, जि. रायगड येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	144000	66783	..	77217	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Dighi Tal. Shrivardhan, Dist. Raigad.
	वेलदूर, ता. गुहागर, जि. रत्नागिरी येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	82500	82500	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Veldur, Tal. Guhagar, Dist. Ratnagiri.
	राजापुरी, ता. मुरुड, जि. रायगड येथे मासे उतरविण्याच्या ठिकाणी मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा पुरविणे	90300	51449	..	38851	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Rajapuri, Tal. Murud, Dist. Raigad.
	एकूण	513700	118232	..	319068	Total

तक्ता पाच TABLE V
Budget Estimate for 2025-2026

नाबार्ड टप्पा-२४ अंतर्गत मासेमारी बंदरे व लहान धक्क्यांचा विकास मागणी क्र. डी-०९ मुख्य लेखाशिर्ष ४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च
(००) १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय
५३-मोठी बांधकामे
(००) (०५) मासेमारी बंदरे व लहान धक्के बांधणे
(९५% नाबार्ड हिस्सा)
४४०५ ३२९२
(००) (०६) मासेमारी बंदरे व लहान धक्के बांधणे
(५% राज्य हिस्सा)
४४०५ ३३०९

Development of Fishing Harbours and Jetty under NABARD Phase-24
Grant No. D-09
4405-Capital outlay on Fisheries
103-Marine Fisheries
53-Major Work
(00)(03)-Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty
(Nabard Share 95%)
(00) (04) Construction of Fisheries Harbours and Minor Jetty
(State Share 5%)
(00) (05) 4405 3292
(00) (06) 4405 3309

NABARD Phase-24 Fisheries Department

नाबार्ड टप्पा-२४ मत्स्यव्यवसाय विभाग

(रु. हजारात)		(Rs. In Thousands)				
अ. क्रमांक	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाच नाव	Estimated cost	Expenditure to the end of March 2024	Budget Estimates 2024-25	Budget Estimated 2025-26	Major Head, Minor Head, Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	अंदाजित खर्च 3	मार्च २०२४ अखेर पर्यंतचा खर्च 4	अर्थसंकल्प २०२४-२५ 5	अर्थसंकल्प २०२५-२६ 6	7
	मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा देण्यासाठी नवाबाग, ता. वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग येथे जेटीचे बांधकाम करणे	362536	345334	..	17202	Providing post infrastructure facility at fish landing centre at Navabag, Tal. Vengurla, Dist. Sidhudurg.
	मच्छिमारांना मूलभूत सुविधा देण्यासाठी नांदगाव, ता. मुरुड, जि. रायगड येथे जेटीचे बांधकाम करणे	429663	64167	285044	80452	Providing post infrastructure facility at fish landing centre Nandgaon, Tall. Murud, Dist. Raigad.
	एकूण	792199	409501	285044	97654	Total

तक्ता सहा TABLE VI

Budget Estimate for 2025-26

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)

(C) Central Plan Scheme (60%)

अ. क्र.	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप शीर्ष व बांधकामाचे नाव (रु. हजारात)	Estimate Cost 2023-2024 अंदाजित खर्च २०२३-२०२४	Expenditure to the end of March 2024 मार्च २०२४ अखेरपर्यंतचा खर्च	Budget Estimate 2024-2025 अर्थसंकल्प २०२४-२०२५	Budget Estimates 2025-2026 अर्थसंकल्प २०२५-२०२६	Major Head Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work (Rs. In Thousand)
1	2	3	4	5	6	7
	मागणी क्र. डी -०६ २४०५ मत्स्यव्यवसाय १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय, ०४ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०८) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६०%) ३३- अर्थसहाय्य (२४०५ ७७२१)					Demand No. D-06 2405-Fisheries 103-Marine Fisheries (04) Pradhan Mantri Matsya Sampadaa Yojana (Centrally Sponsored Scheme) (04) (08) Pradhan Mantri Matsya Sampada Non Benefilary Oriented schemes (Central Share 60%) 33-Subsidies (2405 7721)
	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत मासेमारी जेठ्टी व बंदरावर मच्छिमारांकरिता मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे	1	1	Providing Infrastructural post harvesting facility at fish landing center under Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
	एकूण केंद्र हिस्सा (६०%), (२४०५७७२१)	1	1	Total Central Share (60%) (24057721)

तक्ता सात TABLE VII

Budget Estimate for 2025-26

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)

State Plan Scheme (40%)

अ. क्र.	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप शीर्ष व बांधकामाचे नाव (रु. हजारात)	Estimate Cost अंदाजित खर्च	Expenditure to the end of March 2024 मार्च २०२४ अखेरपर्यंतचा खर्च	Budget Estimataess 2024-2025 अर्थसंकल्प २०२४-२०२५	Budget Etimates 2025-2026 अर्थसंकल्प २०२५-२०२६	Major Head Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work (Rs. In Thousand)
1	2	3	4	5	6	7
	मागणी क्र. डी -०६ २४०५ मत्स्यव्यवसाय १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय, ०४ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०९) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ४०%) ३३- अर्थसहाय्य (२४०५ ७७३२)					Demand No. D-06 2405-Fisheries 103-Marine Fisheries (०४) Pradhan Mantri Matsya Sampadaa Yojana (Centrally Sponsored Scheme) (04) (09) Pradhan Mantri Matsya Sampada Non Benefilary Oriented schemes (State Share 40%) 33-Subsidies (2405 7232)
	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत मासेमारी जेटी व बंदरावर मच्छिमारांकरिता मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	Providing Infrastructural post harvesting facility at fish landing center under Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
	एकूण केंद्र हिस्सा (४०%) (२४०५७७३२)	1	1	Total Central Share (40%) (2405 7732)

तक्ता आठ TABLE VIII
Budget Estimate for 2025-26
Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
(C) Central Plan Scheme (100%) Capital outlay on Fisheries

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)					
प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाचे	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४ अखेरपर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२४-२५	अर्थसंकल्प २०२५-२६	Major Head, Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work
नाव	Estimate Cost	Expenditure to the end of March	Budget Estimate	Budget Estimates	
1	2023-24	2024	2024-25	2025-26	6
मागणी क्र. डी-०९					Demand No. D-09
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च					2405 Capital outlay on fisheries
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय					103-Marine Fisheries
(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(02) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana
(०२) (०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा					(Central Sponsered Scheme)
केंद्रीय क्षेत्र योजना					(02) (01) Pradhan Mnatri Matsya
(केंद्र हिस्सा १००%)					Sampada Central Sector Schemes
(कार्यक्रम) (४४०५ ३४६१)					(Central Share 100%)(Scheme)
०५३-मोठी बांधकामे					53-Major Works (4405 3461)
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत मासेमारी जेटी व बंदरावर मच्छिमारां- करिता मूलभूत सोयी सुविधा पुरविणे	1	..	1	1	Providing Infrastructural post harvesting facility at fish landing centre under Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
एकूण केंद्र हिस्सा (१००%) (४४०५ ३४६१)	1	..	1	1	Total Central Share (100%) (4405 3461)

तक्ता नऊ TABLE IX

Budget Estimate for 2025-26

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)

(C) Central Plan Scheme (60%) Capital outlay on Fisheries

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाचे	अंदाजित खर्च Estimate Cost	मार्च २०२४ अखेरपर्यंतचा खर्च Expenditure to the end of March	अर्थसंकल्प २०२४-२५ Budget Estimate	अर्थसंकल्प २०२५-२६ Budget Estimates	Major Head, Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work
नाव 1	2023-24 2	2024 3	2024-25 4	2025-26 5	6
मागणी क्र. डी-०९					Demand No. D-09
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च					2405 Capital outlay on fisheries
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय					103-Marine Fisheries
(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(02) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana
(०२)(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा					(Central Sponsered Scheme)
नसलेल्या योजना(केंद्र हिस्सा ६०%)					(02)(02) Pradhan Mnatri Matsya
(कार्यक्रम) (४४०५३४७२)					Sampada Non (Central Share 60%)
३३- अर्थसहाय्य (४४०५३४७२)					33-Subsidies(44053472)
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत मासेमारी जेट्टी व बंदरावर मच्छिमारां- करिता मूलभूत सोयी सुविधा पुरविणे (९ प्रस्तावित कामे)	685560	..	318360	367200	Providing Infrastructural post harvesting facility at fish landing centre under Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
एकूण केंद्र हिस्सा (६०%) (४४०५ ३४७२)	685560	..	318360	367200	Total Central Share (60%) (4405 3472)

तक्ता दहा TABLE X

Budget Estimate for 2025-26

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)

State Plan Scheme (40%)

अ. क्र.	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप शीर्ष व बांधकामाचे नाव (रु. हजारात)	Estimate Cost अंदाजित खर्च	Expenditure to the end of March 2024 मार्च २०२४ अखेरपर्यंतचा खर्च	Budget Estimattess 2024-2025 अर्थसंकल्प २०२४-२०२५	Budget Etimates 2025-2026 अर्थसंकल्प २०२५-२०२६	Major Head Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work (Rs. In Thousand)
1	2	3	4	5	6	7
	मागणी क्र. डी -०९ ४४०५ मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च, १०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय, ०२ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०२)(०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ४०%) ३३- अर्थसहाय्य (४४०५ ३४८१)					Demand No. D-09 4405-Capital Outlay on Fisheries 103-Marine Fisheries (02) Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (Centrally Sponsered Scheme) (02)(03) Pradhan Mantri Matsya Sampada Non Beneficiary Oriented 33-Subsidies (4405 3481) Schemes (State Share 40%)
	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना अंतर्गत मासेमारी जेटी व बंदरावर मच्छिमारांकरिता मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे (९ प्रस्तावित कामे)	457040	..	212240	244800	Providing Infrastructurall post harvesting facility at fish landing center under Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana
	एकूण केंद्र हिस्सा (४०%), (४४०५३४८१)	457040	..	212240	244800	Total Central Share (40%) (44053481)

तक्ता अकरा TABLE XI
Budget Estimate for 2025-26
 Fisheries and Aquaculture Infrastructure Development Fund Scheme (FIDF)
(C) Central Plan Scheme

अ. क्र.	प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप शीर्ष व बांधकामाचे नाव (रु. हजारत)	Estimate Cost अंदाजित खर्च	Expenditure to the end of March 2024 मार्च २०२४ अखेरपर्यंतचा खर्च	Budget Estimattess 2024-2025 अर्थसंकल्प २०२४-२०२५	Budget Etimates 2025-2026 अर्थसंकल्प २०२५-२०२६	Major Head Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work (Rs. In Thousand)
1	2	3	4	5	6	7
	मागणी क्र. डी -०९ ४४०५ मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च (००) १०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (००) (००)(०९) मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा विकास निधी योजनेची कामे ५३- मोठी बांधकामे (४४०५ ३४९९) मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा विकास निधी योजनेअंतर्गत मासेमारी जेट्टी व बंदरावर मच्छिमारांकरिता मुलभूत सोयी सुविधा पुरविणे (५ कामे)					Demand No. D-09 4405-Capital Outlay on Fisheries 103-Marine Fisheries (00) (00)(09) Work under Fisheries and Aquaculture Development Fund Scheme 53-Major Works (4405 3499) Providing Infrastructural post harvesting facility at fish landing center under Fishries and Aquaculture Development Fund Scheme
	जीवना, ता. श्रीवर्धन, जि. रायगड	१९७२६१२	२०००००	४६००००	१३१२६१२	Jeevana, Taluka Shrivardhan, Dist. Raigad
	भरडखोल, ता. श्रीवर्धन, जि. रायगड	१२४२००५	०	२०००००	१०४२००५	Bharadkhol, Taluka Shrivardhan, Dist. Raigad
	हर्णे, ता. दापोली, जि. रत्नागिरी	२०५२५३५	०	२५७५००	१७९५०३५	Harnai, Taluka Dapoli, Dist. Ratnagiri
	साखरीनाटे, ता. राजापूर, जि. रत्नागिरी	१५३४७२४	०	३२८५२८	१२०६१९६	Sakharinate, Rajapur, Dist. Ratnagiri
	सातपाटी, ता. पालघर, जि. पालघर	२८१०४८९	०	२०००००	२६१०४८९	Satpati, Taluka Palghar, Dist Palghar
	एकूण राज्य हिस्सा (४४०५ ३४९९)	९६१२३६५	२०००००	१४४६०२८	७९६६३३७	Total State Share (4405 3499)

तक्ता बारा TABLE XII
Budget Estimate for 2025-26
 Minor Fishing Harbour (Survey)
State Plan Scheme

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४ अखेरपर्यंतचा खर्च	अर्थसंकल्प २०२४-२५	अर्थसंकल्प २०२५-२६	Major Head, Minor Head Sub Head Detailed Head & Name of the work	अभिप्राय
	Estimate Cost	Expenditure to the end of March 2024	Budget Estimate 2024-25	Budget Estimates 2025-26		
नाव 1	2	3	4	5	6	7
मागणी क्र. डी-०९					Demand No. D-09	
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च (००)					4405-Capital Outlay on Fisheries	
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय (००)					103-Marine Fisheries	
(००)(०२) लहान मासेमारी बंदरे (राज्य योजना) (कार्यक्रम)					(00)(02) Minor Fishing Harbour	
५०- इतर खर्च (४४०५ ०६५१)					50-Other Charges (4405 0651)	
लहान मासेमारी बंदरांचे सर्व्हेक्षण करण्याकरिता	१५००००	०	१५००००	१५००००	Survey of Small Fishing Harbour	
एकूण राज्य हिस्सा (४४०५ ०६५१)	१५००००	०	१५००००	१५००००	Total State Share (4405 0651)	

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६
Budget Estimate for 2025-26
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना
Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
केंद्र पुरस्कृत योजना (६०%) (लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या)
Central Plan Scheme (60%) (Non Beneficiary Oriented)

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head
	२०२३-२४	अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२४-२५	२०२५-२६	Sub Head Detailed Head
	Estimate Cost	Expenditure to the	Budget Estimates	Budget Estimates	& Name of the work
	2023-24	end of March 2024	2024-25	2025-26	
1	2	3	4	5	6
					7
१) मागणी क्र. डी-०६					Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					2405 Fisheries 103-Marine Fisheries
१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय					(04) Pradhan Mantri Matsya
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					Sampada Yojana (CSS)
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					(04)(08) Pradhan Mnatri Matsya
(०४)(०८) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी					Sampada Non Beneficiary
हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा					Oriented Schemes (Central Share
६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७७२१)					60%) (Scheme) (24057721)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	..	171000	254077	60000	31-Grants-in-aid (Non-Salary)
३३-अर्थसहाय्य	1	..	33-Subsidies
२) मागणी क्र. डी-०९					Demand No. D-09
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च					4405 Capital outlay on fisheries
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय					103-Marine Fisheries
(०२) (०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी					(02)(02) Pradhan Mantri Matsya
हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा					Sampada Non Beneficiary Oriented
६०%) (कार्यक्रम)					Schemes (Central Share 60%)
(४४०५३४७२)					(Scheme) (44053472)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	31-Grants-in-aid (Non-Salary)
३३-अर्थसहाय्य	299999	..	33- Subsidies
५३-मोठी बांधकामे	1	162001	53-Major Works

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६
Budget Estimate for 2025-26
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना
Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
केंद्र पुरस्कृत योजना (६०%) (लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या)
Central Plan Scheme (60%) (Non Beneficiary Oriented)

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head
	२०२३-२४	अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२४-२५	२०२५-२६	Sub Head Detailed Head
	Estimate Cost	Expenditure to the	Budget Estimates	Budget Estimates	& Name of the work
	2023-24	end of March 2024	2024-25	2025-26	
1	2	3	4	5	6
					7
३) मागणी क्र. डी-०९					Demand No. D-09
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च					4405 Capital outlay on fisheries
१०१ गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					101-Inland Fisheries
(०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(01) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana (CSS)
(०१) (०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी					(01) (02) Pradhan Mnatri Matsya
हिस्सा नसलेल्या योजना					Sampada Non Beneficiary
(केंद्र हिस्सा ६०%)					Oriented Schemes (Central-
(कार्यक्रम) (४४०५३४४३)					Share 60%)(Scheme) (44053443)
०५३-मोठी बांधकामे	43501	375001	53-Major Works
४) मागणी क्र. डी-०६					Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					2405 Fisheries
१०१ गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					101-Inland Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana (CSS)
(०४) (०८) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी					(04) (08) Pradhan Mnatri Matsya
हिस्सा नसलेल्या योजना					Sampada Non Beneficiary
(केंद्र हिस्सा ६०%)					Oriented Schemes (Central Share
(कार्यक्रम) (२४०५७५४३)					60%) (Scheme) (24057543)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	60001	1	31-Grants-in-aid (Non-Salary)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६
Budget Estimate for 2025-26
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना
Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
केंद्र पुरस्कृत योजना (६०%) (लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या)
Central Plan Scheme (60%) (Non Beneficiary Oriented)

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head
	२०२३-२४	अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२४-२५	२०२५-२६	Sub Head Detailed Head
	Estimate Cost	Expenditure to the	Budget Estimates	Budget Estimates	& Name of the work
	2023-24	end of March 2024	2024-25	2025-26	
1	2	3	4	5	6
					7
५) मागणी क्र. डी-०६					Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					4405-Fisheries
१०२-नदीमुख/निमखारे पाणी					102-Estuarine/Brackish Water Fisheries
यातील मत्स्यव्यवसाय					(04) Pradhan Mantri Matsya a
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					Sampada Yojana
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					(Central Sponsered Scheme)
(०४) (०८) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी					(04) (08) Pradhan Mnatri Matsya
हिस्सा नसलेल्या योजना					Sampada Non Beneficiary
(केंद्र हिस्सा ६०%)					Oriented Schemes (Central Share
(कार्यक्रम) (२४०५७६३२)					60%) (Scheme) (24057632)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31-Grants-in-aid (Non-Salary)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६
Budget Estimate for 2025-26
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना
Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
केंद्र पुरस्कृत योजना (४०%) (लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या)
Central Plan Scheme (40%) (Non Beneficiary Oriented)

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head
	२०२३-२४	अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२४-२५	२०२५-२६	Sub Head Detailed Head
	Estimate Cost	Expenditure to the	Budget Estimates	Budget Estimates	& Name of the work
	2023-24	end of March 2024	2024-25	2025-26	
1	2	3	4	5	6
					7
१) मागणी क्र. डी-०६					Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					2405 Fisheries
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय					103-Marine Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana (CSS)
(०४) (०९) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी					(04) (09) Pradhan Mnatri Matsya
हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा					Sampada Non Beneficiary
४०%) (कार्यक्रम)					Oriented Schemes (State Share
(२४०५७७३२)					40%) (Scheme) (24057732)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	..	113999	169384	40000	31-Grants-in-aid (Non-Salary)
३३-अर्थसहाय्य	1	..	33-Subsidies
२) मागणी क्र. डी-०९					Demand No. D-09
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च					4405 Capital outlay on fisheries
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय					103-Marine Fisheries
(०२) (०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी					(02) (03) Pradhan Mnatri Matsya
हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा					Sampada Non Beneficiary Oriented
४०%) (कार्यक्रम)					Schemes (State Share 40%)
(४४०५३४८१)					(Scheme) (44053481)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	..	119947	31-Grants-in-aid (Non-Salary)
३३-अर्थसहाय्य	33- Subsidies
५३-मोठी बांधकामे	200000	108001	53-Major Works

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६
Budget Estimate for 2025-26
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना
Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
केंद्र पुरस्कृत योजना (४०%) (लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या)
Central Plan Scheme (40%) (Non Beneficiary Oriented)

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head
	२०२३-२४	अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२४-२५	२०२५-२६	Sub Head Detailed Head
	Estimate Cost	Expenditure to the	Budget Estimates	Budget Estimates	& Name of the work
	2023-24	end of March 2024	2024-25	2025-26	
1	2	3	4	5	6
					7
३) मागणी क्र. डी-०९					Demand No. D-09
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च					4405 Capital outlay on fisheries
१०१ गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					101-Inland Fisheries
(०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(01) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana (CSS)
(०१) (०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी					(01) (03) Pradhan Mnatri Matsya
हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा					Sampada Non Beneficiary Oriented
४०%) (कार्यक्रम) (४४०५३४५२)					Schemes (SSS) 40%) (44053452)
५३-मोठी बांधकामे	29001	250001	53-Major Works
४) मागणी क्र. डी-०६					Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					4405 Fisheries
१०१ गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					101-Inland Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana (CSS)
(०४) (०९) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा					(04) (09) Pradhan Mnatri Matsya
लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या					Sampada Non Beneficiary
योजना (राज्य हिस्सा ४०%)					Oriented Schemes (State Share
(कार्यक्रम) (२४०५७५५२)					40%) (Scheme) (24057552)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	116501	1	31-Grants-in-aid (Non-Salary)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६
Budget Estimate for 2025-26
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
केंद्र पुरस्कृत योजना (४०%) (लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या)
Central Plan Scheme (40%) (Non Beneficiary Oriented)

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head
	२०२३-२४	अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२४-२५	२०२५-२६	Sub Head Detailed Head
	Estimate Cost	Expenditure to the	Budget Estimates	Budget Estimates	& Name of the work
	2023-24	end of March 2024	2024-25	2025-26	
1	2	3	4	5	6
					7
५) मागणी क्र. डी-०६					Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					2405 Fisheries
१०२ नदीमुख/ निमखारे पाणी यातील					102-Estuarine/Brackish Water
मत्स्यव्यवसाय					Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana (CSS)
(०४) (०९) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी					(04) (09) Pradhan Mnatri Matsya
हिस्सा नसलेल्या योजना					Sampada Non Beneficiary
(राज्य हिस्सा ४०%)					Oriented Schemes (State Share
(कार्यक्रम) (२४०५७६४१)					40%) (Scheme) (24057641)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31-Grants-in-aid (Non-Salary)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६
Budget Estimate for 2025-26
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
केंद्रीय क्षेत्र योजना (१००%) (६०%) (४०%)
Central Sector Scheme (100%) (60%) (40%)

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head
	२०२३-२४	अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२४-२५	२०२५-२६	Sub Head Detailed Head
	Estimate Cost	Expenditure to the	Budget Estimates	Budget Estimates	& Name of the work
	2023-24	end of March 2024	2024-25	2025-26	
1	2	3	4	5	6
					7
१) मागणी क्र. डी-०६					Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					x 2405 Fisheries
१०१ गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					101- Inland Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana
					(Central Sponsored Scheme)
(०४) (०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा					(04) (01) Pradhan Mantri Matsya
केंद्रीय क्षेत्र योजना					Sampada Central Sector Schemes
(केंद्र हिस्सा १००%) (कार्यक्रम)					(Central Share 100%) (Scheme)
(२४०५७४७२)					(24057472)
३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31- Grants-in-aid (Non-Salary)
३३- अर्थसहाय्य	33- Subsidies
२) मागणी क्र. डी-०६					Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च	2405 Fisheries
१०१ गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					101- Inland Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana (CSS)
					(04) (02) Pradhan Mnatri Matsya
(०४) (०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र					Sampada Central Sector Schemes
योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (केंद्र हिस्सा ४०%)					(General Male)
(कार्यक्रम) (२४०५७४८१)					(Central Share 40%) (Scheme)
					(24057481)
३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31- Grants-in-aid (Non-Salary)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६

Budget Estimate for 2025-26

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)

केंद्रीय क्षेत्र योजना (१००%) (६०%) (४०%)

Central Sector Scheme (100%) (60%) (40%)

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head
	२०२३-२४	अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२४-२५	२०२५-२६	Sub Head Detailed Head
	Estimate Cost	Expenditure to the	Budget Estimates	Budget Estimates	& Name of the work
	2023-24	end of March 2024	2024-25	2025-26	
1	2	3	4	5	6
					7
३) मागणी क्र. डी-०६	Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					2405 Fisheries
१०१ गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					101- Inland Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana
					(Central Sponsored Scheme)
(०४) (०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र					(04) (03) Pradhan Mantri Matsya
योजना (सर्वसाधारण महिला) (केंद्र हिस्सा					Sampada Central Sector Schemes
६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७४९२)					(General Female) (Central Share
					60%) (Scheme) (24057492)
३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31- Grants-in-aid (Non-Salary)
४) मागणी क्र. डी-०६	Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					2405 Fisheries
१०२ नदीमुख/निमखारे पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					102- Estuarine/Brackish Water
					Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana
					(Central Sponsored Scheme)
(०४) (०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र					(04) (01) Pradhan Mnatri Matsya
योजना (केंद्र हिस्सा १००%)					Sampada Central Sector Schemes
(कार्यक्रम) (२४०५७५६१)					(Central Share 100%) (Scheme)
					(24057561)
३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31- Grants-in-aid (Non-Salary)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६
Budget Estimate for 2025-26
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
केंद्रीय क्षेत्र योजना (१००%) (६०%) (४०%)
Central Sector Scheme (100%) (60%) (40%)

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head	
	२०२३-२४	अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२४-२५	२०२५-२६	Sub Head Detailed Head	
	Estimate Cost	Expenditure to the	Budget Estimates	Budget Estimates	& Name of the work	
	2023-24	end of March 2024	2024-25	2025-26		
1	2	3	4	5	6	
					7	
५)	मागणी क्र. डी-०६	Demand No. D-06
	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	2405 Fisheries
	१०२ नदीमुख/निमखारे पाणी					102-Estuarine/Brackish Water
	यातील मत्स्यव्यवसाय					Fisheries
	(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
	(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana
	(०४) (०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र					(Central Sponsered Scheme)
	योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (केंद्र हिस्सा					(04) (02) Pradhan Mantri Matsya
	४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७५७२)					Sampada Central Sector Schemes
						(General Male) (Central Share
						40%) (Scheme) (24057572)
	३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31- Grants-in-aid (Non-Salary)
६)	मागणी क्र. डी-०६	Demand No. D-06
	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	2405 Fisheries
	१०२ नदीमुख/निमखारे					102-Estuarine/Brackish Water
	पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					Fisheries
	(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
	(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana
	(०४) (०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र					(Central Sponsered Scheme)
	योजना (सर्वसाधारण महिला) (केंद्र हिस्सा					(04) (03) Pradhan Mantri Matsya
	६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७५८१)					Sampada Central Sector Schemes
						(General Female) (Central Share
						60%) (Scheme) (24057581)
	३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31- Grants-in-aid (Non-Salary)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६
Budget Estimate for 2025-26
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)

केंद्रीय क्षेत्र योजना (१००%) (६०%) (४०%)

Central Sector Scheme (100%) (60%) (40%)

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head
प्रधान शीर्ष, गौण शीर्ष, उप-शीर्ष व बांधकामाचे नाव	२०२३-२४ Estimate Cost 2023-24	अखेरपर्यंतचा खर्च Expenditure to the end of March 2024	२०२४-२५ Budget Estimates 2024-25	२०२५-२६ Budget Estimates 2025-26	Sub Head Detailed Head & Name of the work
1	2	3	4	5	6
७) मागणी क्र. डी-०६	Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					4405 Fisheries
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय					103-Marine Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना)					(04) Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (Central Sponsered Scheme)
(०४) (०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (केंद्र हिस्सा १००%) (कार्यक्रम) (२४०५७६५२)					(04) (01) Pradhan Mnatri Matsya Sampada Central Sector Schemes (Central Share 100%) (Scheme) (24057652)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31-Grants-in-aid (Non-Salary)
३३-अर्थसहाय्य	33-Subsidies
८) मागणी क्र. डी-०६	Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					2405 Fisheries
१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय					103-Marine Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना)					(04) Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (Central Sponsered Scheme)
(०४) (०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसाधारण पुरुष) (केंद्र हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६६१)					(04) (02) Pradhan Mnatri Matsya Sampada Central Sector Schemes (General Male) (Central Share 40%) (Scheme) (240576617)
३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31-Grants-in-aid (Non-Salary)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६
Budget Estimate for 2025-26
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (PMMSY)
केंद्रीय क्षेत्र योजना (१००%) (६०%) (४०%)
Central Sector Scheme (100%) (60%) (40%)

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

अ. क्र.	अंदाजित खर्च	मार्च २०२४	अर्थसंकल्प	अर्थसंकल्प	Major Head, Minor Head
	२०२३-२४	अखेरपर्यंतचा खर्च	२०२४-२५	२०२५-२६	Sub Head Detailed Head
	Estimate Cost	Expenditure to the	Budget Estimates	Budget Estimates	& Name of the work
	2023-24	end of March 2024	2024-25	2025-26	
1	2	3	4	5	6
					7
९) मागणी क्र. डी-०६ Demand No. D-06
२४०५-मत्स्यव्यवसाय	2405 Fisheries
१०३ गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					103- Inland Fisheries
(०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(04) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana
					(Central Sponsored Scheme)
(०४) (०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र					(04) (03) Pradhan Mantri Matsya
योजना (सर्वसाधारण महिला) (केंद्र हिस्सा					Sampada Central Sector Schemes
६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६७९)					(General Female) (Central Share
					60%) (Scheme) (24057679)
३१- सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	31- Grants-in-aid (Non-Salary)
१०) मागणी क्र. डी-०९	Demand No. D-09
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च	4405 Fisheries
१०१ गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय					101- Inland Fisheries
(०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना					(01) Pradhan Mantri Matsya
(केंद्र पुरस्कृत योजना)					Sampada Yojana
					(Central Sponsored Scheme)
(०१) (०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र					(01) (01) Pradhan Mnatri Matsya
योजना (केंद्र हिस्सा १००%)					Sampada Central Sector Schemes
(कार्यक्रम) (४४०५३४३४)					(Central Share 100%) (Scheme)
					(44053434)
०५३-मोठी बांधकामे	1	1	53-Major Works

विवरणपत्र-१

सन २०२५-२६ कार्यक्रम अंदाजपत्रक

महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम १९८१ खाली नोंदलेल्या नौका, दिलेले परवाने व वसूल झालेले परवाना शुल्क याबाबतचा तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र

(रु. लाखात)
(Rs. in lakhs)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	प्रत्यक्ष २०२३-२०२४ Actuals 2023-2024			अंदाजित २०२४-२०२५ Budget Estimated 2024-2025			अपेक्षित २०२५-२०२६ Expected Estimate 2025-2026			District
		नोंदवलेल्या नौकांची संख्या	दिलेल्या परवान्याची संख्या	वसूल परवाना शुल्क	नोंदवलेल्या नौकांची संख्या	दिलेल्या परवान्याची संख्या	वसूल परवाना शुल्क	नोंदवलेल्या नौकांची संख्या	दिलेल्या परवान्याची संख्या	वसूल परवाना शुल्क	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
१.	मुंबई शहर	446	1126	4.74	452	1250	5.20	550	1360	5.30	Mumbai City
२.	मुंबई उपनगर	256	715	1.99	229	726	2.03	240	730	2.04	Mumbai Suburban
३.	ठाणे	361	361	1.28	550	550	2.06	578	578	2.00	Thane
४.	पालघर	525	525	2.00	380	380	1.58	421	421	1.65	Palghar
५.	रायगड	239	1120	2.41	203	630	1.36	221	875	1.89	Raigad
६.	रत्नागिरी	257	936	3.17	260	850	3.10	250	900	3.15	Ratnagiri
७.	सिंधुदुर्ग	264	1203	1.78	180	1100	1.50	300	1100	1.50	Sindhudurg
एकूण		2348	5986	17.37	2254	5486	16.83	2560	5964	17.53	Total

विवरणपत्र-२

सन २०२५-२६ कार्यक्रम अंदाजपत्रक

सागरी जिल्ह्यातील हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्तिच्या अर्थसहाय्याचा जिल्हानिहाय तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र

(रु. लाखात)
(Rs. in lakhs)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	प्रत्यक्ष २०२३-२०२४ Actuals 2023-2024				अंदाजित २०२४-२०२५ Budget Estimated 2024-2025				अपेक्षित २०२५-२०२६ Expected Estimate 2025-2026				District
		संस्था संख्या	बोटीची संख्या	मंजूर डिझेल कोटा (कि.ली.)	मंजूर अर्थसहाय्य	संस्था संख्या	बोटीची संख्या	मंजूर डिझेल कोटा (कि.ली.)	मंजूर अर्थसहाय्य	संस्था संख्या	बोटीची संख्या	मंजूर डिझेल कोटा (कि.ली.)	मंजूर अर्थसहाय्य	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
१.	मुंबई शहर	16	978	27752.88	6962.00	15	1104	31370.60	4100.00	16	1200	33553.08	5000.00	Mumbai City
२.	मुंबई उपनगर	17	1571	41687.34	5085.00	17	1535	40576.32	2514.24	17	1510	40000.00	1500.00	Mumbai Suburban
३.	ठाणे	25	1256	31632.19	994.46	22	1165	30766.98	1500.00	29	1380	34795.40	1500.00	Thane
४.	पालघर	6	774	24483.38	950.36	6	731	23565.84	1000.00	6	850	26931.70	1000.00	Palghar
५.	रायगड	40	2227	52906.86	6008.00	42	2227	41163.46	1924.76	42	2232	53085.36	3210.00	Raigad
६.	रत्नागिरी	27	1493	42884.00	6099.09	27	1473	41779.00	1968.13	28	1490	42170.00	2000.00	Ratnagiri
७.	सिंधुदुर्ग	10	428	9675.07	770.82	10	422	9446.96	429.09	10	422	9447.00	1200.00	Sindhudurg
एकूण		141	8727	231021.72	26869.73	139	8657	218669.16	13436.22	148	9084	239982.54	15410.00	Total

विवरणपत्र-१
सन २०२५-२६ कार्यक्रम अंदाजपत्रक
 सागरी मत्स्यव्यवसाय (सागरी मासेमारी नियमन)

वित्तिय आवश्यकता :

(रु. लाखात)
(Rs. in lakhs)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	प्रत्यक्ष २०२३-२०२४ Actuals 2023-2024			अंदाजित २०२४-२०२५ Budget Estimated 2024-2025			अपेक्षित २०२५-२०२६ Expected Estimate 2025-2026			District
		योजनेत्तर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	अनिवार्य (योजनेत्तर) Non-Plan	कार्यक्रमांतर्गत (योजनांतर्गत) Plan	एकूण Total	अनिवार्य (योजनेत्तर) Non-Plan	कार्यक्रमांतर्गत (योजनांतर्गत) Plan	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
१.	मुंबई शहर	37.02	0.00	37.02	73.00	0.00	73.00	73.00	0.00	73.00	Mumbai City
२.	मुंबई उपनगर	59.92	0.00	59.92	150.91	0.00	150.91	155.00	0.00	155.00	Mumbai Suburban
३.	ठाणे	111.68	0.00	111.68	94.61	0.00	94.61	87.35	0.00	87.35	Thane
४.	पालघर	218.72	0.00	218.72	347.19	0.00	347.19	321.58	0.00	321.58	Palghar
५.	रायगड	300.18	0.00	300.18	460.39	0.00	460.39	530.86	0.00	530.86	Raigad
६.	रत्नागिरी	246.00	0.00	246.00	585.00	0.00	585.00	600.00	0.00	600.00	Ratnagiri
७.	सिंधुदुर्ग	0.00	147.85	147.85	0.00	210.00	210.00	0.00	345.00	345.00	Sindhudurg
	एकूण	973.52	147.85	1121.37	1711.10	210.00	1921.10	1767.79	345.00	2112.79	Total

विवरणपत्र-४

सन २०२५-२६ कार्यक्रम अंदाजपत्रक

सागरी मत्स्यव्यवसाय (हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्ती)

वित्तिय आवश्यकता :

(रु. लाखात)
(Rs. in lakhs)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	प्रत्यक्ष २०२३-२०२४ Actuals 2023-2024			अंदाजित २०२४-२०२५ Budget Estimated 2024-2025			अपेक्षित २०२५-२०२६ Expected Estimate 2025-2026			District
		योजनेत्तर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	अनिवार्य (योजनेत्तर) Non-Plan	कार्यक्रमांतर्गत (योजनांतर्गत) Plan	एकूण Total	अनिवार्य (योजनेत्तर) Non-Plan	कार्यक्रमांतर्गत (योजनांतर्गत) Plan	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
१.	मुंबई शहर	6962.00	0.00	6962.00	4100.00	0.00	4293.33	5000.00	0.00	5000.00	Mumbai City
२.	मुंबई उपनगर	5085.00	0.00	5085.00	2514.24	0.00	2414.24	1500.00	0.00	1500.00	Mumbai Suburban
३.	ठाणे	994.46	0.00	994.46	1500.00	0.00	1500.00	1500.00	0.00	1500.00	Thane
४.	पालघर	950.36	0.00	950.36	1000.00	0.00	1000.00	1000.00	0.00	1000.00	Palghar
५.	रायगड	6008.09	0.00	6008.00	1924.76	0.00	1924.76	3110.00	0.00	3210.00	Raigad
६.	रत्नागिरी	6099.09	0.00	6099.09	1968.13	0.00	1968.13	2000.00	0.00	2000.00	Ratnagiri
७.	सिंधुदुर्ग	770.82	0.00	770.82	429.09	0.00	429.09	1200.00	0.00	1200.00	Sindhudurg
	एकूण	26769.73	0.00	26869.73	13436.22	0.00	13436.22	15410.00	0.00	15410.00	Total

(पाच) निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय

राज्यातील निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन करण्याच्यादृष्टीने खालील योजना राबविल्या जात आहेत.

१. निमखाऱ्या पाण्याचे सर्वेक्षण :-

निमखाऱ्या पाण्यातील कोळंबी संवर्धन हा व्यवसाय निश्चित उत्पन्न देणारा एक चांगला व्यवसाय म्हणून उदयास आलेला आहे. महाराष्ट्र राज्यात एकूण ७० लहान मोठ्या खाड्यांलगत सुमारे ८०,००० हेक्टर खाजण क्षेत्र उपलब्ध आहे. या खाजण क्षेत्राचे सर्वेक्षण केले असता सुमारे १२,४५५ हे खाजण क्षेत्र निमखाऱ्या पाण्यातील कोळंबी संवर्धनाकरिता उपयुक्त असल्याचे आढळले आहे.

२. निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन केंद्रे :

संवर्धकांना निमखारे मत्स्यसंवर्धन तंत्रज्ञानाची प्रात्यक्षिकाद्वारे माहिती देण्यासाठी तसेच त्यांना दर्जेदार बीज पुरवठा करण्यासाठी शासकीय क्षेत्रात २ कोळंबी संवर्धन प्रकल्प व १ निमखारेपाणी कोळंबी बीजोत्पादन केंद्र स्थापन करण्यात आलेले आहेत.

रत्नागिरी येथे १९८३ साली ५.०० हेक्टर क्षेत्रात निमखारेपाणी मत्स्यसंवर्धन पथदर्शक प्रकल्पाची स्थापना केलेली असून प्रकल्पात ८ संचयन तळी व ३ संगोपन तळी आहेत. तसेच सदर पथदर्शक प्रकल्पात जिताडा माश्यांचे संवर्धनाचे प्रयोग देखील घेण्यात येतात. केंद्र शासनाने कृषि व संलग्न क्षेत्राच्या विकास दरात वाढ करण्याकरिता अकराव्या पंचवर्षिक योजनेच्या कालावधीत राष्ट्रीय कृषि विकास योजना हा कार्यक्रम राबविण्यास सन २००७-०८ पासून सुरुवात केली आहे. या योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून प्राप्त झालेल्या निधीतून पायाभूत सुविधा तसेच वैयक्तिक लाभार्थीकरिता प्रकल्प राबविले जातात. निमखारेपाणी पथदर्शक प्रकल्पाची सुधारणा व बळकटीकरण करण्यासाठी शासनाने दि. ६-९-२०१० च्या शासन निर्णयान्वये रु. १,६६,५५,९७१/- इतक्या निधीस प्रशासकीय मान्यता दिली असून काम प्रगतीपथावर आहे. तसेच सन १९८४ साली आसनगाव जिल्हा ठाणे येथे ५०.०० हेक्टर क्षेत्रात कोळंबी संवर्धन प्रकल्पाचे बांधकाम केलेले आहे. या प्रकल्पाचे जलक्षेत्र ३५.०० हेक्टर असून ८ टाईडफेड तळी व २६ पंपफेड तळी आहेत. कोळंबी संवर्धन केंद्र आसनगाव, ता. डहाणू, जि. ठाणे हे खाजगीरित्या कंत्राटी पद्धतीने ठेक्याने देण्यासाठी शासनाने जा.क्र. २९००/प्र.क्र. २०७ पदुम-१३ दि. १-४-२००२ व मत्स्यावि-२९०२/२३१६२/प्र.क्र. १४९/पदुम १३ दि. ६-८-२००५ अन्वये शासन निर्णय जाहीर केला आहे.

३. निमखारे पाणी मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणा :-

खाजण जागा निमखारेपाणी कोळंबी संवर्धनासाठी विकसित करून मत्स्योत्पादन वाढीच्या दृष्टीने सर्वांगीण विकास साधण्यासाठी निमखारेपाणी मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा ही केंद्र पुरस्कृत योजना राज्यात सन १९९०-९१ पासून कार्यान्वित झालेली आहे. सदर योजनेअंतर्गत कोळंबी संवर्धकांना त्यांच्या प्रकल्पासाठी पूर्ण तांत्रिक मार्गदर्शन केले जाते. यात जागेची निवड, प्रकल्प अहवाल तयार करणे, प्रशिक्षण बीज खाद्य पुरवठा इत्यादी मदत केली जाते. यंत्रणेमार्फत, चर्चासत्रे, शेतकरी मेळावे, सभा, प्रात्यक्षिके इत्यादी कार्यक्रमाचे आयोजन केले जाते. आर्थिक सहाय्यासाठी लाभार्थीचे प्रस्ताव वित्तीय संस्थेकडे शिफारस केले जातात. यंत्रणेमार्फत निमखारेपाणी कोळंबी संवर्धन प्रकल्प बांधकामासाठी प्रकल्प खर्चाच्या २५ टक्के व जास्तीत जास्त रु. ६०,००० प्रति हेक्टर (२.०० हेक्टर मर्यादेपर्यंत) अनुदान दिले जाते.

४. जलकृषी प्राधिकरण :-

तटीय कोळंबी संवर्धनाबाबत सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या अंतिम आदेशान्वये केंद्रीय जलकृषि प्राधिकरणाची स्थापना करण्यात आलेली असून प्राधिकरणाच्या नियंत्रणाखाली देशातील कोळंबी संवर्धनास पुनःश्च सुरुवात झालेली आहे. केंद्रीय जलकृषि प्राधिकरणाने निर्देशित केल्याप्रमाणे राज्यात जिल्हास्तरिय व राज्यस्तरिय जलकृषी प्राधिकरण समित्यांची स्थापना करण्यात आली आहे.

केंद्र शासनाने दि. २२-१२-२००५ अन्वये तटीय प्राधिकरण अधिनियम २००५ जारी केला आहे.

त्यानुसार प्रत्येक कोळंबी संवर्धन क्षेत्र त्यांच्या कोळंबी प्रकल्पाची नोंदणी जलकृषि प्राधिकरणाकडे करणे कायद्याने बंधनकारक आहे. आतापर्यंत १४५ प्रकल्प नोंदणी झाली आहे. उर्वरित प्रकल्प नोंदणीकरिता जिल्हा कार्यालयाकडून कार्यवाही सुरु आहे. पी-व्हेनामी या जातीच्या कोळंबीचे संवर्धन करण्यासाठी जलकृषि प्राधिकरणाने परवाने देणे सुरु केले असून त्यासाठी केंद्रीयस्तरावर व जिल्हा पातळीवर अशा प्रकल्पांची तपासणी व छाननी करून परवान्यासाठी शिफारस करण्याची कार्यवाही या समित्या करतात.

तक्ता एक TABLE-I
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (निमखारे पाणी)

(२) वित्तीय आवश्यकता :

(II) Financial Requirement :

(रुपये हजारात)
(Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२४			अर्थसंकल्प २०२४-२५			सुधारलेले अंदाज २०२४-२५			अर्थसंकल्प २०२५-२६			Programme
	Actuals Expenditure 2023-24			Budget Estimates 2024-25			Revised Estimate 2024-25			Budget Estimates 2025-26			
	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
(१) (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४) (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीमुख योजना (सर्वसाधारण पुरूष) (केंद्र हिस्सा २४%) (कार्यक्रम) (२४०५७५९९)	(04) Pradhan Mantri Matsay Sumpada Yojana (Central Sponsored Scheme) (04) (04) Pradhan Mantri Matsay Sampada Beneficiary Oriented Schemes (General Male) (Central Share 24%) (Scheme) (24057599)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	...	1936	1936	...	843	843	...	843	843	...	20000	20000	31 Grant-in-aid (Non Salary)
३३ अर्थसहाय्य	1	1	...	1	1	33 Subsidies
(२) (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४) (०५) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीमुख योजना (सर्वसाधारण पुरूष) (राज्य हिस्सा १६%) (कार्यक्रम) (२४०५७६०५)	(04) Pradhan Mantri Matsay Sumpada Yojana (Central Sponsored Scheme) (04) (05) Pradhan Mantri Matsay Sampada Beneficiary Oriented Schemes (General Male) (State Share 16%) (Scheme) (24057605)
३१- सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	...	1291	1291	...	561	561	...	561	561	...	13333	13333	31- Grant-in-aid (Non Salary)
३३- अर्थसहाय्य	1	1	...	1	1	33- Subsidies

तक्ता एक TABLE-I
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (निमखारे पाणी)

(२) वित्तीय आवश्यकता :

(II) Financial Requirement :

(रुपये हजारत)
(Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२४			अर्थसंकल्प २०२४-२५			सुधारलेले अंदाज २०२४-२५			अर्थसंकल्प २०२५-२६			Programme
	Actuals Expenditure 2023-24			Budget Estimates 2024-25			Revised Estimate 2024-25			Budget Estimates 2025-26			
	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
०३ (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना)	(04) Pradhan Mantri Matsay Sumpada Yojana (Central Sponsored Scheme)
(०४) (०६) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) (केंद्र हिस्सा ३६%) (कार्यक्रम) (२४०५७६१४)	(04) (06) Pradhan Mantri Matsay Sampada Beneficiary Oriented Schemes (General Female) (Central Share 24%) (Scheme) (24057614)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	...	3931	3931	...	4139	4139	...	4139	4139	...	1	1	31 Grant-in-aid (Non Salary)
३३ अर्थसहाय्य	1	1	...	1	1	33 Subsidies
०४ (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना)	(04) Pradhan Mantri Matsay Sumpada Yojana (Central Sponsored Scheme)
(०४) (०७) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) (राज्य हिस्सा २४%) (कार्यक्रम) (२४०५७६२३)	(04) (07) Pradhan Mantri Matsay Sampada Beneficiary Oriented Schemes (General Female) (State Share 24%) (Scheme) (24057623)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	...	2621	2621	...	2759	2759	...	2759	2759	...	1	1	31 Grant-in-aid (Non Salary)
३३ अर्थसहाय्य	1	1	...	1	1	33 Subsidies

तक्ता एक TABLE-I (पुढे चालू)
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (निमखारे पाणी)

(२) वित्तीय आवश्यकता :

(II) Financial Requirement :

(रुपये हजारत)
(Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२४			अर्थसंकल्प २०२४-२५			सुधारलेले अंदाज २०२४-२५			अर्थसंकल्प २०२५-२६			Programme
	Actuals Expenditure 2023-24			Budget Estimates 2024-25			Revised Estimate 2024-25			Budget Estimates 2025-26			
	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
०५ (०४)(०८) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६३२)	5) (04)(08) Pradhan Mantri Matsay Sumpada Non-Beneficiary Oriented Scheme (Central Share 60%) (Scheme) (24057632)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	...	1	1	...	1	1	31 Grant-in-aid (Non Salary)
०६ (०४)(०९) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७६४१)	6) (04)(09) Pradhan Mantri Matsay Sumpada Non-Beneficiary Oriented Scheme (Central Share 40%) (Scheme) (24057641)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	...	1	1	...	1	1	31 Grant-in-aid (Non Salary)
०७ (०४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(०१) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रिय (केंद्र हिस्सा १००%) (कार्यक्रम) (२४०५७५६१)	7) (04) Pradhan Mantri Matsay Sumpada Yojana (Centrally Sponsered Scheme) (04)(01) Pradhan Mantri Matsay Sumpada Yojana Central Sector Schemes (Central share 100%) (Scheme) (24057561)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	...	1	1	...	1	1	31 Grant-in-aid (Non Salary)

तक्ता एक TABLE-I (पुढे चालू)
प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (निमखारे पाणी)

(२) वित्तीय आवश्यकता :

(II) Financial Requirement :

(रुपये हजारत)
(Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२४			अर्थसंकल्प २०२४-२५			सुधारलेले अंदाज २०२४-२५			अर्थसंकल्प २०२५-२६			Programme
	Actuals Expenditure 2023-24			Budget Estimates 2024-25			Revised Estimate 2024-25			Budget Estimates 2025-26			
	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
०८ (०४)(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसा.पुरुष) (केंद्र हिस्सा ४०%) (कार्यक्रम) (२४०५७५७२)	1	1	...	1	1	...	1	1	8) (04)(02) Pradhan Mantri Matsay Sumpada Central Sector Scheme (Gen. Male) (Central share 40%) (Scheme) (24057572)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	31 Grant-in-aid (Non Salary)
०९ (०४)(०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (सर्वसा.महिला) (केंद्र हिस्सा ६०%) (कार्यक्रम) (२४०५७५८१)	1	1	...	1	1	...	1	1	9) (04)(03) Pradhan Mantri Matsay Sumpada Central Sector Scheme (Gen. Female) (Central share 60%) (Scheme) (24057581)
३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	1	1	...	1	1	...	1	1	31 Grant-in-aid (Non Salary)
ए-स्थूल बेरीज	...	9779	9779	...	8312	8312	...	8312	8312	...	33341	33341	Total—A, Gross
वजा-वसुली	...	9779	9779	...	8312	8312	...	8312	8312	...	33341	33341	Deduct—Recoveries

निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय Brackishwater Fisheries

तक्ता एक TABLE-I

(२) वित्तीय आवश्यकता :

(II) Financial Requirement :

(रुपये हजारत)

(Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२४			अर्थसंकल्प २०२४-२५			सुधारलेले अंदाज २०२४-२५			अर्थसंकल्प २०२५-२६			Programme
	Actuals Expenditure 2023-24			Budget Estimates 2024-25			Revised Estimate 2024-25			Budget Estimates 2025-26			
	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
(ब)-वित्तव्यस्थेची साधने--													<i>C. Source of Finance--</i>
मागणी क्र. प्रधान शीर्ष													Major No. Major Demand
डी- ६ २४०५, मत्स्यव्यवसाय	9779	9779	...	8312	8312	...	8312	8312	...	33341	33341	D- 6 2405 Fisheries
डी-९ ४४०५, मत्स्यव्यसाया- वरील भांडवली खर्च	D- 9 4405 Capital out-lay on Fisheries
डी-९ ६४०५-मत्स्यव्यवसाया- साठी कर्जे	D-9 6405-Loans for Fishries
एकूण-(ब)-स्थूल	...	9779	9779	...	8312	8312	...	8312	8312	...	33341	33341	Total--(B) Gross
वजा-वसुली	<i>Deduct--Recoveries</i>
(ब)--निव्वळ बेरीज	...	9779	9779	...	8312	8312	...	8312	8312	...	33341	33341	Total--(B) Net

(सहा) शिक्षण व प्रशिक्षण

प्रास्ताविक

मत्स्योत्पादनात वाढ करणे व या क्षेत्राशी निगडित असलेला मच्छिमार समाज सामाजिकदृष्ट्या व आर्थिकदृष्ट्या मागासलेला असल्याने त्यांना सर्वांगीण विकास करणे हे मत्स्यव्यवसाय विभागाचे ध्येय धोरण आहे. त्यासाठी मच्छिमार समाजातील मुलांना शालेय शिक्षण देणे व मच्छिमार तरुणांना मत्स्यव्यावसायिक प्रशिक्षण देणे हे दोन उपक्रम विभागाने हाती घेतले आहेत.

१. मत्स्यव्यवसाय शाळा (सन २००२ मध्ये जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित) :

शासनाने मच्छिमार समाजातील मुलांना शालेय शिक्षण देण्यासाठी पाच सागरी जिल्ह्यात ठाणे येथे एक माध्यमिक व दोन प्राथमिक, तसेच रायगड जिल्ह्यात दोन प्राथमिक, रत्नागिरी जिल्ह्यात दोन व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात दोन प्राथमिक अशा एकूण ९ शाळा सन २००२ पर्यंत विभागाकडून चालविण्यात येत होत्या. सदर ९ शाळा शासनाच्या दिनांक २० फेब्रुवारी, २००२ च्या आदेशान्वये जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित करण्यात आल्या आहेत. या शाळांमधील कर्मचारीवर्ग जिल्हा परिषदेकडे प्रति नियुक्तीवर हस्तांतरित करण्यात आलेला आहे.

२. मत्स्यव्यवसाय प्रशिक्षण केंद्रे : मत्स्यव्यवसाय विभागामार्फत मच्छिमार

तरुणांना मत्स्यव्यावसायिक सागरी प्रशिक्षण देण्यासाठी पाच सागरी जिल्ह्यात ६ प्रशिक्षण केंद्र चालविण्यात येत आहेत. ठाणे जिल्ह्यात सातपाटी येथे १९५६ साली पहिले प्रशिक्षण केंद्र सुरू करण्यात आले. त्यानंतर मुंबई जिल्ह्यात, वर्सोवा व ठाणे जिल्ह्यात वसई, रायगड जिल्ह्यात अलिबाग येथे तर रत्नागिरी जिल्ह्यात रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात मालवण येथे एक अशी एकूण ६ केंद्रे कार्यरत आहेत. या केंद्रात मच्छिमार युवकांना नौकानयन शास्त्र, नौकेच्या इंजिनाची निगा राखणे, मासेमारी साधनांचा व अत्याधुनिक साधनांचा सागरी मासेमारीसाठी उपयोग इत्यादी बाबतचे प्रशिक्षण देण्यात येते. सदर केंद्रात देण्यात येणारे प्रशिक्षण सहा महिन्यांच्या कालावधीचे असून वर्षातून दोन सत्रात प्रशिक्षण देण्यात येते (जानेवारी ते जून व जुलै ते डिसेंबर), प्रत्येक केंद्रात एका सत्रात २२ विद्यार्थी घेतले जातात. या योजनेखाली सन २०२३ व सन २०२४ या वर्षांमध्ये एकूण दोन सत्रात अनुक्रमे ६२ व ७२ प्रशिक्षणार्थीनी प्रशिक्षण घेतले आहे. सन २०२५ या वर्षात एकूण दोन सत्रात (जानेवारी ते जून व जुलै ते डिसेंबर) २७४ प्रशिक्षणार्थी प्रशिक्षण

घेतील. प्रशिक्षण कालावधीत यापूर्वी २००१ पर्यंत प्रत्येक उमेदवारास रु. ३००/- विद्यावेतन देण्यात येत होते. ३ फेब्रुवारी, २००१ पासून शासकीय धोरणानुसार प्रशिक्षणार्थीना विद्यावेतन देणे बंद करण्यात आले असून दारिद्र्यरेषेखालील विद्यार्थ्यांना रु. १००/- तर दारिद्र्यरेषेवरील विद्यार्थ्यांना रु. ४५०/- प्रशिक्षण फी आकारण्यात येते. सदर सागरी प्रशिक्षण केंद्रांपैकी रत्नागिरी, सातपाटी जि. वसई व अलिबाग, जि. रायगड प्रशिक्षण केंद्रे शासकीय जागेत स्थापन करण्यात आली आहेत. उर्वरित प्रशिक्षण केंद्रे खासगी जागेत कार्यरत आहेत.

३. राष्ट्रीय मात्स्यकी विकास बोर्ड, हैद्राबाद यांचेमार्फत कौशल्य विकास

कार्यक्रम : राष्ट्रीय मात्स्यकी विकास बोर्ड, हैद्राबाद यांचेमार्फत कौशल्य विकास कार्यक्रमांतर्गत राष्ट्रीय मात्स्यकी विकास बोर्ड, हैद्राबाद (NFDB) च्या अर्थसहाय्याने राज्याच्या विविध जिल्ह्यांमध्ये तीन दिवसांचे प्रशिक्षण कार्यक्रम मत्स्यव्यवसायाच्या तीनही क्षेत्रांमध्ये (सागरी, भूजल व निमखारे पाणी) राबविण्यात येतो. सदर योजनेअंतर्गत रा.म.वि.बोर्ड (NFDB) यांचे मार्फत प्राप्त निधी वितरीत करण्यात येतो. सदर सन २०२४-२५ व २०२५-२६ मध्ये अनुक्रमे २५० व १००० प्रशिक्षणार्थी यांना प्रशिक्षण देणे अपेक्षित आहे.

४. मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या जिल्हा कार्यालयातील तांत्रिक अधिकाऱ्यांना

प्रशिक्षण : राज्यामध्ये प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेंतर्गत Small/Medium/ Large Biofloc Tanks, Biofloc Pond, RAS Culture, Cage Culture Ornamental Fish Breeding & Rearing इत्यादी बाबत प्रकल्प मंजूर करण्यात आले आहेत. सदरचे प्रकल्प यशस्वीरीत्या चालू ठेवण्यासाठी व राज्यातील मत्स्य उत्पादन वाढविणे यासाठी मत्स्यव्यवसाय विभागाचे अधिकारी यांना तांत्रिक मार्गदर्शनाची गरज आहे. यासाठी सन २०२४-२०२५ या वर्षात देशातील केंद्रीय मत्स्य संशोधन संस्थाद्वारे मत्स्यव्यवसाय विभागाचे जिल्हा कार्यालयातील एकूण ६८ तांत्रिक अधिकाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्याचे निश्चित करण्यात आले असून यासाठी रु. ११,९१,५३०/- इतका खर्च होणार आहे. सन २०२५-२०२६ मध्ये मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या जिल्हा कार्यालयातील ७५ तांत्रिक अधिकाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्यात येईल.

शिक्षण व प्रशिक्षण Education and Training

तक्ता एक TABLE-I

वित्तीय आवश्यकता : Financial Requirement :

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२४ Actuals Expenditure 2023-24			अर्थसंकल्प २०२४-२५ Budget Estimates 2024-25			सुधारलेले अंदाज २०२४-२५ Revised Estimate 2024-25			अर्थसंकल्प २०२५-२६ Budget Estimates 2025-26			Programme
	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
(अ) कार्यनिहाय वर्गीकरण--													<i>A. Activitywise Classification</i>
१०९-विस्तार व प्रशिक्षण--													109-Extension and Training.
(एक) मत्स्यव्यवसायातील कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण	(i) Staff Training in Fisheries
(दोन) सरकारी मत्स्यव्यवसाय शाळा व माध्यमिक शाळा (24051204)	32513	...	32513	67212	...	67212	40712	...	40712	74556	...	74556	(ii) Establishment of Government Fisheries Schools and High School.
(तीन) मच्छिमारांना प्रशिक्षण (24050291)	06	...	06	27	...	27	20	...	20	27	...	27	(iii) Training of fishermen in mechanised fishing methods
(चार) मच्छिमारी विषय शिकवणाऱ्या शाळा व माध्यमिक शाळांना सहाय्य	(iv) Assistance to Schools & High School for introduction fisheries subject.
ए--स्थूल बेरीज वजा--वसुली	Total—A, Gross Deduct—Recoveries
ए--निव्वळ बेरीज	32519	...	32519	67239	...	67239	40732	...	40732	74583	...	74583	Total—A, Net
(ब)-वित्तव्यस्थेची साधने--													<i>B. Source of Finance--</i>
मागणी क्र. प्रधान शीर्ष													Demand No. Major Head
डी- ६ २४०५, मत्स्यव्यवसाय	D- 6 2405 Fisheries
डी--९ ४४०५, मत्स्यव्यवसाया- वरील भांडवली खर्च	D- 9 4405 Capital out-lay on Fisheries
(ब)--स्थूल बेरीज वजा--वसुली	Total--(B) Gross Deduct--Recoveries
(ब)--निव्वळ बेरीज	32519	...	32519	67239	...	67239	40732	...	40732	74583	...	74583	Total--(B) Net

तक्ता दोन TABLE II

प्रशिक्षण पाठ्यक्रम व मुदत

Type of Course and its duration

मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण व भूजलाशयातील मच्छिमारीचा विकास याबाबत मच्छिमार युवकांना प्रशिक्षण देण्याच्या योजनेखाली, पुढील तक्ता या विभागाच्या ६ प्रशिक्षण केंद्रातून (प्रत्येक सत्रात १३२) २६४ मच्छिमार युवकांना यांत्रिकी नौका चालविण्याचे ६ महिन्यांचे प्रशिक्षण देण्यात आलेल्या उमेदवारांची तसेच इतर प्रशिक्षण केंद्रातून या योजनेखाली प्रशिक्षण घेणाऱ्या उमेदवारांची संख्या दर्शवितो.

The following table indicates No. of candidates (fisher youths) trained at 6 departmental training centres where 264 fisher youths (132 in each batch) are imparted six months' training in operation of mechanised fishing crafts and at other training centres under the scheme of training of fisher youths in mechanised fishing crafts, and Inland Fisheries Development.

मच्छिमार युवकांना दिलेल्या प्रशिक्षणाची माहिती
Details of Training imparted to fishery Youths

अ. क्र. Sr. No.	प्रशिक्षणाचा प्रकार कालावधी	प्रशिक्षित उमेदवारांची संख्या information about trained Candidates			Type of Course and its duration No. (Anticipated)
		२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष) 2022-2023 (Actual)	२०२३-२०२४ (अंदाजित) 2023-2024 (Estimated)	२०२४-२०२५ (अपेक्षित) 2024-2025	
1	2	उमेदवारांची संख्या No. of candidates	उमेदवारांची संख्या No. of candidates	उमेदवारांची संख्या No. of candidates	5
१)	सागरी मत्स्यव्यवसायाचे प्रशिक्षण (६ महिने)	62	72	174	Training course in Marine Fisheries (6 months)
२)	कोचीन येथे सागरी मत्स्यव्यवसायाचे प्रगत शिक्षण	Advance Training in Marine Fisheries at Cochin
३)	भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसायाचे प्रशिक्षण (१ महिना)	Training in Inland Fisheries (1 month)
४)	भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसायाचे प्रशिक्षण (९ महिने)	Training in Inland Fisheries (9 months)

(सात) मासळीची सुरक्षण, वाहतूक व पणन

प्रास्ताविक :

मत्स्योत्पादनाच्या वाढीइतकेच मासळीचा तत्काळ वापर करणे महत्त्वपूर्ण आहे. मासळी हा जलद नाशवंत होणारा पदार्थ असल्याने त्याची तत्काळ व उचितरित्या प्रक्रिया करणे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. मासळी पकडल्यानंतर कमीत कमी कालावधीत तिच्यावर संस्करण किंवा तिचे सुरक्षण करणे अथवा ती बाजारात नेणे आवश्यक आहे. मासळीच्या संस्करण, सुरक्षण, वाहतुकीसाठी आणि ती चांगल्या बाजारपेठेत नेण्यासाठी जरूर त्या सोयी योग्यवेळी उपलब्ध असणे आवश्यक आहे. मच्छिमार आर्थिक व सामाजिकदृष्ट्या मागासलेले असल्याने स्वतःच्या मिळकतीतून ते उपरोक्त सोयी निर्माण करू शकत नाहीत ह्या विभागाद्वारे त्यांच्या मच्छिमार सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य मंजूर करून त्याद्वारे त्यांना उपरोक्त सोयी उपलब्ध करून दिल्या जातात.

१) मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व पणन सुविधा :-

मासळीवर प्रक्रिया, जतन व पणन ही योजना या विभागाकडून पहिल्या पंचवार्षिक योजनेपासून राबविली जात आहे. या योजनेखाली मासळीच्या वाहतुकीसाठी माल मोटारी खरेदी करणे, बर्फ कारखाने व शीतगृहे यांची उभारणी करणे तसेच मासळी बाजार व गोदाम बांधणी करणे इ. साठी अर्थसहाय्य उपलब्ध करून देण्यात येत असते. सहकार क्षेत्रात प्रथमच मासळी प्रक्रिया व निर्यातक्षम प्रकल्प कार्यान्वित करण्यात आला आहे.

१९७७-७८ सालापासून राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाच्या अर्थसहाय्याच्या पद्धतीनुसार या योजनेची अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. सदर पद्धतीचा तपशील तक्ता दोन मध्ये दिला आहे.

२) मच्छिमार सहकारी संस्थांना वीज दराने सवलत :-

मासळी सूर्यस्थितीत राहण्यासाठी मासळी बर्फात/शितगृहात ठेवणे आवश्यक आहे. बर्फ कारखाने/शीतगृहे सागरी क्षेत्रात सहकारी संस्थामार्फत चालविण्यात येतात. हे कारखाने चालविण्यासाठी येणारा खर्च जास्त येत असल्यामुळे सहकारी संस्थांना प्रती वीज एककावर ४० पैसे सूट देण्यात येते.

सन १९९६-९७ पर्यंत ही योजनेतर योजना होती. शासन व कृषी व पदुम विभाग क्र. मत्स्यवि-१०९५/१४५०/(१५६) पदुम-१४ दिनांक २१ नोव्हेंबर, १९९६ च्या पत्रान्वये निर्देशित केल्याप्रमाणे ही योजना नववी पंचवार्षिक योजना १९९७-२००२ मध्ये योजनेंतर्गत योजना म्हणून समावेश करण्यात आली.

३) राष्ट्रीय सहकार विकास निगम योजनेंतर्गत मच्छिमार सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य (NCDC) : राष्ट्रीय सहकार विकास निगममार्फत, मच्छिमार सहकारी संस्थांना बर्फ कारखाना/शितगृह उभारणे, मासळीची जलद वाहतूक करण्यासाठी ट्रक/टेम्पो खरेदी करणे, गोदामाचे बांधकाम करणे इत्यादीसाठी अर्थसहाय्य देणेबाबतची योजना सन १९७७-७८ पासून कार्यान्वित आहे.

मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण :

सन २०२३-२४ या वर्षामध्ये शासनस्तरावरून तरतूद उपलब्ध न झाल्यामुळे निधी वितरीत करणे शक्य झाले नाही.

सन २०२४-२५ या वर्षामध्ये (अपेक्षित) ४३ संस्थांच्या १६२ गटांसाठी ५५ टक्के अंतर्गत रु. ४५६३.५३ लक्षची आवश्यकता आहे. तसेच २४ संस्थांच्या ८२ गटांसाठी ५ टक्के साठी रु. १७९.८० लक्ष व २० टक्के साठी रु. ७०१.०३ लक्ष अशी एकूण मिळून २५ टक्के ८७७.६८ लक्षची आवश्यकता आहे.

सन २०२५-२६ या वर्षामध्ये (अंदाजित) ४५ संस्थांच्या २३० गटांसाठी ५५ टक्के अंतर्गत रु. ६८६७.१८ लक्ष इतकी रक्कम प्रस्तावांसाठी आवश्यक असेल, तसेच ३५ संस्थांच्या १६८ गटांसाठी ५ टक्के साठी रु. ४२२.७१ लक्ष व २० टक्के साठी रु. ७०४.७५ लक्ष अशी एकूण मिळून २५ टक्के ८८४.५५ लक्ष इतकी रक्कम प्रस्तावांसाठी आवश्यक असेल.

मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्री :

मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्री या योजनेंतर्गत सन २०२३-२४ या वर्षामध्ये राजमाता विकास मच्छिमार सहकारी संस्था मर्या., ससूनडॉक यांना ५ टक्के हिश्यापोटी रु. २३३.७० लक्ष, २० टक्के हिश्यापोटी रु. ८८२.२० लक्ष व ५५ टक्के हिश्यापोटी रु. २५७०.७० लक्ष वितरीत करण्यात आले.

सन २०२४-२५ या वर्षामध्ये (अपेक्षित) सदरस्थितीत विभागाकडे एकही प्रस्ताव प्राप्त झालेला नाही.

सन २०२५-२६ या वर्षामध्ये (अंदाजित) बर्फ कारखाने व शितगृहे या योजनेंतर्गत ५५ टक्के अंतर्गत

रु. ८२.५० लक्षची आवश्यकता आहे. तसेच ५ टक्के साठी रु. ७.५० लक्ष व २० टक्के साठी रु. ३०.०० लक्ष अशी एकूण मिळून २५ टक्के ३७.५० लक्ष इतकी रक्कम प्रस्तावांसाठी आवश्यक असेल, तसेच मालमोटारी खरेदीसाठी अर्थसहाय्य या योजनेंतर्गत ५० टक्के अंतर्गत रु. ११.०० लक्षची आवश्यकता आहे. तसेच १० टक्के साठी

रु. २.०० लक्ष व १५ टक्के साठी रु. ३.०० लक्ष अशी एकूण मिळून २५ टक्के ५.०० लक्ष इतकी रक्कम प्रस्तावांसाठी आवश्यक असेल.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता :

तक्ता एक TABLE I

(ii) Financial Requirements :

मासळीचे संस्करण, जतन व पणन / Processing, Preservation and Marketing

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

वित्तीय आवश्यकता	प्रत्यक्ष रकमा २०२३-२०२४			अर्थसंकल्प २०२४-२०२५			सुधारलेले अंदाज २०२४-२०२५			अर्थसंकल्प २०२५-२०२६			Financial Requirement	
	Actuals Expenditure 2023-2024			Budget Estimates 2024-2025			Revised Estimate 2024-2025			Budget Estimates 2025-2026				
	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण	अनिवार्य	कार्यक्रमांतर्गत	एकूण		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
(अ)-- कार्यनिहाय वर्गीकरण-														
<i>(A) Activitywise Classification</i>														
(अ) संस्करण, जतन, पणन राज्य हिस्सा	(a) Processing, Preservation and Royalty	
राष्ट्रीय स. वि. निगमाकडून आर्थिक सहाय्य (२४०५०३८९)	1	1	..	1	1	..	1	1	Adoption of financial assistance from N.C.D.C.	
(ब) बर्फ कारखाना व शीतगुहाची स्थापना (४४०५०५६२)	..	88220	88220	..	1	1	..	1	1	..	1	1	(b) Esst. of Ice Factories and cold Storage Plants	
(क) जतन, वाहतूक व पणन रा.स.वि.नि. हिस्सा (६४०५००७२)	..	257070	257070	..	1	1	..	1	1	..	1	1	(c) Preservation, Transport and Marketing (NCDC Scheme)	
बेरीज--(अ)--स्थूल	..	345290	345290	..	3	3	..	3	3	..	3	3	Total--A--Gross	
वजा--वसुली	Deduct--Recoveries	
बेरीज--(अ)--निव्वळ	..	345290	345290	..	3	3	..	3	3	..	3	3	Total--A--Net	
(ब)--वित्तव्यवस्थेची साधने-														
<i>B. Source of Finance--</i>														
मागणी क्र.	प्रधान शीर्ष												Demand Major Head No.	
डी--०६	२४०५-मत्स्यव्यवसाय	1	1	..	1	1	..	1	1	D-6 2405-Fisheries
डी--०९४४०५	मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च	..	88220	88220	1	1	..	1	1	..	1	1	..	D-94405-Capital outlay on Fisheries
डी--०९	६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी कर्जे	..	257070	257070	..	1	1	..	1	1	..	1	1	D-9 6405-Loans for Fisheries
बेरीज--(ब)--स्थूल	..	345290	345290	..	3	3	..	3	3	..	3	3	Total--B--Gross	
वजा--वसुली	Deduct--Recoveries	
बेरीज--(ब)--निव्वळ	..	345290	345290	..	3	3	..	3	3	..	3	3	Total--B--Net	

तक्ता दोन TABLE II

खालील तक्ता माल मोटारी, बर्फ कारखाने, शीतगृहे यांची संख्या आणि त्यावर मच्छिमार सहकारी संस्थांना व ग्रामपंचायतींना दिलेले व देण्यात येणारे अर्थसहाय्य (अनुदान, भागभांडवल व कर्ज) दर्शवितो.

Following table indicates the No. of trucks, Ice Plants, Cold Storages etc. for which financial assistance (subsidy, S. R. S. C. and loan) is given and propose to be given to the Fisheries Co-operative societies and Gram Panchayats.

(रु. लाखात)
(Rs. in lakhs)

अ. क्र.	बाब	वर्ष	संख्या No.	राज्य हिस्सा State Portion		राष्ट्रीय सहकार विकास निगम हिस्सा N. C. D. C. Portion			Item	Year		
				अनुदान Subsidy	खास विमोचक भाग भांडवल S. R. Share Capital 10% 24050389	अनुदान Subsidy	भाग भांडवल Share Capital 5% 4405177	खास विमोचक भाग भांडवल S.R.S.C. 15% 44050571			कर्ज Loan 50% 64050072	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
१)	बर्फ कारखाने व शीतगृहे	२०२३-२०२४ (प्रत्यक्ष)	233.70	882.20	2770.70	1) Ice Factories & Cold Storages	2023-2024 (Actuals)	
		२०२४-२०२५ (अपेक्षित)	1	0.01	0.01		0.01	2024-2025 (Anticipated)
		२०२५-२०२६ (अंदाजित)	1	0.01	0.01	0.01		0.01	2025-2026 (Estimated)
२)	माल मोटारी	२०२३-२०२४ (प्रत्यक्ष)	2) Transport Trucks	2023-2024 (Actuals)	
		२०२४-२०२५ (अपेक्षित)	2024-2025 (Anticipated)
		२०२५-२०२६ (अंदाजित)	1	2025-2026 (Estimated)
३)	गोदामे	२०२३-२०२४ (प्रत्यक्ष)	3) Godowns	2023-2024 (Actuals)	
		२०२४-२०२५ (अपेक्षित)	2024-2025 (Anticipated)
		२०२५-२०२६ (अंदाजित)	2025-2026 (Estimated)
एकूण ..			3	0.01	233.72	882.22	2770.72	Total		

(आठ) इतर कार्यक्रम

मच्छिमार व त्यांच्या सहकारी संस्थांच्या विकासासाठी खालील इतर योजना राबविण्यात येतात.

(१) मासेमारी संकट निवारण निधी (इतर कार्यक्रम) :-

मच्छिमार समुद्र, खाडी, तलाव, नदी, डोह इत्यादी ठिकाणी मासेमारी करीत असतांना मृत/बेपत्ता झाल्यास त्यांच्या वारसाना रु. ५०,००० चे अर्थसहाय्य देण्यात येते. दि. १ जून, २००८ पासून सदर अर्थसहाय्यात रु. ५०,०००/- वरून रु. १,००,०००/- अशी वाढ करण्यात आली आहे.

(२) मत्स्यव्यवसाय विकासाचे प्रकल्प राबविण्यासाठी महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळास भाग भांडवल देण्यात येते.

(३) (अ) मच्छिमारांसाठी राष्ट्रीय कल्याण निधी अंतर्गत घरकुल योजना :-

(५० : ५०%)

(केंद्र पुरस्कृत योजना) राष्ट्रीय कल्याण निधी या केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत आदर्श मच्छिमार गावाचा विकास या घटकांतर्गत राज्यातील भूजल आणि सागरी क्षेत्रातील मच्छिमारांसाठी सुरक्षित निवारा उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने घरे बांधून देणे, पिण्याच्या पाण्यासाठी कूपनलिका बांधून देणे, तसेच त्यांच्या सामूहिक उपक्रमांसाठी/कामासाठी समाजमंदीर बांधून देणे, इत्यादी मुलभूत सुविधा पुरविण्यात येत असून दारिद्र्यरेषेखालील आणि दुर्बल घटकातील मच्छिमारांना प्राधान्य देण्यात येते.

सदर योजना सन १९९५-९६ पासून महाराष्ट्र राज्यात कार्यान्वीत करण्यात आली असून योजनेतर्गत पुरविण्यात येत असलेल्या सुविधांसाठी खर्चाची मर्यादा खालीलप्रमाणे असून त्यामध्ये केंद्र शासन आणि राज्य शासन यांचा ५० : ५० टक्केवारीप्रमाणे आर्थिक सहभाग आहे.

केंद्र शासनाच्या २७०३५-१९/२०१५ एफ. वाय. (आय. क्व्ह.) व्हॅक्युम-२, दि. ३० जून, २०१६ निलक्रांती धोरणांची मार्गदर्शक तत्त्वे २०१६ व कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे शा.नि.क्र. मत्स्यबी-२०१६/प्र.क्र. १५९/पदुम-१३, दि. ६-३-२०१७ अन्वये मच्छिमार सहकारी संस्थेच्या एकाच गावातील किमान २० सभासदांच्या गटास कुटुंबाला २५ चौ. मी. क्षेत्रफळाचे एक घरकुल बांधण्यासाठी रु. १.२० लक्ष व पिण्याच्या पाण्यासाठी २० घरकुलास १ कूपनलिकासाठी रु. ५० लक्ष, किमान ७५ व त्यापेक्षा जास्त घरकुलाच्या समुहाकरिता समाजमंदिर बांधण्यासाठी ४.०० लक्ष इतके अर्थसहाय्य केंद्र शासनाने निश्चित केले आहे. २५ चौ.मी. क्षेत्रफळाच्या घरकुलात १ बैठकीची खोली १ स्वयंपाकघर, शौचालय व न्हाणीघर यांचा समावेश आवश्यक आहे समाज मंदिरासाठी २०० चौ. मी. क्षेत्रफळ आवश्यक असून त्यामध्ये दोन शौचालये व १ कूपनलिकेचा अंतर्भाव आहे.

(३) (ब) केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय कल्याण निधी अंतर्गत प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजना (अपघात गट विमा योजना) :-

केंद्रशासनाच्या निलक्रांती मार्गदर्शिका क्र. २७०३५-१९/२०१५ एफ. वाय. (आय. क्व्ह.) व्हॅक्युम-२ माहे जून, २०१६ अन्वये

या योजने अंतर्गत मासेमारी करताना नैसर्गिक आपत्तीमुळे होणारे अथवा अन्य कोणत्याही कारणास्तव होणाऱ्या अपघातामुळे मृत्यू/पूर्णातः कायमचे अपंगत्व आल्यास रु. २,००,०००/- चे विमा संरक्षण व अंशतः अपंगत्व आल्यास रु. १००,०००/- चे विमा संरक्षण देण्यात येते. या व्यतिरीक्त मच्छिमारांना रु. १०,०००/- पर्यंत वैद्यकीय उपचारार्थ खर्च भागविण्यासाठी

स्पेशल काँटीजन्सी पॉलीसी ही योजना कार्यान्वीत करण्यात येते. या योजनेअंतर्गत रु. १०.०००/- पर्यंत वैद्यकीय खर्च अनुज्ञेय असेल. याकरिता मच्छिमार सभासदास विमा हप्त्यापोटी रक्कम भरण्याची आवश्यकता नाही. सदरची योजना राष्ट्रीय मत्स्यजिवी सहकारी संघ मर्या. नवी दिल्ली यांचेमार्फत राबविण्यात येत असल्याने रु. १५.५४/- (रु. ७.७७/- राज्य हिस्सा व रु. ७.७७/- केंद्र हिस्सा) चा वार्षिक विमा हप्ता राष्ट्रीय मत्स्यजिवी सहकारी संघ मर्यादित नवी दिल्ली यांना अदा करण्यात येईल.

(४) क्रियाशील मच्छिमारांकरिता राष्ट्रीय कल्याणकारी बचतीसह मदतीची योजना :-

मत्स्यव्यवसाय विभागातील सहकारी संस्थेच्या दारिद्र्यरेषेखालील क्रियाशील मच्छिमार सभासदांसाठी मासेमारी बंदीच्या कालावधीत उदरनिर्वाह होण्याच्या दृष्टीने केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार मच्छिमारांसाठी राष्ट्रीय कल्याणकारी बचतीसह मदतीची योजना (Saving cum Relief) देण्याबाबतची राज्य शासनाच्या समभागासह नवीन योजना सुरू करण्यात आली आहे.

लाभार्थी मच्छिमार हा पूर्ण वेळ मासेमारी व्यवसाय करणारा क्रियाशील मच्छिमार असावा. सदर योजने अंतर्गत मच्छिमार सहकारी संस्थेच्या मच्छिमारांने नऊ महिन्यांच्या मासेमारी कालावधीत किमान तीन हप्त्यात एकूण रु. १५००/- प्रति वर्ष लाभार्थी समभाग जमा करणे आवश्यक आहे. या योजनेत राज्याचे ५०% व केंद्र शासनाचे ५०% म्हणजे प्रत्येकी रु. १५००/- प्रति लाभार्थी प्रति वर्ष अर्थसहाय्य देय राहिल. लाभार्थ्यांस DBT द्वारे रक्कम अनुज्ञेय राहिल.

(५) मच्छिमार सहकारी संस्थांचा विकास :-

मच्छिमारी सहकारी संस्थांच्या विकासासाठी मच्छिमारी सहकारी संस्थांना व्यवस्थापकीय अनुदान व भागभांडवलाचे अर्थसहाय्य देण्यात येते.

(६) तारापोरवाला मत्स्यालय :-

तारापोरवाला मत्स्यालय हे विद्यार्थी व पर्यटकांच्या दृष्टीने, शैक्षणिक व करमणुकीचे केंद्र असून मुंबई मधील एक ख्यातनाम तसेच अत्यंत लोकप्रिय आहे. येथे विविध जातीचे मासे प्रदर्शित करण्यात आलेले आहेत. उदा. गोड्या, सागरी पाण्यातील मासे तसेच शोभिवंत मासे दर्शकांसाठी सशुल्क प्रदर्शित करण्यात येतात. दि. ४ मार्च, २०१५ पासून नुतनीकरणानंतर प्रवेश शुल्क मोठ्यांसाठी रु. ६०/- लहानांसाठी (३ ते १२ वर्ष) रु. ३०/- त्याच प्रमाणे शैक्षणिक सहली, शाळा संस्थेच्या सामुहिकरित्या येणाऱ्या गटास व अपंगास, शासकीय कर्मचारी रु. ३०/- सेवा निवृत्त शासकीय कर्मचारी रु. ४०/- तसेच विदेशी पर्यटकांस (प्रौढ) रु. २००/- व विदेश (मुले) यास रु. १००/- इतक्या दराने शुल्क आकारण्यात येते.

मत्स्यालय हे मंगळवार ते शनिवार सकाळी १०.०० ते संध्याकाळी ८.०० वाजेपर्यंत आणि रविवारी सकाळी १०.०० ते रात्री ९.०० वाजेपर्यंत व सोमवारी मत्स्यालय बंद असते.

१) भ्रमणध्वनी चित्रिकरण (Mobile Photography) रु. ५००/-

२) स्थिर चित्रिकरण (Still Photography) रु. ५,०००/-

३) चल चित्रिकरण (Film Photography) रु. १०,०००/-

मत्स्यालयाची स्थापना १९५१ साली करण्यात आली. मत्स्यालय मार्च २०१३ पासून ते मार्च २०१५ पर्यंत नुतनीकरणासाठी मत्स्यालय बंद होते.

दि. ४-३-२०१५ पासून प्रेक्षकांसाठी खुले करण्यात आले. तारापोरवाला मत्स्यालयाचे सेकंड व थर्ड जनरेशन स्वरूपात आधुनिकीकरण व नूतनीकरण करण्यात आले आहे. नूतनीकरण अंतर्गत मत्स्यालय इमारतीच्या दर्शनी भागाचे सुशोभिकरण, प्रवेशद्वाराजवळ ओशनेरीयम सदृश्य प्लेक्सी ग्लास टाकी निर्माण करून, मोठ्या आकाराच्या टाक्या, मत्स्यटाक्यांची वैविध्यपूर्ण सजावट, परदेशी आकर्षक मासे व त्याकरिता अद्ययावत गाळण यंत्रणा जेली फिश टँक मत्स्य टाक्यांवर आकर्षण लाईट फिटिंग, मासे व मत्स्य व्यवसायाबाबत माहितीपट व लघुपट दाखविण्याकरिता ४८ व्यक्तीसाठी बसण्याची व्यवस्था असलेले ॲम्फिथिएटर तसेच पर्यटकांना मत्स्यालयात वातानुकूलित वातावरण उपलब्ध करण्यात आले आहे.

सद्यस्थितीत दि. २०/०३/२०१९ रोजी पासून कोविड-१९ च्या पार्श्वभूमीवर मत्स्यालय प्रेक्षकांकरिता बंद करण्यात आले आहे.

(७) विशेष घटक योजना :-

अनुसूचित जाती/नवबौद्ध, या परंपरेने मत्स्यव्यवसायाशी संबंधित नसलेल्या दुर्बल घटकातील लाभार्थींना प्रशिक्षण व अन्य सुविधा पुरविण्याच्या दृष्टीने विशेष घटक योजना महाराष्ट्र राज्यात १९७९-८० पासून राबविण्यात येत आहे. या कार्यक्रमांतर्गत अनुसूचित जाती/नवबौद्ध यांना नायलॉन सूत, मोनोफिलामेंट, कपाशी सूत, नौका इत्यादी मत्स्योपयोगी साधनावर मासेमारी

अधिक किफायतशीर करण्यासाठी अर्थसहाय्य दिले जाते.

(८) स्वेच्छा अनुदान :-

या योजनेखाली मत्स्यव्यवसाय विभागातील इमारतीबाबतची अत्यावश्यक गौण बांधकामे केली जातात. सदर योजना सन १९७७-७८ पासून कार्यान्वित आहे.

(९) मच्छिमार साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य :-

(अ) अनुदान :- मत्स्यव्यवसायासाठी लागणारी जाळी तयार करण्यासाठी बरेच मच्छिमार नायलॉन सूत, मोनोफिलामेंट व शेवसुत वापरतात. तसेच यांत्रिक मासेमार नौकांसाठी त्यांना डिझेल तेलाची फार आवश्यकता असते. तथापि या साधनांच्या किमतीत बरीच वाढ होत असल्यामुळे मासेमारीसाठी ती आवश्यक असूनही त्यांचा वापर करणे मच्छिमारांना अशक्य होते. वास्तव सवलतीच्या दरात मच्छिमारांना ही साधने उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने या विभागाकडून वरील योजना राबविली जात आहे. नायलॉन सूत, मोनोफिलामेंट धागा व सुतांची जाळी शिखर संघ किंवा जिल्हा संघामार्फत पुरविले जाते. १९८२-८३ पासून रापनकारांना नॉयलॉन सूत वगैरेवर तसेच अल्प उत्पन्न मच्छिमारांना बिगर यांत्रिकी नौकांसाठी नौकेच्या किमतीच्या ५० टक्के किंवा जास्तीत जास्त रु. १,००,००० अर्थसहाय्य देण्यात येते.

तक्ता एक--TABLE I

इतर कार्यक्रम Other Programme

(रुपये हजारात) (Rs. in Thousands)

कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा, २०२२-२०२३ Actuals Expenditure 2022-2023			अर्थसंकल्प २०२३-२०२४ Budget Estimates 2023-2024			सुधारलेले अंदाज २०२३-२०२४ Revised Estimate 2023-2024			अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budget Estimates 2024-2025			Financial Requirement	
	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total	अनिवार्य Commi- tted	कार्यक्रमांतर्गत Scheme- wise	एकूण Total		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		13
(ए)-- कार्यनिहाय वर्गीकरण-													<i>(A) Activitywise Classification</i>	
१ तारापोरवाला मत्स्यालय (२४०५०३९८)	..	31213	..	31213	17279	..	17279	11348	..	11348	5079	..	5079	Taraporewala Aquarium (24050398)
२ महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळास अर्थसहाय्य (४४०५०१०३)	Financial Assistance to Maha- rashtra Fisheries Development Corporation (44050103)
३ फिशकोप मार्फत अपघाती गट विमा योजना (कार्यक्रम) (२४०५४८८५)	Group Accident Insurance scheme for Active Fishermen through Fishcopfed
४ राष्ट्रीय कल्याण निधी अंतर्गत.. मच्छिमारांसाठी घरकुल योजना (कार्यक्रम) (२४०५१०४४) (२४०५१०५३)	National Welfare Fund
५ मच्छिमार सहकारी संस्थांचा विकास	Development of Fisheries Co- Operative
६ मासेमारी साधनांचा पुरवठा	Supply of Fishery Requisite
७ स्वेच्छा अनुदान (२४०५०४९६)	..	3500	..	3500	..	12692	..	8884	..	8884	..	12692	12692	Discretionary Grants
८ नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना अनुदान/ सानुग्रह अनदान (२४०५१२८७)	108766	108766	2475	..	2475	5100	..	5100	2700	..	2700	Grant-in-aid to the heirs of the deceased Fisherman under natural calamities.
९ विशेष घटक योजना	Special Component Plan
१० मासेमारी परवाना व नौका नोंदणीकृत पध्दत	Fishing License and vessels Registration Scheme
११ मच्छिमारांसाठी मासेमारी करताना सुरक्षिततेची साधने पुरविणे (२४०५५२९१)(२४०५५३०८)	Safety of fishermen at sea (24055291) (24055308)

तक्ता एक--TABLE I

इतर कार्यक्रम--समाप्त Other Programme--End

(रुपये हजारत) (Rs. in Thousands)

Q 751-6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
१२ (०४) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना ... (केंद्र पुरस्कृत योजना) (०४)(१०) मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छीमारांना उदरनिर्वाहाकरीता अर्थसहाय्य (केंद्र हिस्सा ५०%) (२४०५७८१२) (०४)(११) मासेमारी बंदी ३१-सहा-अनुदाने (वेतनेतर) व ३३-अर्थसहाय्य	12. Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (Centrily Sponsored Scheme) (04)(10) Livelihood and Nutritioinal Support for Fishers for conservation of fisheries resources (Central Share 50%) 31-Grant-in aid (Non Salary)
कालावधी दरम्यान मच्छीमारांना उदरनिर्वाहाकरीता अर्थसहाय्य (राज्य हिस्सा ५०%) (२४०५७८२१) ३१ सहा-अनुदाने (वेतनेतर) व ३३-अर्थसहाय्य	33. Subsidies Pradhan Mantri Matsya Sampada Yojana (Centrily Sponsored Scheme) (04)(10) Livelihood and Nutritioinal Support for Fishers for conservation of fisheries resources (State Share 50%) 31-Grant-in aid (Non Salary)33. Subsidies
बेरीज--अ--स्थूल वजा--वसुली	139979	3500	143479	19754	15692	35446	16448	11884	28332	7779	18692	26471	Total--A--Gross Deduct--Recoveries
बेरीज--अ--निव्वळ	139979	3500	143479	19754	15692	35446	16448	11884	23332	7779	18692	26471	Total--A--Net
बी--वित्तव्यवस्थेची साधने--	(B) Source of finance												
मागणी प्रधान शीर्ष क्रमांक	Major Head Demand No.
डी-६ २४०५-मत्स्यव्यवसाय	..	139979	3500	143479	19754	15692	35446	16448	11884	28332	7779	1892	D-6 2405-Fisheries
डी-९ ४४०५-मत्स्यव्यवसाय खर्च	D-9 4405-Capital on Fisheries
डी-९ ६४०५-मत्स्यव्यवसाय कर्जे	D-9 6405-Loans for Fisheries
बेरीज--ब--स्थूल वजा--वसुली	139979	3500	143479	19754	15692	35446	16448	11884	28332	7779	18692	26471	Total--B--Gross Deduct--Recoveries
बेरीज--ब--निव्वळ	139979	3500	143479	19754	15692	35446	16448	11884	28332	7779	18692	26471	Total--B--Net

तक्ता दोन--TABLE II

तारापोरवाला मत्स्यालयास भेट दिलेल्या प्रेक्षकांची संख्या व जमा झालेले शुल्क याचा तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र

(रुपये लाखात) (Rs. in lakhs)

अ. क्र.	वर्ष	प्रेक्षकांची संख्या (लाखात)	जमा झालेले शुल्क	अभिप्राय
1	2	3	4	
२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष)	2022-2023 (Actual)	तारापोरवाला मत्स्यालयाचे मार्च, २०२० पर्यंत तिकीट विक्री महसुलाची रक्कम आहे. (सध्या बंद आहे.)
२०२३-२०२४ (अंदाजित)	2023-2024 (Estimated)	मत्स्यालय बंद आहे.
२०२४-२०२५ (अपेक्षित)	Budget Estimates 2024-2025	5.00	2.25	अंदाजित रक्कम

(५) मत्स्यव्यवसाय विभागातील सर्व कर्मचारी वर्गाची कार्यक्रमवार माहिती दर्शविणारा तक्ता / Statement showing Programmewise staff in the Fisheries Department

शा.नि.क्र.मत्स्य/आ-२००६/प्र.क्र. ८३/पदुम-१२ दि. ३० मार्च, २००७ व दि. ३० मे, २००८

क्र. Sr. No.	पदनाम	सुधारीत वेतन मॅट्रीक्स मधील वेतनस्तर Pay level in Revised Pay Matrix	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालये Head Office and Regional Offices	जिल्हा कार्यालये District Offices	एकूण पदसंख्या Total Posts	Designation
1	2	3	4	5	6	
गट अ		Pay Matrix				Grade-A
१	आयुक्त (भाप्रसे)	.. S-30 : 144200 - 218200	1	..	1	Commissioner (IAS)
२	सहआयुक्त मत्स्य (भूजल, सागरी, निपास)	.. S-25 : 78800 - 209200	3	..	3	Joint Commissioner of Fisheries (Inland/Marine/BWS)
३	उपआयुक्त मत्स्य (प्रशा)	.. S-23 : 67700 - 208700	1	..	1	Deputy Commissioner of Fisheries (Administration)
४	उपआयुक्त मत्स्य (अर्थ व नियोजन)	.. S-23 : 67700 - 208700	1	..	1	Deputy Commissioner of Fisheries (Budget and Planning)
५	प्रादेशिक उपआयुक्त (मत्स्य)	.. S-23 : 67700 - 208700	7	..	7	Regional Deputy Commissioner (Fisheries)
६	कार्यकारी अभियंता	.. S-23 : 67700 - 208700	1	..	1	Executive Engineer
७	सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय (प्रशासन)	.. S-20 : 56100 - 177500	1	..	1	Assistant Commissioner Fisheries (Administration)
८	सहाय्यक आयुक्त मत्स्य (कर्ज व वसुली)	.. S-20 : 56100 - 177500	1	..	1	Assistant Commissioner Fisheries (Loan and Recovery)
९	प्रकल्प व्यवस्थापक	.. S-20 : 56100 - 177500	..	1	1	Project Manager
१०	सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय (तांत्रिक)	.. S-20 : 56100 - 177500	4	35	39	Assistant Commissioner Fisheries (Technical)
११	उपआयुक्त सांख्यिकी मत्स्यव्यवसाय	.. S-20 : 56100 - 177500	1	..	1	Deputy Commissioner Fisheries (Statistics)
१२	उपनिबंधक सह. संस्था (मत्स्य)	.. S-20 : 56100 - 177500	1	..	1	Deputy Registrar Co-op. Societies (Fisheries)
१३	सहाय्यक संचालक (वित्त)	.. S-20 : 56100 - 177500	1	..	1	Assistant Director (Finance)
एकूण गट-अ		..	23	36	59	Total—A

1	2	3	4	5	6	
गट ब		Pay Matrix				Grade-B
१	मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	7	41	48	Fisheries Development Officer
२	मत्स्य प्रशिक्षण अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	..	6	6	Fisheries Training Officer
३	अभिरक्षक	.. S-15 : 41800 - 132300	1	..	1	Curator
४	प्रशिक्षण व विस्तार अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	1	..	1	Training and Extension Officer
५	प्रशासकीय अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	8	..	8	Administrative Officer
६	नियोजन अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	1	..	1	Plaining Officer
७	अर्थसंकल्प अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	1	..	1	Budget Officer
८	वसुली अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	..	6	6	Recovery Officer
९	सांख्यिकी अधिकारी	.. S-15 : 41800 - 132300	1	..	1	Statistical Officer
१०	परिरक्षण अभियंता	.. S-15 : 41800 - 132300	..	1	1	Project Manager
एकूण गट-ब		..	20	54	74	Total—B

1	2	3	4	5	6	
गट क		Pay Matrix			Grade-C	
१	लघुलेखक (उच्चश्रेणी) मराठी/इंग्रजी	.. S-15 : 41800 - 132300	2	..	2	Stenographer (Higher Grade) (Marathi and English)
२	लघुलेखक (निम्नश्रेणी) मराठी/इंग्रजी	.. S-14 : 38600 - 122800	4	..	4	Stenographer (Lower Grade) (Marathi and English)
३	वरिष्ठ अधीक्षक	.. S-14 : 38600 - 122800	21	6	27	Senior Superintendent
४	निरीक्षक सांख्यिकी	.. S-14 : 38600 - 122800	2	1	3	Inspector Statistics
५	सहाय्यक सांख्यिकी	.. S-14 : 38600 - 122800	3	..	3	Assistant Statistics
६	सहाय्यक सांख्यिकी (भूजल)	.. S-14 : 38600 - 122800	1	..	1	Asstt. Statistics (Inland)
७	यांत्रिकी निर्देशक	.. S-14 : 38600 - 122800	..	6	6	Mechanical Instructor
८	मत्स्यक्षेत्र निरीक्षक	.. S-14 : 38600 - 122800	..	15	15	Fishery Inspector
९	लेखापाल	.. S-13 : 35400 - 112400	..	1	1	Accountant
१०	सहकार अधिकारी	.. S-13 : 35400 - 112400	2	..	2	Co-operative Officer
११	सहा. मत्स्य. विकास अधिकारी	.. S-13 : 35400 - 112800	38	132	170	Assistant Fisheries Devlp. Officer
१२	कनिष्ठ चित्रकार	.. S-10 : 29200 - 92300	1	..	1	Junior Artist
१३	आरेखक	.. S-10 : 29200 - 92300	1	..	1	Treasurer
१४	कनिष्ठ अभियंता	.. S-10 : 29200 - 92300	2	..	2	Junior Engineer
१५	सांख्यिकी सहाय्यक (भूजल)	.. S-10 : 29200 - 92300	2	..	2	Statistics Assistant (Inland)
१६	सांख्यिकी सहाय्यक	.. S-8 : 25500 - 81100	5	..	5	Statistics Assistant
१७	वरिष्ठ लिपीक	.. S-8 : 25500 - 81100	48	54	102	Senior Clerk
१८	सांख्यिकी अन्वेषक	.. S-8 : 25500 - 81100	7	11	18	Statistics Investigator
१९	यांत्रिकी (मत्स्यालय)	.. S-7 : 21700 - 69100	1	..	1	Mechanic (Aquarium)
२०	ग्रंथपाल	.. S-7 : 21700 - 69100	1	..	1	Labrarian
२१	दूरध्वनी चालक	.. S-7 : 21700 - 69100	1	..	1	Telephone Operator
२२	कनिष्ठ लिपीक	.. S-6 : 19900 - 63200	66	84	150	Junior Clerk
२३	रोखपाल	.. S-6 : 19900 - 63200	1	1	2	Cashier
२४	वसुली सहाय्यक	.. S-6 : 19900 - 63200	..	3	3	Recovery Officer
२५	मत्स्यक्षेत्र प्रगणक	.. S-6 : 19900 - 63200	3	14	17	Fishery Enumerator
२६	वाहन चालक	.. S-6 : 19900 - 63200	10	37	47	Driver
२७	क्षेत्र समहारक	.. S-5 : 18000 - 56900	2	..	2	Field Collector
एकूण गट-क	..		224	365	589	Total—C

1	2	3	4	5	6	
गट-ड		Pay Matrix				Grade-D
१ मत्स्यक्षेत्रिक	..	S-3 : 16600 - 52400	..	175	175	Matsyakshetrik
२ मत्स्यालयपाल	..	S-3 : 16600 - 52400	9	..	9	Aquarium Keeper
३ नाईक	..	S-3 : 16600 - 52400	2	..	2	Naik
४ दफ्तरी	..	S-3 : 16600 - 52400	1	..	1	Daftari
५ रोनियो चालक	..	S-3 : 16600 - 52400	2	..	2	Roneo Operator
६ शिपाई	..	S-1 : 15000 - 47600	31	94	125	Peon
७ पहारेकरी	..	S-1 : 15000 - 47600	2	..	2	Watchman
८ हमाल	..	S-1 : 15000 - 47600	2	..	2	Hamal
९ स्वच्छक	..	S-1 : 15000 - 47600	1	..	1	Cleaner
१० सुरक्षा रक्षक	..	S-1 : 15000 - 47600	..	8	8	Security Guard
११ खानसामा	..	S-1 : 15000 - 47600	..	1	1	Cook
एकूण गट-ड	..		50	278	328	Total—D
एकूण गट- अ+ब+क+ड	..		317	733	1050	Total—A+B+C+D

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
 AGRICULTURE, ANIMAL HUSBANDRY, DAIRY DEVELOPMENT AND FISHERIES DEPARTMENT

(मत्स्यव्यवसाय)
 (FISHERIES)

(७) प्रपत्र एक
 APPENDIX I

मच्छिमारांना प्रोत्साहन देणाऱ्या मत्स्यव्यवसाय विभागाचे कार्यक्रम
Programmes of Fisheries Department under which incentives are given to Fishermen etc.

अ. क्र. Sr.No.	कार्यक्रम Programme	सहाय्याचा प्रकार Type of Assistance	सहाय्याची पध्दती Mode of Assistance
1	2	3	4
१.	भूजल मत्स्यव्यवसाय	अनुदान/कर्ज	अनुदान
1.	Inland Fisheries	Subsidy/Loan ...	टक्के
अ.	मत्स्योद्योग साधनांवर अनुदान-- (भूजल : जिल्हे) Grant of Subsidy on Fishery Requisites (Inland District)—		Subsidy %
		(१) नायलॉन सूत (i) Nylon Twine	५० 50
		(२) मोनोफिलामेंट (ii) Monofilament	५० 50
		(३) कॉटन ट्वाईन (iii) Cotton Twine (प्रत्येक मच्छिमाराला प्रतिवर्षी ५ किलोपर्यंत मर्यादित) (Admissible on 5 kg. twine per year to each fisherman)	२५ 25
		(४) नायलॉन किंवा मोनोफिलामेन्टची तयार जाळी (प्रत्येक मच्छिमाराला प्रतिवर्षी ५ कि. सूत जाळ्यांच्या किंमतीच्या ५०% पर्यंत मर्यादित)	५०
		(iv) Readymade nets of Nylon or/and Monofilament twine (50% cost of the net limited to 50% cost of 5 kg. twine per annum per fisherman)	50
		(५) नौका बांधणी (कमाल मर्यादा ५०% किंवा रु. ३,००० यापैकी जी रक्कम कमी असेल ती)	५०
		(v) Construction of boats (50% or Rs. 3,000 whichever is less)	50

विवरणपत्र "अ"

केंद्र पुरस्कृत मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणा या योजनेच्या सुधारित अर्थसहाय्याच्या आकृतीबंधास मंजुरी देणारे विवरणपत्र
सुधारित बाबी ठळक शब्दात दर्शविण्यात आल्या आहेत

योजनेतील बाब निहाय केंद्र व राज्य यांचा अ.क्र.	अनुक्रमे ७५:२५ हिश्यांचा तपशील (अनुक्रमांक १२ वगळून)	दर
1	2	4
१. भूजल मत्स्यव्यवसाय		
१. मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा	सहाय्यक अनुदान	
1) Fish Farmers Development Agency, Grant-in-aid		
१) लाभार्थीच्या जमिनीवर नवीन तळे आणि तलाव बांधकाम, सुव्यवस्थित पाणी घेण्याची सुविधा, पाणी सोडण्याची सुविधा आणि उथळ नलिका विहिरीसह (Shallow tubewell)		केंद्र पुरस्कृत योजने अंतर्गत मत्स्यसंवर्धकांना नवीन तळी आणि तलाव बांधकाम तलावाचे पुनः प्रापण/नूतनीकरण प्रथम वर्षासाठी निविष्ठा, गोड्या पाण्यातील बीज उबवणी केंद्र, मत्स्यखाद्य विभाग, मोटे गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उबवणी केंद्र स्थापन करणे प्रत्येक मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणेला माती व पाणी परिक्षणासाठी संच उपलब्ध करणे, शोभिवंत माश्यासाठी, उबवणी केंद्रासह एकात्मिक विभागाची उभारणी शोभिवंत माश्यासाठी प्रजनकसाठी शोभिवंत माशांच्या बिजांचे प्रमाणिकरण मत्स्य/कोळंबी बीजाची वाहतूक वाहन खरेदी कार्यक्रमासाठी केंद्र व राज्य शासनाकडून ७५:२५ प्रमाणात अनुदान ठेवण्यात येत होते. सदरची योजना केंद्र शासनाने बंद केली असून उपरोक्त कार्यक्रम निलक्रांती अंतर्गत सर्व राबविण्यासाठी केंद्र शासनाने ६०:४० प्रमाणे अनुदान देण्याची योजना राबविण्यात येत आहे.
२) तळ्याचे/तलावाचे पुनःप्रापण (Reclamation)/ नूतनीकरण		Under this scheme subsidy as indicated below is granted to the fish farmers. प्रस्तुत योजनेखाली मत्स्यसंवर्धकांना खालीलप्रमाणे अर्थसहाय्य देण्यात येते. १) सपाट भागात प्रति हेक्टर खर्च रु. ३.०० लाख. अनुदान - एकूण खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.६० लाख प्रतिहेक्टर सर्वसाधारणासाठी व एकूण खर्चाच्या २५% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.७५ लाख प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीच्या शेतकऱ्यांसाठी. २) डोंगराळ जिल्ह्यात प्रति हेक्टर खर्च रु. ४.०० लाख. अनुदान - एकूण खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.८० लाख प्रतिहेक्टर सर्वसाधारणासाठी व एकूण खर्चाच्या २५% परंतु जास्तीत जास्त रु. १.०० लाख प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीच्या शेतकऱ्यांसाठी. आवश्यक खर्च रु. ०.७५ लाख प्रति हेक्टर. अनुदान - एकूण खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. १५,०००/- प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती शेतकरी वगळून सर्व शेतकऱ्यांसाठी व २५% परंतु जास्तीत जास्त रु. १८,०००/- प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीच्या शेतकऱ्यांसाठी. अ) फिनफिश संवर्धनासाठी आवश्यक खर्च रु. ०.५० लाख प्रति हेक्टर. अनुदान - एकूण खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.१० लाख प्रतिहेक्टर सर्वसाधारणासाठी व २५% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.१२५ लाख प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती अनुसूचित जमातीसाठी. ब) गोड्या पाण्यातील कोळंबी शेती. आवश्यक खर्च रु. १.८० लाख प्रति हेक्टर अनुदान - एकूण खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.३६ लाख प्रतिहेक्टर सर्वसाधारणासाठी व २५% परंतु जास्तीत जास्त रु. ०.४५ लाख प्रतिहेक्टर अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमातीसाठी. सपाट भागात रु. १२ लाख खर्च प्रति १० मिलियन फ्रायच्या क्षमतेच्या मत्स्यबीज उबवणी केंद्रासाठी आणि डोंगराळ भागात रु. १६ लाख खर्च प्रति १० मिलियन फ्रायच्या क्षमतेच्या मत्स्यबीज उबवणी केंद्रासाठी. अनुदान - खर्चाच्या १०% परंतु जास्तीत जास्त रु. १.२० लाख सपाट भागात आणि रु. १.६० लाख डोंगराळ भागात फक्त उद्योजकांसाठी (Entrepreneurs) लहान युनिट - युनिट खर्च रु. ७.५० लाख (क्षमता १.२ किं.दिवस) अनुदान - खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. १.५० लाख प्रति युनिट. १) २५ मिलियन पीएल प्रतिवर्षी क्षमतेच्या प्रत्येक मोठ्या उबवणी केंद्रासाठी (गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उबवणी केंद्र) खर्च रु. ३० लाख. प्रत्येक राज्यांस राज्यस्तरीय उबवणी केंद्र स्थापन करण्यासाठी हे अनुदान केवळ एकदाच अनुज्ञेय राहिल. २) ५-१० मिलियन पीएल प्रतिवर्षी क्षमतेच्या प्रत्येक लहान उबवणी केंद्रासाठी एकूण खर्च रु. १२ लाख. अनुदान - खर्चाच्या २०% परंतु जास्तीत जास्त रु. २.४० लाख प्रति उद्योजकांस (Entrepreneurs) एकदाच.
३) प्रथम वर्षासाठी निविष्ठा (Input) (मत्स्यबीज, मत्स्यखाद्य, रासायनिक खते, सेंद्रीय खते आणि मत्स्यरोग टाळण्यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाय (ई. यू. एस.)		
४) गोड्या पाण्यातील मत्स्यबीज उबवणी केंद्र		
५) मत्स्य खाद्य विभाग (Unit)		
६) मोटे, गोड्या पाण्यातील कोळंबी बीज उबवणी केंद्र स्थापन करण्यासाठी (प्रत्येक राज्यासाठी) आणि लहान उबवणी केंद्र (लाभार्थीसाठी).		

विवरणपत्र "अ"-चालू
APPENDIX I--Contd.

1	2	3	4
		७) प्रत्येक मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणेला माती आणि पाणी परिक्षणासाठी संच उपलब्ध करणे.	माती आणि पाणी परिक्षणासाठीच्या प्रती संचाची किंमत रु. ०.४० लाख प्रत्येक मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणेला असा संच केवळ एकदाच मंजूर करण्यात येईल व एकदाच अनुज्ञेय राहील.
		८) शोभिवंत माश्यांसाठी उबवणी केंद्रासह एकात्मिक विभागाची (Unit) उभारणी	५ ते १० मिलियन (फ्राय) क्षमता असलेल्या प्रती उबवणी केंद्राचा एकूण खर्च रु. १५ लाख. अनुदान - खर्चाच्या १०% परंतु जास्तीत जास्त रु. १.५० लाख सर्व मत्स्य संवर्धकासाठी अनुज्ञेय राहील.
		९) शोभिवंत माश्यांसाठी प्रजनक साठा	रु. २५.०० लाख प्रती युनिट यामध्ये केंद्रापासून वाहतूक व वितरण व्यवस्था यांचा समावेश असून सदर योजना राज्य शासनासाठी उपलब्ध आहे.
		१०) शोभिवंत माशांच्या बीजाचे प्रमाणीकरण	रु. २५.०० लाख प्रती युनिट यामध्ये मासळी साठविण्याची सुविधा आणि रोग निदान प्रयोगशाळेचा समावेश असून सदर योजना राज्य शासनासाठी उपलब्ध आहे.
		११) मत्स्य/कोळंबी बीजाची वाहतूक	हे फक्त डोंगराळ भागाकरिता लागू राहील. अनुदान - १००० फ्रायच्या वाहतूकीसाठी रु. ३०/- सर्व मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणेसाठी अनुज्ञेय. हे वैयक्तिक मत्स्य शेतकऱ्यांना लागू नाही.
		११) वाहन खरेदी	प्रत्येक नवीन मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणेसाठी वाहन खरेदीसाठी वाहनाच्या किमतीच्या ५०% खर्च किंवा वाहन पुनर्स्थापना (Replace) (दुसरे वाहन) करण्यासाठी वाहनाच्या किमतीच्या ५०% खर्च अनुज्ञेय राहील.
		१) नवीन तळ्याचे आणि तलावाचे बांधकाम, तळ्याचे/तलावाचे पुनःप्रापण (reclamation)/नूतनीकरण आणि प्रवन वर्षी निविष्टासाठी वैयक्तिक लाभार्थीला, १ हेक्टरपेक्षा कमी, पासून ५ हेक्टरपर्यंत, वित्तीय संस्थांसह किंवा वित्तीय संस्थांशिवाय सपाट विभागात उपलब्ध आहे आणि १ हेक्टर डोंगराळ जिल्ह्यांत पूर्व नमूद दराच्या प्रमाणात (Pro rate basis) उपलब्ध आहे.	
	१) सागरी मत्स्यव्यवसाय 1) Marine Fisheries	खास विमोचक भाग भांडवल/ भागभांडवलात/कर्ज	१) यांत्रिकीकरण-राष्ट्रीय सहकारी विकास निगमच्या अर्थसहाय्याच्या पद्धतीनुसार मच्छिमार सहकारी संस्थांनी पुरस्कृत केलेल्या मच्छिमारांच्या गटास यांत्रिकी मासेमारी नौका बांधणीसाठी प्रकल्प किमतीच्या ९० टक्के अर्थसहाय्य (३० टक्के खास-विमोचक भाग भांडवल, ५ टक्के भाग भांडवल व ५५ टक्के कर्ज या स्वरूपात) देण्यात येते उर्वरीत १० टक्के रक्कम गट/संस्था यांनी प्रकल्पात गुंतवावयाची असते. ५ टक्के भागभांडवलाची रक्कम कर्जाची व्याजासह परतफेड झाल्यानंतर गटाकडून पुरस्कृत संस्थेद्वारा शासनास परत करणे आवश्यक आहे.
	२) मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण 2) Machanisation of Fishing Crafts	Special Redeemable Share Capital/ Share Capital/Loan	1) Under NCDC Pattern of financial assistance group sponsored by the fisheries Co. op. Societies are granted financial assistance to the form of the Capital Cost 30% S. R. S. C. S.C. & 55% Loan of Remaining 10 percent amount is to be invested by the Society. The amount of 5% Share Capital is to be refunded to the Govt. by the sponsoring Society, after full repayment of loan alongwith interest.

विवरणपत्र "अ"-चालू
APPENDIX I--Contd.

1	2	3	4																																																				
२) बिगर यांत्रिक नौकेवर आंतर/बाह्य इंजिन खरेदीवर अर्थसहाय्य	अनुदान	...	(अ) ७ अश्वशक्तीपर्यंतच्या बाह्य इंजिनाच्या किंमतीच्या ५० टक्के रुपये २०,००० च्या मर्यादेपर्यंत. (A) 50% of the cost of out-board moter up to 7 THPS limited to Rs. 20,000.																																																				
2) Out Board / In Board	Subsidy		(ब) २ सिलेंडर्सपर्यंतच्या अंतर इंजिनाच्या किंमतीच्या ५० टक्के रुपये १२,००० च्या मर्यादेपर्यंत. (B) 50% of the cost of Inboard Engine upto Two cylinders limited to Rs. 12,000.																																																				
३) मच्छिमार डिझेल तेलावर सवलत	अनुदान		मच्छिमारांनी मासेमारीसाठी खरेदी केलेल्या डिझेलवर रु. १.५० प्रति लिटर या प्रमाणात १००% केंद्र निधीमधुन सवलत देण्यात येते. Subsidy of Rs. 1.50 per ltr. through 100% central share in provided to the fishermen on purchase at HSD Oil.																																																				
3) Fishermen Dev. Rebate on HSD Oil.	Subsidy																																																						
४) डिझेल वरील विक्रीकराची प्रतिपूर्ती	प्रतिपूर्ती		मच्छिमारांनी मासेमारीसाठी खरेदी केलेल्या डिझेलवरील १००% विक्रीकराची प्रतिपूर्ती योजनेत्तर योजनेतून देण्यात येते.																																																				
4) Reimbursement of sales tax on diesel.	Reimbursement		100%. sales tax Reimbursement is provided to fishermen on purchase of HSD Oil for fishing.																																																				
५) मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व पणन	खा. वि. भा. भां./		मच्छिमार सहकारी संस्थांना खालील दर्शविलेल्या आकृतीबंधानुसार रा. स. वि. वि. च्या अर्थसहाय्याच्या पध्दतीने प्रकल्प किंमतीच्या ९० टक्के अर्थसहाय्य दिले जाते. उर्वरीत १० टक्के रक्कम मच्छिमार सहकारी संस्थेने प्रकल्पात गुंतवावयाची असते.																																																				
5) Preservation Transport & Marketing of fish.	भा. भां./अनुदान/कर्ज S. R. S. C./S. C. Subsidy/Loan.																																																						
Under the financial Pattern of NCDC 90% assistance is provided to the fisheries Co.-op. Societies. Remaining 10% amt. is to be invested in the project by the fisheries Co.-operatives.																																																							
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 60%;"></th> <th style="width: 10%;">खास विमोचक भाग</th> <th style="width: 10%;">अनुदान</th> <th style="width: 10%;">कर्ज</th> </tr> <tr> <td></td> <td>भागभांडवल</td> <td>भांडवल</td> <td>टक्के</td> </tr> <tr> <td></td> <td>टक्के</td> <td>टक्के</td> <td>टक्के</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">S.R.S.C.</td> <td style="text-align: center;">S.C.</td> <td style="text-align: center;">Subsidy Loan</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">%</td> <td style="text-align: center;">%</td> <td style="text-align: center;">% %</td> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(अ) बर्फ कारखाना व शीतगृहबांधणी</td> <td style="text-align: center;">३०</td> <td style="text-align: center;">५</td> <td style="text-align: center;">.. ५५</td> </tr> <tr> <td>(A) Construction of Ice- factory & cold storage</td> <td style="text-align: center;">30</td> <td style="text-align: center;">5</td> <td style="text-align: center;">.. 55</td> </tr> <tr> <td>(ब) ट्रक/टेम्पो/डिझेल टँकर/रीफ्रिजरेटेड फॅन्स/इन्सुलेटेड व्हॅन्स खरेदी करणे गोदाम/शेडचे बांधकाम करणे</td> <td style="text-align: center;">..</td> <td style="text-align: center;">१५</td> <td style="text-align: center;">२५ ५०</td> </tr> <tr> <td>(B) Purchase of Truck/ Tempo/Diesel Tanker/ Refrigerated Van/Insulated Van construction of Godown/Shed.</td> <td style="text-align: center;">..</td> <td style="text-align: center;">15</td> <td style="text-align: center;">25 50</td> </tr> <tr> <td colspan="4">५ टक्के भाग भांडवलाची रक्कम संस्थेने १० वर्षात शासनास परत करावयाची आहे.</td> </tr> <tr> <td colspan="4">5% Share Capital is to be refunded by the society to the Govt. within 10 years.</td> </tr> <tr> <td>(क) मच्छिमार सहकारी संस्थांना मार्केटिंगसाठी मत्स्यबीजाचा पुरवठा करणे इ. साठी भाग भांडवल</td> <td style="text-align: center;">..</td> <td style="text-align: center;">१००</td> <td style="text-align: center;">.. ..</td> </tr> <tr> <td>(C) Share Capital for Marke- ting of fish & supply of fish Seed etc.</td> <td style="text-align: center;">..</td> <td style="text-align: center;">100</td> <td style="text-align: center;">.. ..</td> </tr> </tbody> </table>					खास विमोचक भाग	अनुदान	कर्ज		भागभांडवल	भांडवल	टक्के		टक्के	टक्के	टक्के		S.R.S.C.	S.C.	Subsidy Loan		%	%	% %	(अ) बर्फ कारखाना व शीतगृहबांधणी	३०	५	.. ५५	(A) Construction of Ice- factory & cold storage	30	5	.. 55	(ब) ट्रक/टेम्पो/डिझेल टँकर/रीफ्रिजरेटेड फॅन्स/इन्सुलेटेड व्हॅन्स खरेदी करणे गोदाम/शेडचे बांधकाम करणे	..	१५	२५ ५०	(B) Purchase of Truck/ Tempo/Diesel Tanker/ Refrigerated Van/Insulated Van construction of Godown/Shed.	..	15	25 50	५ टक्के भाग भांडवलाची रक्कम संस्थेने १० वर्षात शासनास परत करावयाची आहे.				5% Share Capital is to be refunded by the society to the Govt. within 10 years.				(क) मच्छिमार सहकारी संस्थांना मार्केटिंगसाठी मत्स्यबीजाचा पुरवठा करणे इ. साठी भाग भांडवल	..	१००	(C) Share Capital for Marke- ting of fish & supply of fish Seed etc.	..	100
	खास विमोचक भाग	अनुदान	कर्ज																																																				
	भागभांडवल	भांडवल	टक्के																																																				
	टक्के	टक्के	टक्के																																																				
	S.R.S.C.	S.C.	Subsidy Loan																																																				
	%	%	% %																																																				
(अ) बर्फ कारखाना व शीतगृहबांधणी	३०	५	.. ५५																																																				
(A) Construction of Ice- factory & cold storage	30	5	.. 55																																																				
(ब) ट्रक/टेम्पो/डिझेल टँकर/रीफ्रिजरेटेड फॅन्स/इन्सुलेटेड व्हॅन्स खरेदी करणे गोदाम/शेडचे बांधकाम करणे	..	१५	२५ ५०																																																				
(B) Purchase of Truck/ Tempo/Diesel Tanker/ Refrigerated Van/Insulated Van construction of Godown/Shed.	..	15	25 50																																																				
५ टक्के भाग भांडवलाची रक्कम संस्थेने १० वर्षात शासनास परत करावयाची आहे.																																																							
5% Share Capital is to be refunded by the society to the Govt. within 10 years.																																																							
(क) मच्छिमार सहकारी संस्थांना मार्केटिंगसाठी मत्स्यबीजाचा पुरवठा करणे इ. साठी भाग भांडवल	..	१००																																																				
(C) Share Capital for Marke- ting of fish & supply of fish Seed etc.	..	100																																																				

(८) प्रपत्र--दोन APPENDIX-II

शिल्लक कर्ज / Loan Amount in Balance

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

अ. क्र.	योजनेचे नाव	वर्षाच्या सुरुवातीस कर्जाची शिल्लक रक्कम			वर्षभरात दिलेले कर्ज			वर्षभरात वसूल झालेली रक्कम			वर्षाखेरीस कर्जाची शिल्लक रक्कम			Sr. No.	Name of the Scheme
		Loan amount in balance at the beginning of the year			Loan amount disbursed during the year			Loan recovered during the year			Loan amount in balance at the end of the year				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
		२०२३-२४ प्रत्यक्ष 2023-24 Actuals	२०२४-२५ अंदाजित 2024-25 Estimated Col. 12	२०२५-२६ अपेक्षित 2025-26 Anticipated Col. 13	२०२३-२४ प्रत्यक्ष 2023-24 Actuals	२०२४-२५ अंदाजित 2024-25 Estimated	२०२५-२६ अपेक्षित 2025-26 Anticipated	२०२३-२४ प्रत्यक्ष 2023-24 Actuals	२०२४-२५ अंदाजित 2024-25 Estimated	२०२५-२६ अपेक्षित 2025-26 Anticipated	२०२३-२४ प्रत्यक्ष 2023-24 Actuals 3+6-9	२०२४-२५ अंदाजित 2024-25 Estimated 4+7-10	२०२५-२६ अपेक्षित 2025-26 Anticipated 5+8-11		
१)	मच्छिमार नौकांचे यांत्रिकीकरण ..	15395.85	14393.87	13953.87	902.81	440.00	430.52	14493.04	13953.87	13523.35	1)	Mechanisation
२)	मासळीचे सुरक्षण, परिवहन व पणन ..	2494.03	4988.79	4927.39	2571.00	11.11	60.53	60.68	5053.92	4928.26	4866.71	2)	Preservation, Transportation and Marketing
३)	वादळी व दुष्काळी कर्जे ..	0.17	0.17	0.17	0.46	0.46	1.17	0.71	0.71	3)	Cyclone scarcity lone
४)	मच्छिमार साधनांचा पुरवठा	4)	Supply of Fishery Requisites
५)	इतर बाबींसाठी कर्जे ..	11.6100	11.6100	11.6100	11.6100	11.6100	11.6100	5)	Loans for other Aspects.
६)	मत्स्यशेतीसाठी जादा प्रोत्साहन	6)	Additional incentive for Fish Farming
७)	सकस आहार योजना ..	0.78	0.78	0.78	0.78	0.78	0.78	7)	Applied Nutrition Progm.
८)	मोबदला योजना	8)	Remunerative Schemes
९)	सहकारी मत्स्यव्यवसाय प्रकल्प ..	51.72	51.72	51.72	51.72	51.72	51.72	9)	Co-operative Fisheries Project
१०)	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाला कर्जे ..	54.00	54.00	54.00	54.00	54.00	54.00	10)	Loans to Maharashtra Fisheries Development Corporation
११)	हाफकीन महामंडळाला कर्जे ..	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	11)	Loans to Haffkin
१२)	भंडारा व चंद्रपूर जिल्ह्यात मत्स्यव्यवसाय विकास यंत्रणा स्थापन करणेसाठी कर्जे	12)	Loans for F. F. D. A. in Bhandara and Chandrapur District
१३)	महाराष्ट्र राज्य मच्छिमार सहकारी.. संघास कर्जे	13)	Loans to Maharashtra Rajya Machhimar Sahakari Sangh
१४)	विदर्भ विभाग मच्छिमार सहकारी संघास कर्जे	14)	Loans to Vidharbha Vibhag Machhimar Sahakari Sangh
१५)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प अकोला व भंडारा ..	55.38	55.38	55.18	0.20	0.50	55.38	55.18	54.68	15)	Integrated F. Y. D. P. in Akola & Bhandara
१६)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प चंद्रपूर व गडचिरोली ..	30.51	30.51	30.51	3.16	3.16	3.16	27.35	27.35	27.35	16)	Integrated F. Y. D. P. in Chandrapur & Gadchiroli
१७)	रा.स.वि.नि. अंतर्गत गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसायासाठी भाग भांडवल ..	7306.28	7481.43	7378.55	340.00	10.00	10.00	163.35	145.69	175.00	7482.93	7345.741	7213.55	17)	Share Capital for Inland Fisheries
	एकूण ..	25403.33	27071.26	26466.78	2911.00	10.00	10.00	1080.43	650.04	670.32	27233.90	26431.22	25806.46	Total	

(९) प्रपत्र--तीन APPENDIX-III

थकीत कर्ज / Loan Amount in Arrears

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

अ. क्र.	योजनेचे नाव	वर्षाच्या सुरुवातीस थकीत कर्ज			वर्षभरात वसूलपात्र झालेले कर्ज			वर्षभरात वसूल झालेली कर्ज रक्कम			वर्षाखेरीस थकीत कर्जाची रक्कम			Sr. No.	Name of the Scheme
		Loan amount in arrears at the beginning of the year			Loan amount due for recovery during the year			Loan recoveries during the year			Loan amount in arrears at the end of the year				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
		२०२३-२४	२०२४-२५	२०२५-२६	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२५-२६	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२५-२६	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२५-२६		
		प्रत्यक्ष	अंदाजित	अपेक्षित	प्रत्यक्ष	अंदाजित	अपेक्षित	प्रत्यक्ष	अंदाजित	अपेक्षित	प्रत्यक्ष	अंदाजित	अपेक्षित		
		2023-24	2024-25	2025-26	2023-24	2024-25	2025-26	2023-24	2024-25	2025-26	2023-24	2024-25	2025-26		
		Actuals	Estimated	Anticipated	Actuals	Estimated	Anticipated	Actuals	Estimated	Anticipated	Actuals	Estimated	Anticipated		
		Col. 12	Col. 13								3+6-9	4+7-10	5+8-11		
१)	मच्छिमार नौकांचे यांत्रिकीकरण ..	12267.60	17774.15	18522.85	7584.52	2751.06	2749.12	4472.31	705.00	750.00	15379.81	19820.21	20521.97	1)	Mechanisation
२)	मासळीचे सुरक्षण, परिवहन व पणन ..	1384.61	2181.75	2231.20	831.53	111.87	113.00	9.22	74.55	75.70	2206.92	2219.07	2268.50	2)	Preservation, Transportation and Marketing
३)	वादळी व दुष्काळी कर्जे ..	0.68	0.68	0.68	0.68	0.68	0.68	3)	Cyclone scarcity lone
४)	मच्छिमार साधनांचा पुरवठा	4)	Supply of Fishery Requisites
५)	इतर बाबींसाठी कर्जे ..	6.49	6.49	6.49	6.49	6.49	6.49	5)	Loans for other Aspects.
६)	मत्स्यशेतीसाठी जादा प्रोत्साहन	6)	Additional incentive for Fish Farming
७)	सकस आहार योजना ..	0.39	0.39	0.39	0.39	0.39	0.39	7)	Applied Nutrition Progm.
८)	मोबदला योजना	8)	Remunerative Schemes
९)	सहकारी मत्स्यव्यवसाय प्रकल्प ..	25.86	25.86	25.86	25.86	25.86	25.86	9)	Co-operative Fisheries Project
१०)	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाला कर्जे	10)	Loans to Maharashtra Fisheries Development Corporation
११)	हाफकीन महामंडळाला कर्जे	11)	Loans to Haffkin
१२)	भंडारा व चंद्रपूर जिल्ह्यात मत्स्यव्यवसाय विकास यंत्रणा स्थापन करणेसाठी कर्जे	12)	Loans for F. F. D. A. in Bhandara and Chandrapur District
१३)	महाराष्ट्र राज्य मच्छिमार सहकारी.. संघास कर्जे	13)	Loans to Maharashtra Rajya Machhimar Sahakari Sangh
१४)	विदर्भ विभाग मच्छिमार सहकारी संघास कर्जे	14)	Loans to Vidharbha Vibhag Machhimar Sahakari Sangh
१५)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प अकोला व भंडारा ..	68.17	77.55	77.35	11.88	2.50	2.50	2.50	2.70	3.00	77.55	77.35	76.85	15)	Integrated F. Y. D. P. in Akola & Bhandara
१६)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प चंद्रपूर व गडचिरोली ..	30.51	30.51	30.51	3.16	3.16	3.16	27.35	27.35	27.35	16)	Integrated F. Y. D. P. in Chandrapur & Gadchiroli
१७)	रा.स.वि.नि. अंतर्गत गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसायासाठी भाग भांडवल ..	5752.62	5921.05	5494.66	355.54	4.01	2.00	129.13	121.19	123.26	5979.03	5803.87	5373.40	17)	Share Capital for Inland Fisheries
	एकूण ..	19536.93	26018.42	26389.99	8783.47	2869.44	2866.62	4616.32	906.60	955.12	23704.08	27981.26	28301.49	Total	

(१०) प्रपत्र--चार APPENDIX-IV

शिल्लक व्याज / Interest in Balance

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

अ. क्र.	योजनेचे नाव	वर्षाच्या सुस्वातीस व्याजाची शिल्लक रक्कम			वर्षभरात वसूलपात्र झालेले व्याज			वर्षभरात वसूल झालेली कर्ज रक्कम			वर्षअखेरीस व्याजाची शिल्लक रक्कम			Sr. No.	Name of the Scheme
		Interest amount in balance at the beginning of the year			Interest due for recovery during the year			Interest recoveries during the year			Balance Interest at the end of the year				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
		२०२३-२४	२०२४-२५	२०२५-२६	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२५-२६	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२५-२६	२०२३-२४	२०२४-२५	२०२५-२६		
		प्रत्यक्ष	अंदाजित	अपेक्षित	प्रत्यक्ष	अंदाजित	अपेक्षित	प्रत्यक्ष	अंदाजित	अपेक्षित	प्रत्यक्ष	अंदाजित	अपेक्षित		
		2023-24	2024-25	2025-26	2023-24	2024-25	2025-26	2023-24	2024-25	2025-26	2023-24	2024-25	2025-26		
		Actuals	Estimated	Anticipated	Actuals	Estimated	Anticipated	Actuals	Estimated	Anticipated	Actuals	Estimated	Anticipated		
		Col. 12	Col. 13								3+6-9	4+7-10	5+8-11		
१)	मच्छिमर नौकांचे यांत्रिकीकरण ..	33972.08	38984.13	40094.19	6976.46	2364.18	2386.98	1089.13	390.00	425.00	39859.41	40958.31	42056.17	1)	Mechanisation
२)	मासळीचे सुरक्षण, परिवहन व पणन ..	3637.38	3877.64	3954.19	241.56	206.63	392.87	6.57	175.51	196.66	3872.37	3908.76	4150.40	2)	Preservation, Transportation and Marketing
३)	वादळी व दुष्काळी कर्जे	3)	Cyclone scarcity lone
४)	मच्छिमर साधनांचा पुरवठा	4)	Supply of Fishery Requisites
५)	इतर बाबींसाठी कर्जे	5)	Loans for other Aspects.
६)	मत्स्यशेतीसाठी जादा प्रोत्साहन ..	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05	6)	Additional incentive for Fish Farming
७)	सकस आहार योजना	7)	Applied Nutrition Progm.
८)	मोबदला योजना	8)	Remunerative Schemes
९)	सहकारी मत्स्यव्यवसाय प्रकल्प	9)	Co-operative Fisheries Project
१०)	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाला कर्जे ..	54.00	54.00	54.00	54.00	54.00	54.00	10)	Loans to Maharashtra Fisheries Development Corporation
११)	हाफकीन महामंडळाला कर्जे ..	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	11)	Loans to Haffkin
१२)	भंडारा व चंद्रपूर जिल्ह्यात मत्स्यव्यवसाय विकास यंत्रणा स्थापन करणेसाठी कर्जे	12)	Loans for F. F. D. A. in Bhandara and Chandrapur District
१३)	महाराष्ट्र राज्य मच्छिमर सहकारी.. संघास कर्जे	13)	Loans to Maharashtra Rajya Machhimar Sahakari Sangh
१४)	विदर्भ विभाग मच्छिमर सहकारी संघास कर्जे	14)	Loans to Vidharbha Vibhag Machhimar Sahakari Sangh
१५)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प अकोला व भंडारा ..	61.77	113.41	113.41	61.77	113.41	113.41	15)	Integrated F. Y. D. P. in Akola & Bhandara
१६)	एकात्मिक जलाशय मत्स्य विकास प्रकल्प चंद्रपूर व गडचिरोली ..	125.32	125.32	125.32	125.32	125.32	125.32	16)	Integrated F. Y. D. P. in Chandrapur & Gadchiroli
१७)	रा.स.वि.नि. अंतर्गत गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसायासाठी भाग भांडवल ..	300.19	328.98	329.99	24.91	187.54	188.42	2.55	117.63	126.27	322.55	398.89	392.14	17)	Share Capital for Inland Fisheries
	एकूण ..	38152.79	43485.53	44673.15	7242.93	2758.35	2968.27	1098.25	683.14	747.93	44297.47	45560.74	46893.49	Total	

(११) महाराष्ट्र शासनाचे अर्थसहाय्य

विवरणपत्र एक

अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२१-२०२२ मधील सुस्पष्ट अर्थसहाय्य

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

अनुक्रमांक	प्रधान/गौण/उपशीर्ष (अर्थसंकल्पीय अंदाज भाग-दोन मधील पृष्ठ क्रमांक)	योजनेचे नाव	अर्थसंकल्पीय अंदाज		टळक वैशिष्ट्ये
			योजनांतर्गत	योजनेतर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
	सर्वसाधारण योजना (बिगर आदिवासी)				
	२४०५-मत्स्यव्यवसाय (सर्व. सा.)				
१	१०१ (दोन) (तीन) स्वयंरोजगार निर्मिती कार्यक्रमांतर्गत झिंगा संवर्धन प्रकल्प (डी-६)	झिंगा संवर्धन प्रकल्प	सागरी जिल्ह्यातील उपयुक्त खाजण जमिनीत कोळंबी संवर्धन करण्यासाठी तलावाचे बांधकाम व गोड्या पाण्यातील झिंगा संवर्धनासाठी तळ्याचे बांधकाम या दोन्ही बाबींसाठी सुशिक्षित बेरोजगार युवकांना बांधकामाच्या खर्चाच्या रकमेवर अनुदान देण्याची ही योजना आहे.
					होड्यांच्या यांत्रिकीकरणासाठी खालीलप्रमाणे अनुदान देण्यात येते
२	१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना (०२) (०२) यांत्रिकी नौका (०२) व (०२) केंद्र पुरस्कृत (डी-९)	मच्छीमार होड्यांचे यांत्रिकीकरण व यंत्र-चलित साधनसामुग्रीचा वापर सुरू करणे	... (राज्य)	...	(१) ७ अश्वशक्तीपर्यंतच्या आऊट बोर्ड मोटारवर किंमतीच्या ५० टक्के किंवा रु. १०,००० मर्यादेपर्यंत अनुदान देण्यात येते. तसेच आंतर इंजिन (२ सिले) करीता किंमतीच्या ५० टक्के किंवा रु. १२,००० च्या मर्यादेपर्यंत
३	१०३ सागरी मत्स्यव्यवसाय (०२) (०४) हायस्पीड डिझेल तेलावरील केंद्रीय उत्पादन शुल्कातील प्रतीपूर्ती (डी-९) केंद्र पुरस्कृत	डिझेल तेलावरील केंद्रीय उत्पादन शुल्कातील प्रतीपूर्ती	१ (केंद्र)	...	१०० टक्के केंद्रीय सहाय्य.
४	१०३, सागरी मत्स्यव्यवसाय १०३ (०२) (११) यांत्रिक नौकेवर अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री (बी) केंद्र पुरस्कृत (डी-९)	यांत्रिक नौकेवर अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री बसविणे	नैसर्गिक आपत्तीपासून वेळीच सावधगिरीच्या सूचना देण्यासाठी सर्व नौकांवर अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री (वायरलेस सेंटर) बसविण्यासाठी ही तरतूद प्रस्तावित आहे.
५	१२०, मत्स्यव्यवसाय सहसंस्था (०२) (१२) मच्छीमार सहकारी संस्थांना वीज	मच्छीमार सहकारी संस्थांना विजदरात सवलत	... (राज्य)	...	४० पैसे प्रती युनिटप्रमाणे संस्थेस अर्थसहाय्य देण्यात येते.

विवरणपत्र एक--चालू

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
६	१२०, मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था (०२) (०९) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना	मच्छिमारांच्या सहकारी संस्थाचा विकास (दोन) (एक) व्यवस्थापन सहाय्य (डी-६)	... (राज्य)	...	नवीन मच्छीमार सहकारी संस्थांत खालीलप्रमाणे अर्थसहाय्य देण्यात येते-- पुरस्कृत गट-- पहिली ३ वर्षे १,२०० ४ थे व ५वे वर्ष ७०० अपुरस्कृत गट-- पहिली ३ वर्षे ५०० ४ थे वर्ष २०० ५ वे वर्ष २००
७	१२०, मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था (०२) (०४) सुरक्षण, वाहतूक व विक्री (राज्य) (डी-९)	मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्री	... (राज्य)	...	मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्रीसाठी मच्छीमार सहकारी संस्थांना खालीलप्रमाणे अनुदान देण्यात येते-- वाहन व गोदाम .. १५ टक्के (राज्य बर्फाचा कारखाना .. १०टक्के (रा.स.वि.नि.)
८	(दोन) (पाच) सुरक्षण, वाहतूक व विक्री (रा.स.वि.वि. सहाय्य) (डी-९) २४०५, मत्स्यव्यवसाय (सर्व सा.)	मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्री	... (रा.स.वि.नि.)	...	
९	१२०, (०२) (०९) राष्ट्रीय कल्याण निधी योजने- अंतर्गत मच्छिमारांसाठी घरकूल योजना (डी-६)	मच्छिमारांसाठी राष्ट्रीय कल्याण निधी	५०.०० (राज्य) ५०.०० (केंद्र)	...	या केंद्र पुरस्कृत योजनेअंतर्गत मच्छीमारी खेड्यात मच्छिमारां- साठी घरबांधणी, पिण्याचे पाणी, समाज मंदिर वगैरे कल्याणकारी मूलभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत अर्थसहाय्य देण्यात येते.
१०	१२०, मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था (दोन) (सात) एकात्मिक जलाशयातील मत्स्यव्यवसाय विकास प्रकल्प, रा. स. वि. नि. (डी-९)	रा. स. वि. वि. सहाय्यत एकात्मिक जलाशयातील मत्स्यव्यवसाय विकास प्रकल्प	... (रा.स.वि.नि.)	...	राष्ट्रीय सहकार निगमकडून जलाशयातील मत्स्यव्यवसायासाठी १०० टक्के अर्थसहाय्य.

विवरणपत्र एक--चालू

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
११	८००, इतर खर्च ८००, (दोन) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-- (०२) (०५) मच्छीमारी साधने (ए) राज्य योजनांतर्गत योजना (डी-६)	मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	गोड्या पाण्यातील मच्छीमाराचे-- (१) नॉयलॉन सूत ५० टक्के (२) मोनोफिलामेंट ५० टक्के (३) कॉटन सूत २५ टक्के (४) नॉयलॉन किंवा फिलामेंट तयार जाळी ५० टक्के किंमतीच्या ५० टक्के, ५ किलोच्या मर्यादेत, प्रत्येक वर्षी प्रत्येक मच्छीमाराला (५) नौका बांधणी ५० टक्के सागरी जिल्हे-- (१) नॉयलॉन सूत .. १५ टक्के (२) मोनोफिलामेंट .. १५ टक्के (३) नॉयलॉन किंवा फिलामेंट ५० टक्के जाळ्यांच्या किंमती- च्या ३ मेट्रिक टन वजनाच्या प्रत्येक बोटीकरिता प्रतीवर्षी १०० किलो वजनापर्यंत किंमतीच्या १५ टक्केच्या मर्यादेत ३ मेट्रीक टन वजनाच्या खालील बोटींसाठी ५० किलो वजनापर्यंत किंमतीच्या १५ टक्के मर्यादेत. (४) कॉटन सूत .. रु. २ प्रत्येक किलोस. (५) हेम्प सूत .. किंमतीच्या ३३१/२ टक्के रु. २.५० प्रत्येक किलोच्या मर्यादेत २५ टक्के. (६) मासेमारी हूक .. रु. २५ प्रत्येक १,००० गळांसाठी

विवरणपत्र एक--समाप्त

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

Q 751-7

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
					लहान मच्छीमार व रापणकर यांना अर्थसहाय्य--
					(१) नॉयलॉन सूत . . . १५ टक्के
					(२) सिंथेटिक फिलामेंट किंवा मोनोफिलामेंट १५ टक्के
					(३) कॉटन सूत . . . २५ टक्के
					(४) बिगर यांत्रिक . . . ५० टक्के व रु. १,००,००० या पैकी जे कमी असेल ते
	२४०५, मत्स्यव्यवसाय				
१२	८००, (दोन) (तीन) स्वयंरोजगार निर्मिती कार्य- क्रमांतर्गत यंत्रचलित नौका बांधणी (ए) रा. यो. यो. (डी-६)	स्वयंरोजगार निर्मिती कार्यक्रमांतर्गत यंत्रचलित नौका बांधणी	सागरी जिल्ह्यातील क्रियाशील सुशिक्षित मच्छीमार युवकांना लहान आकाराच्या यंत्रचलित नौका या योजनेद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येतील
		एकूण	..	१	...

विवरणपत्र एक

अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२१-२०२२ मधील (अर्थसहाय्यव्यतिरिक्त) सहाय्यक अर्थसहाय्य

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

अनुक्रमांक	प्रधान/गौण/उपशीर्ष (अर्थसंकल्पीय अंदाज भाग-दोन मधील पृष्ठ क्रमांक)	योजनेचे नाव	अर्थसंकल्पीय अंदाज		टळक वैशिष्ट्ये
			योजनांतर्गत	योजनेतर	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
२४०५-मत्स्यव्यवसाय					
१	१०१ भूजल मत्स्यव्यवसाय (०२) (०४) मत्स्यसंवर्धक विकास अभिकरण (ए) राज्य योजनांतर्गत योजना (डी-६) (बी) केंद्र पुरस्कृत योजना (डी-६)	मत्स्यसंवर्धक विकास अभिकरण	.. (राज्य) .. (केंद्र)	...	या योजनेखालील २२ जिल्ह्यांतील बिगर आदिवासी योजनेखाली मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा या स्वायत्त संस्थांना सहाय्यक अनुदानाच्या स्वरूपात अर्थसहाय्य देण्यात येते त्यातून मत्स्य कास्तकारी तळी बांधकाम व निर्विष्टी यासारख्या भांडवली खर्चावर प्रती हेक्टरी अनुक्रमे रु. २०,००० व रु.५,००० अनुदान देण्यात येते. होड्यांच्या यांत्रिकीकरणासाठी खालीलप्रमाणे अनुदान देण्यात येते.
२	१०२ निमखाच्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय (दोन) (दोन) निमखारे पाणी मत्स्यसंवर्धन विकास अभिकरण (ए) राज्य योजनांतर्गत योजना (डी-६) (बी) केंद्र पुरस्कृत (डी-६)	निमखारे पाणी मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणा	.. (राज्य) .. (केंद्र)	..	या योजनेखालील चार सागरी जिल्ह्यातील निमखारे पाणी मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा या स्वायत्त संस्था असून त्यांना सहाय्य अनुदानाच्या स्वरूपात अर्थसहाय्य देण्यात येते. त्यातून निमखाच्या पाण्यातील मत्स्यशेतीसाठी वैयक्तिक अथवा सहकारी संस्थांना तळी, बांधकाम व निर्विष्टी यासारख्या भांडवली खर्चावर हेक्टरी अनुक्रमे रु. २५,००० व रु. ५,००० अनुदान देण्यात येते. सदर योजना केंद्र शासनाने बंद केली असून नीलक्रांती अंतर्गत सदर कार्यक्रम राबविले जात आहे.
३	१०३ (०१) (०४) नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना अनुदान (डी-६).	नैसर्गिक आपत्ती	...	२४.७५	मासेमार संकट निवारण निधीमधून मासेमारी करतांना मृत्यू /बेपत्ता झालेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना अर्थसहाय्य देण्यात येते. दिनांक १ जून, २००८ पासून सदर अर्थसहाय्यात रु. ५०,०००/- वरून रु. १,००,०००/- अशी वाढ करण्यात आली आहे.
		एकूण	..	२४.७५	

विवरणपत्र दोन

अर्थसंकल्पीय अंदाज २०२१-२०२२ मधील (सुस्पष्ट अर्थसहाय्य आणि सहायक अनुदान याव्यतिरिक्त) अप्रकट अर्थसहाय्यचा तपशील

(रुपये लाखात) (Rs. in Lakhs)

अनुक्रमांक	प्रधान/गौण/उपशीर्ष (अर्थसंकल्पीय अंदाज भाग-दोन मधील पृष्ठ क्रमांक)	योजनेचे नाव	परिमाणावरील अभिप्राय	परिगणित अर्थसहाय्य	
				योजनांतर्गत	योजनेतर
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
१	४४०५, मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च १९१, मत्स्यव्यवसायाच्या सहकारी संस्था (दोन) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना (दोन) (तीन) यांत्रिक नौका राष्ट्रीय सहकारी विकास निगमाचा हिस्सा (डी-९)	मच्छिमार नौकांचे यांत्रिकीकरण	या योजनांतर्गत योजनेखाली मच्छिमार नौकांना यांत्रिकी- करणासाठी राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाकडून मंजूर होणाऱ्या ८० टक्के अर्थसहाय्यामध्ये ५५ टक्के कर्ज २० टक्के खा.वि.भा.भां. व ५ टक्के भागभांडवल असते. सन २०२०- २०२१ मध्ये रु. ६.०० कोटीची तरतूद भागभांडवलासाठी राखून ठेवली आहे. संबंधित संस्था अथवा मच्छिमार सभासदां- कडून या रकमेवर व्याज घेतले जात नाही. मात्र राज्य शासनाला राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाकडे व्याज भरावे. (व्याज १०%)
	४४०५--मत्स्य .. ६४०५-१९५--(०१) .. एकूण ..				
२	४४०५, मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च	सुरक्षण वाहतूक बर्फ कारखाने शीतगृहे	या योजनेअंतर्गत योजनेखाली सुरक्षण वाहतूक व बर्फ कारखाने शीतगृहासाठी राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाकडून मंजूर होणाऱ्या ८० टक्के अर्थसहाय्यामध्ये ५५ टक्के कर्ज २० टक्के खा.वि.भा.भां. व ५ टक्के भागभांडवल असते. सन २०२०- २०२१ मध्ये रुपये ५.०० कोटीची तरतूद भागभांडवलासाठी राखून ठेवली आहे. संबंधित संस्था अथवा मच्छिमार संस्थांकडून या रकमेवर व्याज घेतले जात नाही. मात्र राज्य शासनाला राष्ट्रीय सहकार विकास निगमाकडे व्याज भरावे लागते. हे मच्छिमार व मच्छिमार संस्थांना अप्रकट अर्थसहाय्य आहे. (व्याज १०%)
	४४०५--मत्स्य .. ६४०५-१९५--(दोन) (अकरा) .. एकूण ..				
	संरक्षण वाहतूक, बर्फ कारखाने शीतगृहे, राष्ट्रीय सहकार विकास निगम हिस्सा (डी-९) (डी-९)				
			एकूण

(१२) जनजाती क्षेत्र उपयोजना

भूजल मत्स्यव्यवसाय

सन २०२५-२६

(आदिवासी)

(१) मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र--

आदिवासी क्षेत्रातील तलावामध्ये जलद वाढणाऱ्या प्रमुख कार्प आणि सायप्रिनस या जातीच्या मत्स्यबीजांचे उत्पादन करण्याकरिता आणि मत्स्यबीज संवर्धनाकरिता मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र व मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे स्थापन करण्यात आलेली आहेत. तसेच आदिवासी क्षेत्रामध्ये ४ ठिकाणी पोर्टेबल हॅचरीज राष्ट्रीय कृषी विकास योजने (RKVY) अंतर्गत उभारण्यात आल्या आहेत. इटियाडोह, अमनाला आणि चारगांव मत्स्यबीज केंद्रावर वर्तुळाकार हॅचरी बांधण्यात आल्या असून मत्स्यबीज मोठ्या प्रमाणावर निर्माण करण्यात येत आहे.

(२) अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन--

जनजाती क्षेत्रामध्ये ३७,००० हेक्टर जलविस्तार क्षेत्र उपलब्ध असून या क्षेत्राकरिता मत्स्यबीजांची पुरेशा प्रमाणात साठवणूक करण्याकरिता सुमारे १० कोटी बीजांची आवश्यकता आहे. सध्या असलेल्या आदिवासी क्षेत्रातील मत्स्यबीज केंद्रावरून ही मागणी काही प्रमाणात भागविण्यात येते. अधिकची गरज इतर स्रोतातून मत्स्यबीज उपलब्ध करून मागविण्यात येते.

(३) मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा--

आदिवासी क्षेत्रातील लहान तलावांची निवड करून त्यामधून प्रती हेक्टरी मासळीचे उत्पादन वाढविणे, आदिवासी तरुणांना आधुनिक मत्स्यशेतीचे प्रशिक्षण देऊन त्यांना मत्स्यव्यवसायाच्या धंद्यात आणणे, प्रसार व प्रचार माध्यमातून मत्स्यव्यवसायाचे कार्यक्रम लोकांपर्यंत पोहोचविणे, याकरिता नागपूर जिल्ह्यात १९८१-८२ मध्ये व गडचिरोली जिल्ह्यात १९७८-७९ मध्ये मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणा स्थापन करण्यात आल्या आहेत. १९९०-९१ मध्ये ठाणे जिल्ह्याकरिता व अमरावती जिल्ह्याकरिताही अशा यंत्रणांची स्थापना करण्यात आलेली आहे. या यंत्रणे अंतर्गत दरवर्षी १०० हे. जलक्षेत्र विकसित करण्यात येऊन दरवर्षी या भोवतालचा भाग क्रमशः योजनेखाली आणून हळूहळू संपूर्ण भागाचा सर्वांगीण विकास करणे या योजनेत समाविष्ट आहे. तसेच १९९२-९३ मध्ये धुळे जिल्ह्यात एक यंत्रणा स्थापन करण्यात आली आहे. या योजनेखाली केंद्र शासनाकडून अर्थसहाय्य उपलब्ध होते. सदरची योजना केंद्र शासनाने बंद केली असून त्याऐवजी नीलक्रांती अंतर्गत नवीन मत्स्यसंवर्धन तळी तयार करणे, मत्स्यसंवर्धन तळ्याचे नूतनीकरण व निविष्टा खर्चासाठी अर्थसहाय्य या योजना केंद्र शासन व लाभार्थी ५०:५० हिशाने कार्यरत होती.

(४) मासेमारी साधनांवर अर्थसहाय्य--

मत्स्यव्यवसायासाठी लागणारी जाळी तयार करण्याकरिता बरेच मच्छिमार नायलॉन सूत, मोनोफिलामेंट, शेनसूत वापरतात. तसेच काही मच्छिमार तयार जाळीही खरेदी करतात. तथापि, या साधनांच्या किमतीत बरीच वाढ होत असल्यामुळे मासेमारीसाठी ती आवश्यक असूनही त्याचा वापर करणे मच्छिमारांना अशक्य होते. यास्तव मच्छिमारांना साधनांच्या खरेदीवर अनुदान रूपाने अर्थसहाय्य उपलब्ध करून देण्यात येते.

(५) राज्यात निमखारे पाणी मत्स्यशेतीचा विकास--

राज्यातील निमखारे पाणी मत्स्यशेतीचा विकास करण्याच्यादृष्टीने ठाणे जिल्ह्यात आसनगाव येथे केंद्रीय अर्थसहाय्याने व संयुक्त राष्ट्र विकास कार्यक्रमाच्या तांत्रिक सहाय्याने निमखारे पाणी कोळंबी पथदर्शक उभारण्यात आला आहे. या प्रकल्पात एकूण ३४ तळी बांधण्यात आलेली आहेत. सदर केंद्र खाजगीरित्या कंत्राटी पद्धतीने चालवायला देण्याचे शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(६) मच्छिमार सहकारी संस्थांचा विकास--

राज्यातील मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांच्या कामकाजात सुधारणा घडवून आणण्यासाठी त्यांच्या आर्थिक स्थितीस बळकटी आणणे आवश्यक आहे. त्यासाठी या योजनेतून मच्छिमार सहकारी संस्थांना व्यवस्थापकीय अनुदान व भागभांडवल अंशदान संस्थेच्या स्थापनेनंतर पहिली पाच वर्षे देण्यात येते. त्यापैकी भाग भांडवल पहिली पाच वर्षे दिले जाते व त्याची वसुली १० वर्षांनी ५० टक्के रक्कम व उर्वरित ५० टक्के रक्कम १५ व्या वर्षी या प्रमाणे करण्यात येते. ही योजना सन १९८८-८९ पासून मत्स्य विभागामार्फत राबविण्यात येत असून तत्पूर्वी ती सहकार विभागामार्फत राबविली जात होती.

कव्हरेज अहवाल 2024-25 GN-2 (PMMSY) ST CRC नुसार एकत्रित विधान

(रुपये लाखात)
(Rs. in Lakhs)

अ.क्र.	योजना	बजेट कोड	निधी स्त्रोत	२०२१-२२		२०२२-२३		२०२३-२४		२०२४-२५
				एकूण परिव्यय	वास्तविक खर्च	एकूण परिव्यय	वास्तविक खर्च	एकूण परिव्यय	अपेक्षित खर्च	मागणी परिव्यय
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (लाभार्थी केंद्रित योजना) (ST) केंद्रीय वाटा 36%)	24057768	CSS	647.63	329.98	1184.98	1184.98	921.46	921.46	1112.24
१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (लाभार्थी केंद्रित योजना) (ST) राज्याचा वाटा 24%)	24057777	stat	431.75	219.71	790.00	790.00	200.00	200.00	741.49
एकूण ..				1079.38	549.69	1974.98	1974.98	1121.46	1121.46	1853.73

कव्हरेज अहवाल 2024-25 GN-2 (PMMSY) ST CRC नुसार एकत्रित विधान

(रुपये लाखात)
(Rs. in Thousands)

अ.क्र.	योजना	अर्थसंकल्प कोड	निधी स्त्रोत	२०२१-२२		२०२२-२३		२०२३-२४		२०२४-२५
				एकूण परिव्यय	वास्तविक खर्च	एकूण परिव्यय	वास्तविक खर्च	एकूण परिव्यय	वास्तविक खर्च	मागणी खर्च
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (लाभार्थी केंद्रित योजना) (SC) केंद्रीय वाटा 36%)	24057795	CSS	914.76	580.75	1675.00	112.25	1499.99	1499.99	3524.02
१	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (लाभार्थी केंद्रित योजना) (SC) राज्याचा वाटा 24%)	24057801	stat	462.01	387.34	1264.00	74.83	999.99	999.99	2349.34
एकूण ..				1376.77	968.09	2939.00	187.08	2499.98	2499.98	5873.36

(१२) जनजाती क्षेत्र उपयोजना

प्रास्ताविक : जनजाती क्षेत्र उपयोजनेचा प्रमुख उद्देश आदिवासी लोकांची आर्थिक व सामाजिक स्थिती सुधारून त्यांच्या स्थितीतील व इतर सुधारलेल्या जमातीतील लोकांच्या स्थितीतील विकासाची दरी कमी करणे हा आहे. यासाठी जनजाती क्षेत्रात उत्पादन वाढ व रोजगारप्रणित कार्यक्रम आखण्याची आवश्यकता आहे, मत्स्यव्यवसाय विकास कार्यक्रम आखताना निपजयोग्य जलक्षेत्र व उत्तम प्रतीचे मत्स्यबीज आणि त्याच बरोबर आदिवासींना व्यावसायिक प्रशिक्षण हे निकष गृहित धरण्यात आले आहे, यादृष्टीने मत्स्यव्यवसाय विभागाने राज्याच्या जनजाती क्षेत्र गणल्या जाणाऱ्या चौदा जिल्ह्यात जिल्हा मत्स्यव्यवसाय विकासाचे कार्यक्रम हाती घेतले आहेत.

मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या कार्याचे खालील कार्यक्रमात वर्गीकरण करण्यात आले आहे.

१. शिक्षण व प्रशिक्षण २. भूजल मत्स्यव्यवसाय
वरील कार्यक्रमाचे विश्लेषण "समग्र कार्यक्रमात" करण्यात आले आहे.

विवरणपत्र 'अ' STATEMENT 'A'

२०२२-२०२३ च्या अर्थसंकल्पाचे अर्थशीर्ष व कार्यक्रमवार तपशील

(कंसातील आकडे ओ. टी. एस.चे)
(Figures in brackets relate to O.T.S.)
(रुपये हजारत/Rs. in thousands)

Major Head *Cum* Programmewise details total of Budget Estiamates 2022-2023

अ. क्र. Sr. No.	प्रधान शीर्ष व कार्यक्रम Major Head and Programme	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२०२३ Actuals Expenditure 2022-2023			अर्थसंकल्प २०२३-२०२४ Budget Estimates 2023-2024			सुधारित अर्थसंकल्प २०२३-२०२४ Revised Estimates 2023-2024			अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budget Estimates 2024-2025			
		अनिवार्य Committed	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Committed	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
२४०५, मत्स्यव्यवसाय-- 2405, Fisheries—														
शिक्षण व प्रशिक्षण														
1	Education & Training	
भूजल मत्स्यव्यवसाय														
2	Inland Fisheries	
3	Pradhan mantri Matsya Sampada Yojana (2405 7768)	प्रधान मंत्री मत्स्य संपदा केंद्र हिस्सा ३६% (२४०५ ७७६८)												
(Central Share 36%) (Scheme)														
	31, Grants-in-aid (Non-Salary)(सहा.अनुदाने)(वेतनेतर)..	1	1	..	1	1	..	1	1	
	33, Subsidies (अर्थसहाय्य)	201.68	201.68	..	92145	92145	..	102170	102170	..	74994	74999
4	Pradhan mantri Matsya Sampada Yojana (2405 7777)	प्रधान मंत्री मत्स्य संपदा राज्य हिस्सा २४% (२४०५ ७७७७)												
(State Share 24%) (Scheme)														
	31, Grants-in-aid (Non-Salary)(सहा.अनुदाने)(वेतनेतर)..	1	1	..	1	1	..	1	1	
	33, Subsidies (अर्थसहाय्य)	134.50	134.50	..	19999	19999	..	68112	68112	..	49999	49999
	एकूण Total	336.18	336.18	..	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000
४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील														
4405-Capital Outlay	Inland Fisheries	
भांडवली खर्च -- भूजल मत्स्यव्यवसाय														
	एकूण Total	
६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी कर्ज-- भूजल मत्स्यव्यवसाय														
6405-Loans for Fisheries	Inland Fisheries	
	एकूण Total	
	निव्वळ एकूण Grand Total..	336.18	336.18	..	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000

टीप : प्रत्यक्ष खर्चाची आकडेवारी संख्या मिळत नाहीत.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता :

(ii) Financial Requirements :

तक्ता एक
TABLE I(रुपये हजारात)
(Rs. in thousands)

अ. क्र.	प्रधान शीर्ष व कार्यक्रम Details of Programme	प्रत्यक्ष रकमा २०२२-२०२३			अर्थसंकल्प २०२३-२०२४			सुधारित अर्थसंकल्प २०२४-२०२५			अर्थसंकल्प २०२३-२०२४			
		Actuals Expenditure 2022-2023			Budget Estimates 2023-2024			Revised Estimates 2024-2025			Budget Estimates 2023-2024			
		अनिवार्य Comm.	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Comm.	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Comm.	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	अनिवार्य Comm.	कार्यक्रम Schemewise	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
(अ)	कार्यनिहाय वर्गीकरण--													
(A)	Activitywise Classification--													
(अ)	मत्स्यबीज उत्पादन													
(a)	Fish Seed Production Plan (TD 060001) (State)	
(ब)	अवरुध्द पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन													
(b)	Fish Farming in Impounded Water Plan (OTSP) (TD 060005) (State)	
(क)	मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणांची स्थापना करणे													
(c)	Setting up F. F. D. A. Plan (TD 060003) (State)	
(ड)	मासेमारी साधनांवर अर्थसहाय्य													
(d)	Assistance for purchase of Fishery Requisites (TD 060007) (State)	
(ई)	रा. स. वि. नि. च्या अर्थसहाय्याच्या पध्दती- अन्वये मासळीचे संरक्षण परिवहन व विक्री.													
(e)	Preservation, Transport and Marketing under the Financial Pattern of N.C.D.C.	
(फ)	राज्यात निमखारे पाणी म. व्य. चा विकास													
(f)	Brakish Water Fish Farming in the State..	
(ग)	विमा उतरविण्यासाठी मासेमारांना अनुदान													
(g)	Ground Insurance Scheme	
(ह)	मच्छिमार सहकारी संस्थांचा विकास													
(h)	Dev. of Fisheries Co-operatives	
(न)	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना/राज्य/केद्र हिस्सा													
(n)	(PMMSY) Central Share 36% /s.s.-24%.. 24057768/24057777	..	336.18	336.18	..	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000	
	Total-A (3)--Gross	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000	
	वजा--वसुली													
	Deduct--Recoveries	
	निव्वळ बेरीज													
	Total --Net	336.18	336.18	..	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000

(टीप : आदिवासी उपयोजनेचा निधी सन २००९-१० पासून संबंधीत जिल्हाधिकार्यांना शासनस्तरावरून परस्पर उपलब्ध करून देण्यात येतो.)

तक्ता एक--(समाप्त)
Table I—(End)

(रु. हजारत)
(Rs. in thousands)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
(ब) वित्त व्यवस्थेची साधने--														
(B) Source of Finance--														
मागणी क्रमांक	प्रधान शीर्ष													
Demand No.	Major Head													
टी-७-२२२५	मत्स्यव्यवसाय													
T-7-2225	Fisheries	336.18	336.18	..	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000
टी-९-२२२५														
टी-५२४०५														
T-9	C. O. on Fisheries
टी-९	मत्स्यव्यवसायासाठी कर्जे													
T-9	Loans for Fisheries
	एकूण (बी) स्थूल बेरीज													
	Total (B)--Gross	336.18	336.18	..	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000
	वजा--वसुली													
	Deduct--Recoveries..
	एकूण (बी) निव्वळ													
	Total (B)--Net	336.18	336.18	..	112146	112146	..	170284	170284	..	125000	125000

तक्ता एक TABLE I

सन २०२५-२६ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक Year 2025-26 Performance Budget
(दोन) वित्तीय आवश्यकता (II) Financial requirement (आदिवासी Tribal)

(रु. हजार)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा District	कार्यक्रमाचा तपशील (Detail of Progra- mmers)	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२०२४ Actuals 2023-2024			अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budget Estimates 2024-2025			सुधारलेले अंदाज २०२४-२०२५ Revised Estimates 2024-2025			अर्थसंकल्प २०२५-२०२६ Budge Estimates 2025-2026			District
			योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
(ए) कार्यनिहाय वर्गीकरण (A) Activitywise Classification															
मत्स्यबीज उत्पादन Fish Seed Production सन २०२५-२६ सालचे कार्यक्रम															
१.	मुंबई	मत्स्यबीज उत्पादन	9.57	5.00	14.57	10.00	5.00	15.00	5.00	5.00	10.00	10.00	5.00	15.00	Mumbai
२.	पुणे	Fish Seed	0.63	0.00	0.63	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Pune
३.	नाशिक	Production	0.00	1.00	1.00	0.00	1.00	1.00	0.00	1.00	1.00	0.00	1.00	1.00	Nasik
४.	छ. संभाजी- नगर	...	0.00	400.00	400.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Chhatrapati Sambhajinagar
५.	लातूर	...	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Latur
६.	अमरावती	...	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Amravati
७.	नागपूर	...	0.65	4.00	4.65	0.00	210.00	210.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Nagpur
एकूण			10.85	410.00	420.85	10.00	216.00	226.00	5.00	6.00	11.00	10.00	6.00	16.00	
अवरुध्द पाण्यातील मत्स्यसंवर्धक (आदिवासी) Fish farming in impound water (Tribal)															
अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा District	कार्यक्रमाचा तपशील (Detail of Progra- mmers)	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२०२४ Actuals 2023-2024			अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budget Estimates 2024-2025			सुधारलेले अंदाज २०२४-२०२५ Revised Estimates 2024-2025			अर्थसंकल्प २०२५-२०२६ Budge Estimates 2025-2026			Region
			योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
१.	मुंबई	अवरुध्द पाण्यातील	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Mumbai
२.	पुणे	मत्स्यसंवर्धक	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Pune
३.	नाशिक	Fish farming in	0.00	420.00	420.00	0.00	346.00	346.00	0.00	346.00	346.00	0.00	400.00	400.00	Nasik
४.	छ. संभाजी- नगर	impound	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Chhatrapati Sambhajinagar
५.	लातूर	water	0.00	287.00	287.00	0.00	100.00	100.00	0.00	100.00	100.00	0.00	0.00	0.00	Latur
६.	अमरावती	...	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Amravati
७.	नागपूर	...	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Nagpur
एकूण			0.00	707.00	707.00	0.00	446.00	446.00	0.00	446.00	446.00	0.00	400.00	400.00	

तक्ता दोन TABLE II

सन २०२५-२६ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक Year 2025-26 Performance Budget
(दोन) वित्तीय आवश्यकता (II) Financial requirement (बिगर आदिवासी)

(रु. हजार)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा District	कार्यक्रमाचा तपशील Programs (Detail of)	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२०२४ Actuals 2023-2024			अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budget Estimates 2024-2025			सुधारलेले अंदाज २०२४-२०२५ Revised Estimates 2024-2025			अर्थसंकल्प २०२५-२०२६ Budge Estimates 2025-2026			District
			योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	
			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
(ए) कार्यनिहाय वर्गीकरण (A) Activitywise Classification															
मत्स्यबीज उत्पादन Fish Seed Production सन २०२५-२६ सालचे कार्यक्रम															
१.	मुंबई	Mumbai
२.	पुणे	...	441.902	1804.62	2246.5	203.00	2879.03	3882	162.00	2279.03	2441.03	407.00	415.00	800.00	Pune
३.	नाशिक	...	200.00	0.00	200.00	0.00	500.00	500.00	0.00	500.00	500.00	0.00	0.00	0.00	Nasik
४.	छ. संभाजी- नगर	...	479.00	3549.9	4028.9	450.0	17000.0	17450.0	400.0	12900.0	13300.0	1250.0	16700.0	17950.0	Chhatrapati Sambhajinagar
५.	लातूर	...	1.43	6.99	8.42	0.75	40.00	40.75	0.75	40.00	40.75	1.30	0.00	31.00	Latur
६.	अमरावती	...	122.0	350.0	472.0	1080.0	5600.0	6680.0	132.0	2500.0	2632.0	200.0	1100.0	1300.0	Amravati
७.	नागपूर	...	0.00	379.82	379.82	0.00	476.0	476.0	0.00	476.0	476.0	0.00	410.0	410.0	Nagpur
	एकूण		1244.3	6091.3	7335.6	1733.8	26495.0	28228.8	694.8	18695.0	19389.8	1858.3	18625.0	20491.0	
अवरुद्ध पाण्यातील मत्स्यसंवर्धक (बिगर आदिवासी) Fish farming in impound water (Non Tribal)															
अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा District	कार्यक्रमाचा तपशील Programs (Detail of)	प्रत्यक्ष रकमा, २०२३-२०२४ Actuals 2023-2024			अर्थसंकल्प २०२४-२०२५ Budget Estimates 2024-2025			सुधारलेले अंदाज २०२४-२०२५ Revised Estimates 2024-2025			अर्थसंकल्प २०२५-२०२६ Budge Estimates 2025-2026			Region
			योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	योजनेतर Non-Plan	योजनांतर्गत Plan	एकूण Total	
			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
१.	मुंबई	...	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Mumbai
२.	पुणे	...	4.50	261.90	302.40	4.00	650.00	654.00	3.98	695.93	699.91	20.00	1000.00	1020.00	Pune
३.	नाशिक	...	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Nasik
४.	छ. संभाजी- नगर	...	4.0	1342.0	1346.0	0.00	3361.0	3361.0	0.00	3000.00	3000.00	0.00	2821.0	2821.0	Chhatrapati Sambhajinagar
५.	लातूर	...	4.43	10.99	13.42	6.75	47.00	48.75	9.75	50.00	51.75	13.30	13.00	45.00	Latur
६.	अमरावती	...	0.00	178.0	178.0	0.00	300.0	300.0	0.00	300.0	300.0	0.00	6250.0	6250.0	Amravati
७.	नागपूर	...	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	Nagpur
	एकूण		12.93	1792.89	1839.82	10.75	4358.00	4363.75	13.73	4045.93	4051.66	33.30	10084.00	10136.00	

तक्ता दोन TABLE III

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६ Performance Budget Year 2025-26

मत्स्यबोटुकली संचयनाचा व मत्स्योत्पादनाचा तपशील (आदिवासी) Statement of stocking of fingerling and fish production (Tribal)

(रु. हजार)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा District	वर्ष २०२३-२०२४ (प्रत्यक्ष) Year 2023-2024 (Actuals)			वर्ष २०२४-२०२५ (अंदाजित) Year 2024-2025 (Anticipated)			वर्ष २०२५-२०२६ (अपेक्षित) Year 2024-2025 (Estimated)			District	
		मत्स्यबोटुकलीचे संचयन (लाखात) स्थानिकरित्या निर्मित Stocking of fry (lakhs) Indigenous	मत्स्योत्पादन टनात Fish Production (Tons)	माशाची किंमत (रु.) लाखात Value of Fish (Rs. in lakhs)	मत्स्यबोटुकलीचे संचयन (लाखात) स्थानिकरित्या निर्मित Stocking of fry (lakhs) Indigenous	मत्स्योत्पादन टनात Fish Production (Tons)	माशाची किंमत (रु.) लाखात Value of Fish (Rs. in lakhs)	मत्स्यबोटुकलीचे संचयन (लाखात) स्थानिकरित्या निर्मित Stocking of fry (lakhs) Indigenous	मत्स्योत्पादन टनात Fish Production (Tons)	माशाची किंमत (रु.) लाखात Value of Fish (Rs. in lakhs)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
१.	मुंबई	...	242.7	3065.0	20097.0	260.0	3300.0	26800.0	305.0	3650.0	28750.0	.. Mumbai
२.	पुणे	...	39.22	313.15	250.4	32.22	257.2	205.0	43.0	516.0	412.8	.. Pune
३.	नाशिक	...	335.208	6383.723	3350.1166	427.63	9683.29	4495.29	442.62	10049.0	4660.0	.. Nasik
४.	छ. संभाजीनगर	...	137.27	4224.50	3114.10	150.00	4540.00	3482.00	150.00	4540.00	3482.00	.. Chhatrapati Sambhajinagar
५.	लातूर	...	2.96	10.0	3.0	1.5	6.0	1.5	0.0	0.0	0.0	.. Latur
६.	अमरावती	...	40.0	800.0	240.0	40.0	800.0	240.0	40.0	800.0	240.0	.. Amravati
७.	नागपूर	...	290.0	7444.0	5287.9	330.0	7774.0	5627.3	349.0	7838.0	5661.8	.. Nagpur
एकूण			1087.4	22340.4	32642.5	1241.4	26360.5	40851.1	1329.6	27393.0	43206.6	

तक्ता दोन TABLE III

कार्यक्रम अंदाजपत्रक २०२५-२६ Performance Budget Year 2025-26

मत्स्यबोटुकली संचयनाचा व मत्स्योत्पादनाचा तपशील (बिगर आदिवासी) Statement of stocking of fingerling and fish production (Non-Tribal)

(रु. हजार)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
१.	मुंबई	...	209.79	2481.80	2398.7972	206.50	2510.00	2299.00	246.90	3300.00	3210.00	.. Mumbai
२.	पुणे	...	300.95	17644.00	12309.00	319.95	14772.00	11387.60	404.95	18600.00	13527.00	.. Pune
३.	नाशिक	...	637.91	8590.967	2937.90	677.00	11309.40	5500.32	770.00	14519.00	4733.70	.. Nasik
४.	छ. संभाजीनगर	...	651.44	18481.50	3290.54	676.80	19324.00	3518.16	3073.00	20727.00	3561.60	.. Chhatrapati Sambhajinagar
५.	लातूर	...	351.65	5253.70	1781.13	615.45	4990.26	1752.12	726.00	172.47	1946.18	.. Latur
६.	अमरावती	...	355.03	22834.00	8397.20	792.00	22085.00	7902.50	809.00	23500.00	8350.00	.. Amravati
७.	नागपूर	...	1097.27	44807.00	34159.20	1175.00	47301.00	36838.50	1385.00	48150.00	37420.00	.. Nagpur
एकूण			3604.04	120092.97	65273.77	4462.70	122291.66	69198.20	7414.85	128968.47	72748.48	

तक्ता चार (अ)--चालू
TABLE IV (A)-Contd

अ.क्र. Sr. No.	विभाग Region	जिल्हा District	मत्स्यबीज केंद्राचे नाव Name of the Farm	एकूण जलक्षेत्र (हेक्टर) Total water spread area	केंद्राची उत्पादन क्षमता (लाखात) ^	मत्स्यबीज उत्पादन (आकडे लाखांत) Fry Production (figures in lakhs)		
						२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष) 2022-2023 (Actuals)	२०२३-२०२४ (अपेक्षित) 2023-2024 (Anticipated)	२०२४-२०२५ (अंदाजित) 2024-2025 (Estimated)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे (Fish seed Rearing units)								
१	नागपूर	नागपूर	वेणा	१.३२	१८.००	०.५३	०.६६	१.००
1	Pune	Nagpur	Vena					
			खिंडशी	१.१२	१८.४०	२.८२	१.१०	१.००
			Khindshi					
			वर्धा
			Vardha					
			भंडारा	१.५२	१०.००	६.२०	५.६०	६.५०
			Bahndara					
			नागठाणा					
			Nagthana					
			रूयाळ	१.११	१.००	१.९६	२.४०	२.५०
			Ruyal					
			गोंदिया	१.३४	७.८७	५.२४५०८	६.००	७.८७
			Gondia					
			अड्याळ	०.३२	९.६०
			Chandrapur					
			Maregaon					
			चंद्रपूर	१.१७	३५.००
			Chandrapur					
			Maregaon					
			किन्ही संगोपन तलाव	०.०९	२.४०
			Chandrapur					
			Kinhi Sangopan					
			गडचिरोली	०.७२	२१.६	१०.६०	३.६६	११.००
			Gadchiroli					
			मुखळा					
			Murkhala					
			एकूण	८.७१	१२३.८७	२७.३६	१९.४२	२९.८७
			Total					

सन २०२४-२५ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक

हा तक्ता मत्स्यबीज विक्री इत्यादी बाबींवरील भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसायातील जमा रकमांची माहिती दर्शवितो
Following table indicate actual receipts realized from Sale of fish and fish seed under inland programme

अ.क्र.	विभाग	बाब	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५
Sr. No.	Region	Particular	प्रत्यक्ष 2022-23 Actual	अंदाजित 202324 Estimated	अपेक्षित 2024-25 Anicipated Estimated Receipts
१	मुंबई	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	१.२८	०.९४	१.२५
२	पुणे	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	२.०७९
३	नाशिक	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री
४	औरंगाबाद	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री
५	लातूर	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	१.६६४	१.७४	६.००
६	अमरावती	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	०.२२	..	१.००
७	नागपूर	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	६.९६	५.९२	२.३
एकूण			१२.२०	८.६०	११.०५

सन २०२४-२५ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक

हा तक्ता मत्स्यबीज विक्री इत्यादी बाबींवरील भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसायातील जमा रकमांची माहिती दर्शवितो
Following table indicate actual receipts realized from Sale of fish and fish seed under inland programme

अ.क्र.	विभाग	बाब	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२४-२५
Sr. No.	Region	Particular	प्रत्यक्ष 2022-23 Actual	अंदाजित 202324 Estimated	अपेक्षित 2024-25 Anicipated Estimated Receipts
१	मुंबई	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	२.९२	९.६६२४	१०.६०
२	पुणे	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	४.७२५६	९.६६२४	२१.९०
३	नाशिक	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	१३.०८२८	५.२७	१२.००
४	औरंगाबाद	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	१.२०	१.३६	९.२०
५	लातूर	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	५.४	१२.६२	१७.००
६	अमरावती	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	२६.२८३१	२८.००००	३३.७०००
७	नागपूर	मत्स्य अर्धबोटुकली विक्री	३२.४५२०७	१९.६८	२५.५
एकूण			८६.०६३५७	७७.०७३८३	१२९.९०

तक्ता पाच
TABLE V

मच्छिमार साधनावरील अर्थसहाय्याची माहिती (बिगर आदिवासी)
Information about physical financial assistance on Fishery Requisites (Non Tribal)

(रुपये लाखात)
(Rs. in lakhs)

वर्ष	नायलॉन सूत / जाळी Nylon Twine		तयार जाळी Readymade Nets		बिगर यांत्रिक नौका Non-mechanised boats	
	किलो Kg.	अर्थसहाय्य Financial Assistance	संख्या No.	अर्थसहाय्य Financial Assistance	संख्या No.	अर्थसहाय्य Financial Assistance
1	2	3	4	5	6	7
२०२२-२०२३ (प्रत्यक्ष) 2022-2023 (Actuals)	64210.50	426.19	1656	6.73	172	15.89
२०२३-२०२४ (अंदाजित) 2023-2024 (Anticipated)	45388	21887	3600	13.70	432	94.53
२०२४-२०२५ (अपेक्षित) 2024-2025 (Estimated)	94811	2266.25	6628	25.10	228	101.40

(१३.) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

केंद्र शासनाने प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना सन २०२०-२१ ते २०२४-२५ या पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी राबविण्यास दि.२०/०५/२०२० च्या पत्रान्वये मान्यता प्रदान केलेली असून दि. २४/०६/२०२० रोजी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. तसेच राज्य शासनाने दि. ०५/११/२०२० रोजीच्या कॅबिनेट बैठकीमध्ये मान्यता प्रदान केली असून शासन निर्णय क्रमांक मत्स्यवि-१०२०/प्र.क्र.१००/पदुम-१४, दिनांक १७/११/२०२० अन्वये केंद्रीय क्षेत्रिय योजना, लाभार्थीभिमुख योजना व लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना राज्यामध्ये राबविण्यास मान्यता प्रदान केलेली आहे.

१. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये नमूद केलेल्या सर्व ९५ योजना राज्यामध्ये राबविण्यास शासनाने मान्यता प्रदान केलेली आहे. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत महाराष्ट्र राज्यासाठी मंजूर नियतव्यवयाची वर्षनिहाय विगतवारी खालील प्रमाणे आहे.

(सन २०२०-२१ ते २०२४-२५)						(रु.कोटी)
वर्ष	नियतव्य टक्केवारी (%)	मंजूर केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत	
२०२०-२१	१५	५२	३६	४६	१३४	
२०२१-२२	२५	८६	६०	७७	२२३	
२०२२-२३	२५	८६	६०	७७	२२३	
२०२३-२४	२०	६९	४८	६१	१७८	
२०२४-२५	१५	५२	३६	४६	१३४	
एकूण	१००	३४५	२४०	३०७	८९२	

- सदर योजना मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रात रोजगार, अन्न सुरक्षा, परकीय चलन, मिळकत आणि उत्पन्नासाठी तसेच ग्रामीण भागाच्या विकासासाठी महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते. मत्स्यव्यवसाय क्षेत्र राज्यामधील सुमारे १५,१८,२८८ (As per Hand book of Fisheries statistics of India) मच्छिमार व मत्स्यशेतकरी यांना उदरनिर्वाहचे साधन उपलब्ध करून देत आहे. मासे प्रथिनांचा उत्तम असा स्रोत आहे. त्यामुळे मच्छिमारांचे उत्पन्न वाढण्यास व त्यांची आर्थिक भरभराट होण्यास या क्षेत्रामध्ये भरपूर वाव आहे.
- मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रात निलक्रांती घडवून आणण्यासाठी एकूण रु.२०,०५०/- कोटीची गुंतवणूक करून सदर योजना राबविली जात आहे.
- प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत मत्स्यपालक, मासे कामगार, मासे विक्रेते, अनुसूचित जाती/जमाती/महिला/दिव्यांग व्यक्ती, बचतगट (एसएचजी)/ मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील संयुक्त उत्तरदायित्व गट (JLGs). मत्स्यव्यवसाय फेडरेशन्स, उद्योजक, खासगी कंपनी आणि मत्स्य उत्पादक संघटना/ कंपनी (एफएफपीओ/सीएस) यांना मत्स्यपालनाच्या विकासाचे उपक्रम राबविण्याकरिता आर्थिक सहाय्य दिले जाते.
- प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत लाभार्थीभिमुख उपक्रम राबविण्यासाठी रु. १२,३४०/- कोटी रुपयांच्या गुंतवणुकीची तरतुद केली आहे.
- प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत लाभार्थीभिमुख उपक्रमांमध्ये हॅचरीचा विकास, ग्रो-आउट आणि तलावाचे संगोपन, इनपुट कॉस्ट, री-सर्कुलेंटरी एक्वाकल्चर सिस्टम (RAS), जलाशयांमध्ये पिंजरा उभारणे, खुल्या समुद्रामध्ये पिंजरा पद्धतीने मत्स्यसंवर्धन, सिवीड कल्चर, बायवॉल्क कल्चर, ट्राउट शेतीसाठी रेसवे बांधणे, शोभीवंत व करमणुकीचे मत्स्यपालन, खोल समुद्रातील मासेमारी जहाजांना अर्थसहाय्य, सध्याच्या गासेगारी जहाजांचे अपग्रेडेशन, पारंपारिक व मोटार चालवणारे मासेमारी नौकांच्या सुरक्षेसाठी किट पुरविणे, बोटी व जाळे पुरविणे पारंपारिक मच्छिमारांसाठी संभाषण किंवा ट्रेकिंग डिव्हाइस आणि पीएफझेड डिव्हाइस खरेदीसाठी समर्थन, प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजने अंतर्गत शितगृह बांधकाम, बर्फ कारखाना, खाद्य कारखाना/किरकोळ मत्स्य विक्री केंद्र बांधकाम, किर्यांस्क, मत्स्य मूल्यवर्धित उद्योग, ई-ट्रेडिंग आणि ई-मार्केटिंगसाठी ई-प्लॅटफॉर्म पुरवणे, रोगनिदान चाचणी करिता दर्जेदार प्रयोगशाळा उभारणी, मच्छिमारांना आणि मासेमारी करणाऱ्या जहाजांना विमा, सामाजिक आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या सक्रिय पारंपारिक मच्छिमारांसाठी जीवन निर्वाह य पौष्टिक आधार इ. गोष्टी करिता सहकार्य करण्यात येणार आहे.
- मत्स्यव्यवसाय विभाग, पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय मंत्रालयाने दि. २ जून २०२० रोजी प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेच्या विस्तृत मार्गदर्शक सूचना व शासन निर्णय मराठी व इंग्रजीमध्ये खालील वेबसाइटवर उपलब्ध करून दिले आहे.
i) www.dof.gov.in ii) www.nfdb.gov.in iii) www.fisheries.maharashtra.gov.in

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेची उद्दिष्टे

- शाश्वत, जबाबदार, सर्व समावेशक आणि योग्य पद्धतीने मत्स्यव्यवसायाची उत्पादन क्षमता वाढविणे.
- उपलब्ध जमीन व जलस्रोताचे विस्तारीकरण, विविधीकरण आणि पुरक वापराद्वारे मत्स्योत्पादन वाढविणे.
- मूल्य साखळीचे आधुनिकीकरण करणे तसेच मासेमारी नंतरचे व्यवस्थापन आणि गुणवत्ता सुधारणे.
- मच्छिमार व मत्स्यकास्तकार यांचे उत्पन्न दुप्पट करणे आणि रोजगार निर्मिती वाढविणे.

५. निर्यात व कृषी उत्पादन मुल्यवर्धनामध्ये मत्स्यव्यवसायाचे योगदान वाढविणे.
६. मच्छीमार व मत्स्यसंवर्धकांचे सामाजिक, भौतिक व आर्थिक सुरक्षेचे बळकटीकरण करणे.
७. योग्य मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन आणि नियामक रचना करणे.

रचना

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

१. केंद्रीय क्षेत्र योजना

२. लाभार्थीभिमुख योजना

३. लाभार्थी हिस्सा नसलेले योजना

निधी वाटप :

१. केंद्रीय क्षेत्र योजना (Central Sector)

- अ) संपूर्ण प्रकल्प/युनिटसाठी केंद्र हिस्सा (अर्थात १००% केंद्रीय निधी) वहन करेल.
- ब) लाभार्थी जिथे थेट म्हणजेच राष्ट्रीय/ मत्स्यव्यवसाय विकास मंडळासह (एनएफडीबी) केंद्र सरकारच्या प्रतिनिधीद्वारे वैयक्तिक/गट उपक्रम राबविले जातात, तिथे केंद्रीय सहाय्य सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी युनिट / प्रकल्प खर्चाच्या ४०% आणि अनुसूचित जाती/जमाती/महिला

२. केंद्र पुरस्कृत योजना (Central Sponsored Scheme)

अ) लाभार्थीभिमुख योजना अनुदान आकृतीबंध

प्रवर्ग	% अनुदान हिस्सा		
	केंद्र हिस्सा (%)	राज्य हिस्सा (%)	लाभार्थी हिस्सा
लाभार्थीभिमुख योजना			
सर्वसाधारण	२४%	१६%	६०%
अ.जा., अ.ज. व महिला	३६%	२४%	४०%
ब) लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना अनुदान आकृतीबंध			
सदर योजनेचा आकृतीबंध खालीलप्रमाणे आहे.			
	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	
केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना	६०%	४०%	

१.१ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा लाभ खालील व्यक्ती घेऊ शकतात

१. मच्छीमार/मत्स्यशेतकरी/बेरोजगार युवक/उद्योजक.
२. मत्स्य उत्पादक.
३. मत्स्य कामगार आणि मत्स्य विक्रेते.
४. मत्स्यव्यवसाय विकास महामंडळ.
५. मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रात महिला स्वयंसहाय्यता गट/मच्छीमार स्वयंसहाय्यता गट (SHGs)/ संयुक्त दाईत्व गट (JLGs).
६. मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था/अनुसूचित जाती/जमाती सहकारी संस्था.
७. मत्स्यव्यवसाय फेडरेशन.
८. उद्योजक आणि खाजगी कंपनी.
९. मत्स्य उत्पादक संघटना/कंपन्या (एफएफपीओ/सीएस).
१०. अनुसूचित जाती/जमाती/महिला/वेगळ्या सक्षम व्यक्ती.
११. राज्य सरकार/केंद्रशासित प्रदेश आणि त्यांची संस्था इत्यादी.
१२. राज्य मत्स्यव्यवसाय विकास मंडळ (एसएफडीबी).
१३. केंद्र सरकार आणि त्यातील घटक.

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा वर्षनिहाय केंद्र शासनामार्फत मंजूर कृती आराखडा

सन २०२०-२१

(रु.कोटी)

अ.क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१.	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)	०.००	०.००	०.००	०.००
२.					
अ)	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	१४८.८६	४९.४४	३२.९६	६६.४५
ब)	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	१०.०४	६.०२	४.०१	०.००
एकूण		१५८.९०	५५.४६	३६.९७	६६.४५

सन २०२१-२२

(रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)
२ अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	२१६.३९	७२.४८	४८.३२	९५.५९
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	११४.२६	५५.९८	५८.२८	..
एकूण		३३०.६५	१२८.४६	१०६.६०	९५.५९

सन २०२२-२३

१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)
२ अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	३३९.३२	१८८.३६	१२५.६८	२२५.२८
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	६३.००	३७.८०	२५.२०	..
एकूण		४०२.३२	२२६.१६	१५०.८८	२२५.२८

सन २०२३-२४

१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)
२ अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	१६५.९६	५९.५८	३९.८२	६६.५६
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	१०२.६६	४३.२५	५९.४१	..
एकूण		२६८.६२	१०२.८३	९९.२३	६६.५६

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा वर्षनिहाय केंद्र शासनामार्फत मंजूर कृती आराखडा

(रु. कोटी)

अ. क्र.	आर्थिक वर्ष	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	मंजूरी दिनांक	लाभार्थी संख्या
१.	सुधारित कृती आराखडा सन २०२०-२१	१५८.९०	५५.४७	३६.९८	६६.४५	२५/०१/२०२३	७९७
२.	सुधारित कृती आराखडा सन २०२१-२२	२१६.३९	७२.४८	४८.३२	९५.५९	२५/०१/२०२३	११०६
३.	९ मासळी उतरविण्याचे केंद्र सन २०२१-२२	११४.२६	५५.९८	५८.२८	..	३१/०३/२०२२	..
४.	कृती आराखडा सन २०२२-२३	२०४.७०	७३.३१	४८.८७	८२.५१	०३/०१/२०२३	
५.	कृत्रिम शैल भित्तीका सन २०२२-२३	५६.४२	३३.८५	२२.५७	..	१७/०२/२०२३	१४४८
६.	अतिरिक्त कृती आराखडा सन २०२२-२३	३४१.२१	११९.००	७९.४३	१४२.७७	२७/०३/२०२३	
७.	कृती आराखडा सन २०२३-२४	६.८१	३.०३	२.१२	१.६६	२०/०९/२०२३	३
८.	अतिरिक्त कृती आराखडा सन २०२३-२४	२६१.८१	९९.७९	९७.११	६४.९०४	२८/०२/२०२४	३८६
एकूण		१३६०.५०	५१२.९१	३९३.६९	४५३.८८४	..	३७४०

* Note :- 4000 Beneficiaries of Livelihood nutritional support during fishing ban period Scheme.

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना राज्यामध्ये सन २०२०-२१ ते सन २०२४-२५ या कालावधीमध्ये राबविण्यात येत आहे. या योजनेतर्गत वर्षनिहाय केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा घटकांतर्गत खालील प्रकल्प मंजूर करण्यात आलेले आहेत.

(रु. कोटी)

अ. क्र.	कालावधी	योजना संख्या	मंजूर प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	लाभार्थी संख्या
१.	सन २०२०-२१	३५	१४८.८६	४९.४४	३२.९६	६६.४५	७९७
२.	सन २०२१-२२	४२	२१६.६९	७२.४८	४८.३२	९५.५९	११०६
३.	सन २०२२-२३	२२	५३९.३२	१८८.३६	१२५.६८	२२५.२८	१४४८
४.	सन २०२३-२४	८	१६५.९६	५९.५८	३९.८२	६६.५६	३८९
एकूण		१०७	१०७०.५३	३६९.८६	२४६.७८	४५३.८८	३७४०

● वरील तक्त्यामध्ये एकूण लाभार्थी संख्येपैकी सन २०२२-२३ व सन २०२३-२४ वर्षाकरिता मच्छिमारीसाठी कुटुंब संवर्धन या घटकांतर्गत प्रति वर्ष २००० लाभार्थी असे एकूण ४००० लाभार्थ्यांचा समावेश आहे. सदर लाभार्थ्यांना पावसाळी मासेमारी बंदी कालावधीमध्ये राज्य व केंद्र हिस्स्याचे अनुदान देण्याचे प्रस्तावित आहे.

- केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या घटकांतर्गत घटकाखाली खालीलप्रमाणे रु. २८९.९६ कोटी किंमतीचे प्रकल्प मंजूर करण्यात आलेले आहेत.

(रु. कोटी)

अ. क्र.	कालावधी	योजना संख्या	मंजूर प्रकल्प किंमत	अर्थसहाय्याचे प्रमाण		अभिप्राय
				केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	
१.	सन २०२०-२१	३	१०.०४	६.०२	४.०२	१ प्रजनक साठा, सागरमित्र, १ एकात्मिक जलाशय विकास.
२.	सन २०२१-२२	१	११४.२६	५५.९८	५८.२८	९ मासळी उतरविण्याचे केंद्रे
३.	सन २०२२-२३	३	६३.००	३७.८०	२५.२०	१८२ कृत्रिम शैल्य भित्तिका, सागरमित्र व १ एकात्मिक जलाशय विकास.
४.	सन २०२३-२४	१२	१०२.६६	४३.२५	५९.४१	सागरमित्र, ३ मासळी बाजार व ८ प्रजनक साठा.
एकूण		१९	२८९.९६	१४३.०५	१४६.९१	..

प्राप्त तरतूद, झालेला खर्च व शिल्लक निधी :-

मागिल ४ वर्षांकरिता केंद्र व राज्य शासनाकडून मंजूर प्रकल्पाच्या दायित्वापोटी केंद्र हिस्सा रु. २७९.५२ कोटी व त्याप्रमाणात राज्य हिस्सा रु. १७५.१७ कोटी असा एकूण रु. ४५४.६९ कोटी इतका निधी SNA मध्ये प्राप्त झाला आहे. त्यापैकी रु. ३२३.२२ कोटी (केंद्र हिस्सा रु. २०४.२८ कोटी व राज्य हिस्सा रु. ११८.९४ कोटी) (७१.०८%) इतका निधी खर्च करण्यात आलेला आहे व उर्वरित रु. १३१.४७ कोटी इतका निधी मंजूर प्रकल्पांना खर्च होणे अपेक्षित आहे.

(रु. कोटी)

अ. क्र.	सन	केंद्र हिस्सा	प्राप्त तरतूद		खर्च तरतूद		केंद्र हिस्सापोटी सादर उपयोगिता प्रमाणपत्र	टक्केवारी	
			राज्य हिस्सा	एकूण	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा			
१.	सन २०२०-२१	३६.५७४२	२०.२८०२	५६.८५४४	३६.५७४२	२०.२२९४	५६.८०३६	३६.५७४२	१०० %
२.	सन २०२१-२२	४०.४२९९	१९.७७०६	६०.२००५	३९.९८९९ + ०.४४ समर्पित	१५.९७३४	५६.४०३३	३९.९८९९ + ०.४४ समर्पित	१०० %
३.	सन २०२२-२३	१०२.५२	६८.३५१२	१७०.८७१२	१०२.५२	६६.२३३४	१६८.७५३४	१०२.५२	१०० %
४.	सन २०२३-२४	९९.९९६७	६६.७६४५	१६६.७६१२	२४.७५६०	१६.५०३९	४१.२५९९	२४.७५६०	१०० %
एकूण		२७९.५२	१७५.१७	४५४.६९	२०४.२८	११८.९४	३२३.२२	२०४.२८	७३.०८%

- सन २०२१-२२ मधील रु.४४.०० लक्ष निधी केंद्र शासनास समर्पित केलेला आहे.

● सन २०२०-२१, सन २०२१-२२ व सन २०२२-२३ मधील प्राप्त निधी १००% खर्चीत झाला असून, त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र केंद्र शासनास सादर करण्यात आलेले आहे.

- सन २०२३-२४ करिता रु.४१.२५९९ कोटी इतका निधी खर्च झालेला आहे.

● एकूण केंद्र हिस्सा रु. २७९.५२ कोटी प्राप्त निधीपैकी आतापर्यंत रु. २०४.२८ कोटीचे (७३.०८%) उपयोगिता प्रमाणपत्र केंद्र शासनास सादर करण्यात आलेले आहे.

सन २०२३-२४ मध्ये केंद्र शासनाकडून प्राप्त झालेल्या निधीबाबत :-

- सन २०२३-२४ या वर्षामध्ये केंद्र शासनाने केंद्र हिस्स्याच्या दायित्वापोटी रु. ९९.९९६७ कोटी निधी वितरीत केलेला आहे.

● त्यापैकी रु. ९४.३२५६ कोटी केंद्र हिस्सा व त्याचप्रमाणात रु. ६२.८७७२ कोटी राज्य हिस्सा निधी असे एकूण रु. १५७.२०२८ कोटी निधी SNA मध्ये राज्य शासनाकडून जमा करण्यात आलेला आहे.

● उर्वरित रु. ५.६७११ कोटी केंद्र हिस्सा निधीच्या प्रमाणात राज्य हिस्स्याची तरतुद उपलब्ध नसल्याने SNA मध्ये जमा करण्यात आलेली नाही. त्याचा प्रवर्गनिहाय तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

(रु. कोटी)

अ.क्र.	योजनेचे नाव	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
१	उपजीविका आणि पौष्टिक समर्थन सामाजिक आर्थिकदृष्ट्या मागे सक्रिय पारंपारिक मच्छीमारीसाठी कुटुंबे संवर्धन	०.३०	०.३०	०.६०
२	मत्स्यप्रजनन साठा उभारणी	१.९४५८	१.२९७२	३.२४३०
३	लाभार्थी हिस्सा असलेल्या अनु. जाती प्रवर्गातील घटकासाठी	३.४२५३	२.२९०१	५.७१५४
एकूण -		५.६७११	३.८८७३	९.५५८४

१. केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा असलेले घटक - त्यापैकी केंद्र हिस्सा रु. १५७.७२ कोटी व राज्य हिस्सा रु. १०५.१५ कोटी असे एकूण रु. २६२.८७ कोटी इतका निधी मंजूर प्रकल्पांना खर्च करण्यासाठी जिल्हा कार्यालयांना त्यांच्या मागणीनुसार वितरीत करण्यात आलेला आहे. त्यापैकी जिल्हा कार्यालयाकडून रु. १५२.८८ कोटी केंद्र हिस्सा व रु. १०१.९३ कोटी राज्य हिस्सा असे एकूण रु. २५४.८१ कोटी इतकी रक्कम PFMS प्रणालीद्वारे लाभार्थ्यांना वितरीत करण्यात आलेली आहे व रु. ८.०६ कोटी (केंद्र व राज्य हिस्सा) इतका निधी जिल्हा कार्यालयाकडे खर्चासाठी प्रलंबित आहे.

२. केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा नसलेले घटक- उपरोक्त पैकी केंद्र हिस्सा रु. ५०.५० कोटी व राज्य हिस्सा रु. १८.७८ कोटी असे एकूण रु. ६९.२८ कोटी इतका निधी मंजूर प्रकल्पांना खर्च करण्यासाठी मागणीनुसार वितरीत करण्यात आलेला आहे.

- त्यापैकी महाराष्ट्र मत्स्योदयोग महामंडळाला रु. १७.८८ कोटी केंद्र हिस्सा इतकी रक्कम PFMS प्रणालीद्वारे वितरीत करण्यात आलेली आहे व रु. १.४९ कोटी (केंद्र व राज्य हिस्सा) इतका निधी महाराष्ट्र मत्स्योदयोग महामंडळाकडे खर्चासाठी प्रलंबित आहे.
- कृत्रिम शैल भितीका उभारणीसाठी रु. ३८.६४ कोटी (केंद्र व राज्य हिस्सा) इतका निधी संबंधित यंत्रणेला वितरीत करण्यात आला आहे.
- निलक्रांती योजनेअंतर्गत रु. ८.६८ कोटी (केंद्र व राज्य हिस्सा) इतका निधी खर्च करण्यात आलेला आहे.
- सागरमित्र साठी सन २०२०-२१, सन २०२२-२३ व सन २०२३-२४ या ३ वर्षासाठी रु. ४.०८ कोटी (केंद्र व राज्य हिस्सा) इतका निधी खर्च करण्यात आलेला आहे.

(रु. कोटी)

अ.क्र.	बाब	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
(अ) केंद्र शासनाकडून व राज्य शासनाकडून एकूण प्राप्त निधी				
१.	माहे - फेब्रुवारी २०२४ पर्यंत मंजूर तरतूद	९९.९९६७	६६.७६४५	१६६.७६१२
२.	SNA मध्ये माहे - मार्च २०२४ रोजी प्राप्त तरतूद	९४.३२५६	६२.८७७२	१५७.२०२८
३.	राज्य हिस्सा नसल्यामुळे SNA मध्ये जमा न केलेली रक्कम	५.६७११	३.८८७३	९.५५८४
(ब) केंद्र पुरस्कृत योजनेंतर्गत लाभार्थी हिस्सा असलेल्या घटकासाठी मुख्य कार्यालयाकडून वितरीत केलेली तरतूद (दि.२४.०६.२०२४ पर्यंत)				
४.	SNA मधून जिल्हा कार्यालयांना वितरीत तरतूद	१५७.७२	१०५.१५	२६२.८७
५.	अ. क्र. ४ पैकी जिल्हा कार्यालयांकडून PFMS प्रणालीद्वारे लाभार्थ्यांना वितरीत रक्कम	१५२.८८	१०१.९३	२५४.८१
६.	अ. क्र. ५ पैकी जिल्हा कार्यालयाकडून खर्च व उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर	१५२.७७	१०१.८५	२५४.६२
७.	जिल्हा कार्यालयाकडे शिल्लक निधी (४-५)	४.८३	३.२२	८.०५
(क) केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा नसलेले घटक				
८.	वितरीत केलेला निधी (महामंडळ, सागरमित्र, कृत्रिम शैल भिती उभारणी व निलक्रांती योजना)	५०.५०	१८.७८	६९.२८
९.	खर्च व उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर	४९.१७	१८.६२	६७.७९
१०.	शिल्लक व अर्खाचित रक्कम	१.३३	०.१६	१.४९

कृती आराखडा सन २०२३-२४

- सन २०२३-२४ वर्षाकरीता दि. ०६/०६/२०२३ रोजी केंद्र शासनाकडे राज्याचा कृती आराखडा मंजुरीस्तव सादर केला आहे.
- सन २०२३-२४ या वर्षाचा प्रस्तावित कृती आराखडा रु.५३८.४८५० कोटीचा आहे. त्यामधील लाभार्थीभिमुख योजनेकरीता मान्यता प्राप्त कृती आराखडा रु. ६.८१ कोटीचा आहे.
- दि. २१.१२.२०२३ रोजी NFDB च्या PAC च्या बैठकीत, ३ मासळी मार्केट व ८ प्रजनक साठा केंद्राची शिफारस करण्यात आली आहे.

सन २०२०-२१ ते सन २०२३-२४ या वर्षामध्ये जिल्हानिहाय मंजूर प्रकल्पाची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

(रु. लाख)

अ. क्र.	जिल्हा	मंजूर लाभार्थी संख्या	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत
अ) कोकण विभाग :-						
१.	मुंबई शहर	३१	३९४.२	२६२.८	४६०	१११७
२.	मुंबई उपनगर	९१	१०६९.११	७१२.७४	१३३९.४	३१२१.२५
३.	ठाणे	३३	२८९.१२५६	१९२.७५०४	३७९.५८४	८६१.४६
४.	पालघर	५५	५२७.९१	३५१.९४	६७२	१५५१.८५
५.	रायगड	९७	१२४०.९७५२	८२७.३१६८	१५६४.०२८	३६३२.३२
६.	रत्नागिरी	१२१	११९४.९७४४	७९६.६४९६	१६९५.६६६	३६८७.२९
७.	सिंधुदुर्ग	१२३	४४४.९५६४	२९६.६३७६	५९३.३१६	१३३४.९१
एकूण (अ)		५५१	५१६१.२५१६	३४४०.८३४४	६७०३.९९४	१५३०६.०८
ब) पुणे विभाग :-						
८.	पुणे	४१०	४९२०.५०८२	३२८०.३४८८	५७५६.४३१	१३९५७.२८८
९.	सातारा	७५	७०८.२०७६	४७२.१३८४	८४८.८१४	२०२९.१६
१०.	सांगली	१४९	१८०६.८३५२	१२०४.५४६८	२०६८.३२८	५०७९.७२
११.	सोलापुर	९८	७३७.२५२४	४९१.५०१६	८४२.०८६	२०७०.८४
१२.	कोल्हापुर	१०५	१२२०.८५	८१३.९०	१४१६.७५	३४५१.५०
एकूण (ब)		८३७	९३९३.६५३४	६२६२.४३५६	१०९३२.४०९	२६५८८.५०८
क) नाशिक विभाग :-						
१३.	नाशिक	१०४	१३५१.०४८८	९००.६९९२	१५७६.४३२	३८२८.१८
१४.	जळगाव	११	९४.५१६८	६३.०११२	११०.२९२	२६७.८२
१५.	नंदुरबार	७९	६९३.५४	४६२.३६	७७१.१०	१९२७.००
१६.	धुळे	११५	११३९.१६	७५९.४४	१२८०.४०	३१७९
१७.	अहमदनगर	२७७	३४६३.२०९६	२३०८.८०६४	४०५०.५९४	९८२२.६१
एकूण (क)		५८६	६७४१.४७५२	४४९४.३१६८	७७८८.८१८	१९०२४.६१
ड) छ. संभाजीनगर विभाग :-						
१८.	छ. संभाजीनगर	४२	६१७.५२	४११.६८	७२६.८०	१७५६.००
१९.	बीड	१०७	१२११.५५	८०७.७०	१५३८.००	३५५७.२५
२०.	जालना	७१	४६७.३२३२	३११.५४८८	५७३.६८८	१३५२.५६
२१.	परभणी	४६	२९२.४६६४	१९४.९७७६	३३३.२९६	८२०.७४
एकूण (ड)		२६६	२५८८.८५९६	१७२४.९०६४	३१७१.७८४	७४८६.५५
इ) लातूर विभाग :-						
२२.	लातूर	३६	१६२.१८१६	१०८.१२४४	२१८.८९४	४८९.२०
२३.	धाराशिव	५२	२७६.०६२	१८४.०३८	३४३.७६	८०३.८६
२४.	नांदेड	२११	२९०९.५८४२	१९३९.७२२८	३३०४.६६५४	८१५३.९७२४
२५.	हिंगोली	३५	२८८.४३६८	१९२.२९१२	३४८.०९२	८२८.८२
एकूण (इ)		३३४	३६३६.२६४६	२४२४.१७६४	४२१५.४११४	१०२७५.८५२

(रु. लाख)

अ. क्र.	जिल्हा	मंजुर लाभार्थी संख्या	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत
ई) अमरावती विभाग :-						
२६.	अमरावती	६४	५९९.९६५२	३९९.९७६८	६७६.७४८	१६७६.६९
२७.	अकोला	५४	२२०.९९४	१४७.३२६	२६७.२३	६३५.५५
२८.	बुलढाणा	३९	२८५.४४४	१९०.२९६	३३१.४१	८०७.१५
२९.	वाशिम	३६	१६०.६५९६	१०७.१०६४	१९४.९२४	४६२.६९
३०.	यवतमाळ	७३	९०२.६२८	६०१.७५२	१०४०.१२	२५४४.५०
एकूण (ई)		२६६	२१६९.६९०८	१४४६.४५७२	२५१०.४३२	६१२६.५८

उ) नागपूर विभाग :-

३१.	नागपूर	३२६	२८०९.७९७६	१८७३.२२८४	३६२१.५४४	८३०४.५७
३२.	वर्धा	५७	७०३.९०८	४६९.२६२	८४४.६३	२०१७.८०
३३.	भंडारा	९९	११८.३८८०४	७८.९१५३६	१५९.७४०१	३५७.०४३५
३४.	गोंदिया	५३	११४.९८३२	७६.६४८८	१४७.६०८	३३९.२४
३५.	चंद्रपुर	१८७	२४४७.०९८८	१६३१.४०९२	३०६०.२१२	७१३८.७२
३६.	गडचिरोली	७०	२३४.९१४४	१५६.६०९६	२८५.४०६	६७६.९३
एकूण (उ)		७९२	६४२९.०९	४२८६.०७३४	८११९.१४०१	१८८३४.३०४
एकूण (अ+ब+क +ड+इ+ई+उ)		३६३२	३६१२०.२८५	२४०८०.२०	४३४४१.९८८	१०३६४२.४८

सन २०२०-२१ ते सन २०२३-२४ या वर्षामध्ये जास्त प्रमाणात राबविण्यात आलेल्या घटकांची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

(रु. कोटी)

अ.क्र.	योजना	लाभार्थी संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत
१.	Installation of Cages in Reservoirs	९७३	५२१.८८
२.	Biofloc culture system.	५१२	१२६.५०
३.	Refrigerated/ Insulated/ Motor cycle/ Three wheeler/Live fish	८२७	१२२.७८
४.	Plant/storage १०-२०-३०-५० ton capacity	६८	६८.०४
५.	Hatcheries/ Biofloc ponds/ Rearing ponds/ Grow-out ponds/ Brackish Water/ Saline/Alkaline areas	८२२	५२.५१
६.	Fishing vessels	१४१	४८.८०
७.	Fish Feed Mills of production Capacity of २-८-२० ton/Day	८९	४५.८०
८.	RAS culture system	८१	१९.९३
९.	Fish retail markets/fish kiosks/Fish Value Add/e-marketing	४९	१०.२५
१०.	Recreational Fisheries/testing labs/ Extension and support Services	२८	१०.००
११.	Open Sea cages/ Seaweed culture rafts	१३	५.१५
१२.	Ornamental fish	२९	४.७८
Total		३६३२	१०३६.४२

● सन २०२०-२१, २०२१-२२ व २०२२-२३ मधील कृती आराखड्यानुसार मंजूर झालेल्या प्रकल्पापैकी रद्द करण्यात आलेल्या प्रकल्पाऐवजी नव्याने लाभार्थी निवडीसाठी माहे ऑक्टोबर २०२३ मध्ये जाहिरात प्रसिध्द करुन अर्ज मागविण्यात आले होते. त्यानुसार शासन मान्यतेनुसार प्रादेशिक समतोल राखण्यासाठी प्रादेशिक स्तरावर व आयुक्त कार्यालय स्तरावर लॉटरी पध्दतीचा अवलंब करुन नव्याने ५५७ लाभार्थी निवडण्यात आले होते.

जिल्हा	लाभार्थी संख्या	जिल्हा	लाभार्थी संख्या	जिल्हा	लाभार्थी संख्या
मुंबई शहर	७	नाशिक	१६	अकोला	७
मुंबई उपनगर	९	नंदुरबार	१०	बुलढाणा	८
ठाणे	३	धुळे	१६	वाशिम	१
पालघर	३	अहमदनगर	२२	यवतमाळ	४४
रायगड	२९	छ. संभाजीनगर	१३	नागपुर	३८
रत्नागिरी	१३	बीड	२५	वर्धा	४
सिंधुदुर्ग	१२	जालना	१८	भंडारा	२०
पुणे	४६	परभणी	१६	गोंदिया	९
सातारा	१३	लातूर	५	चंद्रपुर	५४
सांगली	१५	धाराशिव	२३	गडचिरोली	१६
सोलापूर	१७	नांदेड	१५
कोल्हापूर	९	हिंगोली	१	एकूण	५५७

● अनु. जाती प्रवर्गासाठी विशेष कृती आराखडा केंद्र शासनास सादर करुन जाहिरातीद्वारे अर्ज केलेल्या ३८६ लाभार्थ्यांना ५ घटकांतर्गत रु. १६२.०० कोटी प्रकल्प किंमतीचे प्रस्ताव मंजूर करण्यात आले आहेत.

जिल्हा	लाभार्थी संख्या	जिल्हा	लाभार्थी संख्या	जिल्हा	लाभार्थी संख्या
मुंबई उपनगर	४	अहमदनगर	६	बुलढाणा	४
पुणे	६८	छ. संभाजीनगर	३	वाशिम	४
सातारा	७	बीड	२	नागपुर	१६
सांगली	४६	जालना	२	वर्धा	१६
सोलापूर	३१	लातूर	२	भंडारा	१
कोल्हापूर	२२	धाराशिव	२	चंद्रपुर	११
नाशिक	२३	नांदेड	१०
नंदुरबार	१	हिंगोली	१	एकूण	३८६
धुळे	१४	अमरावती	१०	अनु. जाती प्रवर्गासाठी विशेष कृती आराखडा	

● मागिल ४ वर्षातील ३७४० मंजूर लाभार्थीच्या प्रकल्पापैकी १०८ लाभार्थ्यांचे प्रस्तावाकरीता जाहिरातीद्वारे अर्ज प्राप्त झाले नाही.

● मागिल ४ वर्षातील माहे मार्च २०२४ पासून २४ घटकाखाली लाभार्थीचे ९२ प्रस्ताव जिल्हा कार्यालयाकडून रद्द करण्यात आले आहेत. त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

विभाग	जिल्हा	जिल्हा कार्यालयाकडून रद्द केलेले प्रस्ताव
छ. संभाजीनगर विभाग	बीड	३
	परभणी	४
लातूर विभाग	नांदेड	१
मुंबई विभाग	पालघर	१
	रायगड	७
	रत्नागिरी	७
	सिंधुदुर्ग	४
	ठाणे	१
नागपुर विभाग	भंडारा	२
	गडचिरोली	२
	नागपूर	३३
	वर्धा	४
नाशिक विभाग	अहमदनगर	११
	धुळे	४
पुणे विभाग	कोल्हापूर	१
	पुणे	५
	सांगली	२
एकूण		९२

केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या घटकांचा मंजूरी तपशील

(रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	एकक किंमत	घटक संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	अभिप्राय
सन २०२०-२१							
१.	एकात्मिक जलाशय विकास करणे डिंबे जलाशय, पुणे जिल्हा.	४.००	१	४.००	२.४०	१.६०	मत्स्योद्योग विकास महामंडळ अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून काम पाहणार आहे.
२.	मत्स्य प्रजननसाठी केंद्र उभारणी	५.००	१	५.००	३.००	२.००	प्रकल्प किंमतीमध्ये झालेली वाढ लक्षात घेता सदर प्रकल्प रद्द करणेबाबत राज्यस्तरीय समितीने शिफारस केलेली आहे.
३.	सागरमित्र	०.००६	१७३	१.०३८	०.६२२८	०.४१५२	४ महिन्याकरीता मानधनावर खर्च
एकूण (अ)		१०.०३८	६.०२२८	४.०१५२	

अ. क्र.	योजना	एकक किंमत	घटक संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	अभिप्राय
सन २०२१-२२							
१.	९ मासळी उतरविण्याच्या केंद्रावर मुलभुत सुविधा पुरविणे	२५.००	९	११४.२६	५५.९८	५८.२८	९ मासळी केंद्रापैकी ७ मासळी उतरविण्याची केंद्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ व २ मासळी उतरविण्याच्या केंद्रासाठी महाराष्ट्र मेरिटार्ईम बोर्ड अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून काम पाहणार आहे.
एकूण (ब)		११४.२६	५५.९८	५८.२८	
सन २०२२-२३							
१.	कृत्रिम शैल भिती उभारणे	०.३१	१८२	५६.४२	३३.८५२	२२.५६८	१०९ कृत्रिम शैल भिती स्थापित करण्यात आल्या आहेत.
२.	एकात्मिक जलाशय विकास करणे अरुणावती जलाशय, यवतमाळ जिल्हा	३.४७	१	३.४७	२.०८	१.३८८	मत्स्योद्योग विकास महामंडळ अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून काम पाहणार आहे.
३.	सागरमित्र	०.०१८	१७३	३.११४	१.८६८४	१.२४५६	१२ महिन्याकरीता मानधनावर खर्च
एकूण (क)		६३.००	३७.८०	२५.२०	
सन २०२३-२४							
१.	मत्स्य प्रजननसाठी केंद्र उभारणी	५.००	८	७०.५८	२४.००	४६.५८	तांत्रिक मान्यता व निविदा प्रक्रियेची कार्यवाही सुरु आहे.
२.	मासळी बाजार उभारणी	५०.००	३	२८.९७	१७.३८	११.५९	तांत्रिक मान्यता व निविदा प्रक्रियेची कार्यवाही सुरु आहे.
३.	सागरमित्र	०.०१८	१७३	३.११४	१.८६८४	१.२४५६	१२ महिन्याकरीता मानधनावर खर्च
एकूण (ड)		१०२.६६	४३.२५	५९.४१	
एकूण (अ+ब+क+ड)		२८९.९६	१४३.०५	१४६.९९	

कृती आराखडा सन २०२४-२५

- सन २०२४-२५ वर्षाकरीता दिनांक २५/०१/२०२४ रोजी झालेल्या राज्यस्तरीय व संनियंत्रण समितीच्या शिफारसीनुसार रु.४६६.०४ कोटीचा कृती आराखडा केंद्र शासनाकडे मंजुरीस्तव सादर केलेला आहे.
- केंद्रीय क्षेत्र घटकांतर्गत रु. ७.०० कोटी (केंद्र हिस्सा रु. ७.०० कोटी) सादर केला आहे.
- लाभार्थी हिस्सा असलेल्या घटकांतर्गत रु. २०५.९३ कोटीचा आराखडा सादर केला आहे.
- लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या घटकांतर्गत रु. २५३.११ कोटीचा आराखडा सादर केला आहे. त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे..

केंद्रीय क्षेत्र घटकाअंतर्गत योजना

(रु. कोटी)

अ. क्र.	उपघटक	योजना	एकक किंमत	घटक संख्या	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा
1.	Innovations and Innovative projects/ activities, Technology demonstration	Matsya Vahin (e-autorickshaws)	0.03	50.00	1.50	1.50
	including startups, incubators and pilot projects	Help Line Centre	0.05	1.00	0.50	0.50
2.	Training, Awareness, Exposure and capacity Building	Matsya Seva Kendra (MSK)	0.05	100.00	5.00	5.00
एकूण			7.00	7.00

केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा असलेल्या योजनेचा प्रवर्गनिहाय तपशील

(रु. कोटी)

प्रवर्ग	लाभार्थी संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
General	205	17.88	4.29	2.86	10.72
SC	105	20.62	7.42	4.94	8.24
ST	49	10.93	3.93	2.62	4.37
Women	749	156.48	56.33	37.55	62.59
एकूण	1108	205.92	71.98	47.99	85.94

लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना

(रु. कोटी)

अ. क्र.	घटक नंबर	योजना	एकक किंमत	घटक संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	अभिप्राय
1.	1.3	Integrated Aqua Park	100.00	1.00	100.00	60.00	40.00	MFDC has been appointed as nodal agency for Selecting Consultant
2.	3.4	Maintenance of Dredging of existing FLCs	5.00	20.00	100.00	60.00	40.00	Revised Estimation will be submitted with help of Dredging Corporation of India Limited (DCIL)
3.	4.1	Construction of State of Art Whole Sale Fish Market	50.00	1.00	50.00	30.00	20.00	MFDC has been appointed as nodal agency for Consultant selection
4.	9.1	Multipurpose Support Services-Sagar Mitra Fish Market	1.80	173.00	3.11	1.87	1.25	Additionat 350 sagar mitras of Rs. 6.30 Cr. has been proposed on 15.2.24
एकूण			253.11	151.87	101.25	

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेची ४ वर्षातील अंमलबजावणीची फलनिष्पत्ती

१. सन २०२०-२१ व २०२१-२२ या वर्षी देशात कोरोना-१९ या विषाणुच्या प्रादुर्भावामुळे टाळेबंदी घोषित करण्यात आली होती. परिणामी या २ वर्षांच्या कालावधीत सदर योजनेस लाभार्थींचा अल्प प्रतिसाद मिळाला होता. त्यामुळे सन २०२२-२३ मध्ये सन २०२०-२१ व २०२१-२२ चा सुधारित कृती आराखडा केंद्र शासनास सादर करण्यात आला.

२. सदर कृती आराखड्यास माहे जानेवारी २०२३ व मार्च २०२३ मध्ये केंद्र शासनाची प्रशासकीय मान्यता प्राप्त झाली होती.

३. त्यामुळे सदर योजनेची प्रत्यक्षात सन २०२३-२४ या वर्षापासून प्रभावी अंमलबजावणी सुरु आहे.

४. सन २०२२-२३ मध्ये या योजनेसाठीची प्रतिक्षा यादी "निरंक" करण्यात आली होती.

५. सन २०२०-२१ ते सन २०२३-२४ या ४ वर्षांच्या कालावधीत एकूण ३,६३२ लाभार्थ्यांचे प्रकल्प मंजूर करण्यात आलेले आहेत व लाभार्थी हिस्सा नसलेले ३७८ प्रकल्प केंद्र व राज्य हिस्स्याच्या सहभागानुन मंजूर करण्यात आलेले आहेत.

६. ३,६३२ लाभार्थ्यांच्या प्रकल्पापैकी एकूण १,४३० प्रकल्प १००% पूर्ण झालेले असुन २२०२ प्रकल्प हे जिल्हा स्तरावर प्रगतीपथावर आहेत.

७. सदर २,२०२ प्रकल्पापैकी अनु. जाती प्रवर्गातील ३८६ लाभार्थ्यांसाठी रु.१६२.२६ कोटींच्या प्रकल्पांना माहे मार्च २०२४ रोजी केंद्र शासनाची प्रशासकीय मान्यता प्राप्त झालेली आहे.

८. १००% पूर्ण झालेल्या प्रकल्पांपैकी उत्पादनावर आधारित प्रकल्पातून ७,८६६ टन इतके उत्पादन झाले आहे. त्यापासून प्रत्यक्षरित्या ८,३८७ व अप्रत्यक्षरित्या ५,२९० व्यक्तींना रोजगार प्राप्त झालेला आहे.

९. मासळी पकडल्यानंतर त्याची बाजारपेठेमध्ये जलद गतीने वाहतूक करण्यासाठी लाभार्थ्यांना इन्सुलेटेड वाहन, रेफ्रिजरेटेड वाहन, तीन चाकी ई-रिक्षा व मोटरसायकलसह शितपेटी इत्यादींचा पुरवठा करण्यात आला आहे. त्यामुळे मासळीचे २०% नुकसान कमी झाले आहे. मासळीचा दर्जा चांगला राहिल्याने ग्राहकांना ताजे मासे मिळण्यास मदत होत आहे.

१०. मागिल ४ वर्षांमध्ये बर्फ कारखाना व शीतगृह या घटकाखाली २८ लाभार्थ्यांचे प्रकल्प पूर्ण झाले असुन बर्फाचे उत्पादन २२३६.५१ मे. टनाने वाढले आहे. परिणामी मासळी बाजारपेठेमध्ये आरोग्यास पोषक असणाऱ्या स्थितीमध्ये विक्रीसाठी जात आहे.

११. गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसायाच्या विकासांतर्गत २६ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र मंजूर करण्यात आले असुन त्यापैकी ९ मत्स्यबीज केंद्रांचे काम पूर्ण झाले आहे. त्यामुळे राज्यातील मत्स्यबीजाची मागणी व निर्मिती यामध्ये असणारे अंतर कमी होण्यास मदत झालेली आहे.

१२. केंद्र शासनाकडून मंजूर १८२ कृत्रिम शैल भिक्तीपैकी १०९ कृत्रिम शैल भिक्ती यशस्वीरित्या समुद्रामध्ये स्थापित करण्यात आलेल्या आहेत. त्यामुळे आगामी काळात पारंपारिक मच्छिभारांना शाश्वत मत्स्योत्पादन मिळण्यास मदत होणार आहे.
